

NOVI tednik

GLASILO OBČINSKIH ORGANIZACIJ SZDL CELJE, LAŠKO, MOZIRJE,
SLOVENSKE KONJICE, ŠENTJUR, ŠMARJE PRI JELŠAH IN ŽALEC

VSEM BRALCEM
NOVEGA TEDNIKA IN
POSLUŠALCEM RADIA CELJE
SREČNO NOVO LETO 1981

UREDNIŠTVO

Odkar se svet
okrog vrti
so leta vzorni
delegati,
saj sred'
silvestrske noči
jim potekajo
mandati.

V inventuri,
kot se šika:
naj bo zguba
al' dobiček,
naj bo zgaga,
al' odlika,

Čemu sploh
po štacunah leta,
pod pulti
pralni prašek išče?
ko trgovcem,
vsaka kila
je služila,
za lastno rabo,
za žehto umazan'ga
perila
od »švica«
za preskrbo slabo.

Smo spomladi
se zmenili:

In če je
za milijone šlo,
mutcem smo bili
za zgled,
živahno dvigali
roko
največkrat le
za dnevni red.

če bil
žiro račun je zdrav,
kdo »šmirgla«
mater občino?,
če prišlo sedem
suhih krav,

DELEGATSKA KOLEDNICA

nič ne kane
v mošnjček.

In ker je bivši
funkcionar
brez reeleksijske
pravice,
je letošnjiku
malo mar,
da kriza cuka
nas za škrice.

Vsakdo naj
svoj prag pometa
in k sosedu
naj ne škili;
velevala
parola leta
je tistemu,
ki cvili.

Naj grlo skuša
če Martin
natočil kislega
je vina
in žep šoferja,
če benzin
pedal blokira
na pol plina.
Kriv je pesnik,
če uvoz
vrtinči deficita
plimo;
čemu v zameno
za izvoz
ni našel kakšno
boljšo rimo?
Če olja ni bilo,
kofeta,
sebi naj občan
pripiše.

Dohodek mora
plače krit!
Pa so mnogi
se zmrdrnili;
pojdi se odlok
solit!
Roke kvišku!
Bodi sloga!
Naj danes bo,
če jutri ni!
Kaj bi s šlevo,
ki uboga?
Kdor tvega,
si profit deli.
Zdaj se nam
slabo obeta.
Preveč je gneče
pri koritu.
V trezorjih pajek
mreže spleta -
zvoni pogrebni zvon
kreditu.
Gorje
Kot trije
fantje mladi
ste v gozd
nad ptičko šli;
vsi bi zlato
ptičko radi
pa še vrabca
v prosu ni.

Smo često šli se
delegate
z večino
v odsotnosti,
vreščali pa
nad birokrate,
če sami so
odločali.

kričali: Tu smo-
vaši smo!

Na SISE
zlivali golide
smo gnojnice
in žolčen srd,
v občinskih službah
pa nič manjši
ni režijski vrt.

V oblake
zidali gradove,
kot iz starih
sanjskih knjig,
smo programe
srednjeročne
in se nabrali
suhih fig.

Poznamo
večnamenske hale
za šport, kulturo
karnevale.
Iz delegacij
pa med brati
izšli so
večnamenski delegati.

Zato če star'ga leta
mlajši brat
bo perspektiven
delegat;
o polnoči
med rajanjem
lahko zvemo,
da sploh ga ni
ter zraven to -
da ga ne bo!

JUR

● SKLEPI DRUGE KONFERENCE ZSS

Druga konferenca slovenskih sindikatov, ki je bila pretekli teden v Ljubljani, se je končala s sprejemom sklepnih ugotovitev o vlogi in nalogah zveze sindikatov pri uveljavljanju načela delitve po delu in rezultatih dela:

- konferenca je sprejela družbeni dogovor o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo z amandmaji in popravki, ki so bili posredovani v razpravi;

- konferenca je pooblastila republiški svet ZSS za končno uskladitev besedila z morebitnimi pripombami na organih ostalih udeležencev dogovora (Gospodarska zbornica Slovenije in republiški izvršni svet), pri čemer usklajevanje ne more menjati temeljnih usmeritev dogovora;

- konferenca je sprejela sklep o podpisniku družbenega dogovora o imenovanju članov v odbor udeležencev dogovora.

Druga konferenca slovenskih sindikatov je sprejela tudi stališča in sklepe o vlogi in nalogah sindikatov pri uveljavljanju načela delitve po delu in rezultatih dela vključno s predlaganimi pripombami:

- višino izplačevanja akontacije OD naj delavci v svojih samoupravnih splošnih aktih opredelijo tako, da nihanje v višini akontacije ne bo preveliko. Delavci pa morajo vsak mesec vedeti, na podlagi česa je oblikovana višina akontacije OD. To je od konkretnega dela posameznika v minulem mesecu in od dohodka tega meseca, del pa od nerazdeljenega dohodka za namene v preteklih mesecih. Take rešitve so pomembne za pravično uresničitev določil tega dogovora, kjer se govori o nadomestilih;

- druga konferenca se je zavzela za to, da udeleženci vse strokovne podlage pripravijo po terminskem planu do konca leta 1981. RS ZSS pa zavezuje, da stori vse, da bodo tiste strokovne podlage, za katerih izdelavo je zadolžena ZSS, pripravili najkasneje do konca leta 1981;

- ZSS se bo zavzemala ne le za izvedbo svojih strokovnih nalog iz tega družbenega dogovora, temveč tudi, da se oblikujejo strokovne ekipe, kar bo predlagala tudi drugim udeležencem, v katere se bodo vključevali strokovnjaki iz organizacij združenega dela. Za izpeljavo vseh teh nalog pa se bomo zavzeli tudi za skupno zagotavljanje sredstev.

● ŠMARSKI PLANI SO PODPISANI

Po dolgotrajnih, obsežnih in zahtevnih pripravah so v šmarni občini pred dnevi podpisali družbeni dogovor o temeljnih družbenega plana občine v naslednjem srednjeročnem obdobju ter samoupravne sporazume o temeljnih planov interesnih skupnosti družbenih dejavnosti in materialne proizvodnje. S tem so sklenili obdobje pomembne in izčrpane aktivnosti ter dokončno oblikovali dokumente, ki bodo pomenili kažipot razvoja te občine v naslednjih letih. DS

● V MOZIRJU O PRORAČUNU ZA 1981. LETO

Jutri, v petek, 26. decembra, se bodo na skupnih sejah sestali delegati vseh zborov Občinske skupščine Mozirje. Odločali bodo o skrbi za urejevanje grobišč in grobov borcev ter spomenikov in drugih obeležij iz časa narodnoosvobodilnega boja, zatem o ustanovitvi interesne skupnosti za pospeševanje proizvodnje hrane in preskrbo prebivalcev v občinah celjskega območja, o občinskem proračunu za prihodnje leto in med drugim še o prepovedi graditve in parcelacije zemljišč za območje naselij Nazarje in Zlabra. MB

● CELJE: DANES ZASEDANJE OBČINSKE SKUPŠČINE

Delegati vseh zborov celjske občinske skupščine bodo na današnjih ločenih, sicer zadnjih sejah v letošnjem letu, ocenjevali ne samo gospodarska gibanja, zatem osnutek proračuna občine za prihodnje leto, marveč še predvsem družbenoekonomske odnose na področju stanovanjskega gospodarstva v Sloveniji.

Vrh tega bodo odločali o nekaterih predlogih in osnutkih. MB

● VELENJE: ŽE VEČ KOT LANI

Velenjski rudarji so do vključno ponedeljka, 22. decembra, že nakopali več premoga, kot lani v vsem letu - 4 milijone 543 tisoč 700 (lani 4.515.000)! Prva izmena je delala tudi v nedeljo dopoldne in nakopala 8400 ton. V decembru so tako nakopali 392.700 ton, ter dosegli osnovni načrt 127 odstotno in delovni 109,3 odstotno! Do izpolnitve plana morajo nakopati še 156.300 ton in ker je do konca ostalo še osem delovnih dni, delali pa bodo tudi v nedeljo, lahko že trdimo, da bo rudarjem uspel velik delovni podvig, vreden vsega spoštovanja! Izpolnili bodo kljub vsem težavam zastavljeni načrt in še enkrat izpričali visoko delovno zavest! Srečno!
TONE VRABL

PRAZNOVALI SMO PRAZNIK OBOROŽENIH SIL

Vsa prva polovica decembra je bila do 22. decembra do dobra izpolnjena z najrazličnejšimi prireditvami, ki so bile vezane na naš skupni praznik, praznik oboroženih sil SFRJ. Prireditve so bile po vseh občinah celjskega območja, doma v vseh krajevnih, šolskih in delovnih sredinah. Znova je prišlo do izraza zlasti tesno sodelovanje med pripadniki JLA in mladino in to še posebej na športnem in kulturnem področju. Po posameznih občinah so pripravili več svečanih sprejemov mladih v enote teritorialne obrambe, srečali so se pripadniki Zveze rezervnih vojaških starih. V celjskem Domu JLA so pripravili tradicionalni sprejem za pionirje, osrednja proslava v naši občini pa je bila v veliki dvorani Narodnega doma.

Na sam praznik, ponedeljek, 22. decembra, je bilo posebej slovesno -v kovačnici miru in prijateljstva- v vojašnici Jožeta Meniha-Rajka, kjer je bil slovesen pregled postrojenih vojaških enot in enot teritorialne obrambe. Ob tej priložnosti so za uspešno delo na področju obrambnih priprav izrekli vojakom, starešinam in civilnemu prebivalstvu več priznanj, mnoge starešine pa so ob tej priložnosti tudi napredovale. Vojakom in starešinam so se ob tej priložnosti zahvalili za široko pomoč tudi predstavniki civilnega življenja ter jim za njihovo pomoč pri različnih akcijah izrekli priznanje. Tako so vojaki v vojašnici Jožeta Meniha-Rajka v Celju dobili tudi zahvalno listino Smučarskega društva Braslovče, saj so pet sobot pomagali graditi novo, 70-metrsko skakalnico pod Dobrovljami. Podobnih akcij je bilo še več, saj so zgradili nekaj mostov, obnovili več kilometrov cest in podobno. Tudi sedanje praznovanje Dneva naših oboroženih sil je potrdilo veliko Titovo misel izrečeno lani v Karadžordzevu, da je -Jugoslovanska ljudska armada eno najtrdnjših poroštev, da z Jugoslavijo ne bo nikoli več nihče mogel pometati, da ne bo nihče smel poseči po naši svobodi in neodvisnosti, saj je naše ljudstvo, če bo treba, pripravljeno bojevati se skupaj z našo armado».

T. VRABL

MARINC, VRATUŠA IN KOROŠEC NA OBISKU V CELJU

Prejšnji petek so bili na izrazitem delovnem obisku v Celju član predsedstva CK ZKJ Andrej Marinc in člana predsedstva CK ZKS dr. Anton Vratuša in Štefan Korošec. Andrej Marinc se je sestel najprej s širšim političnim aktivom celjske regije ter se z njim pogovarjal o najbolj aktualnih vprašanjih bodočega razvoja, nato pa je obiskal tudi delovno organizacijo EMO. Popoldne je bil gost šentjurske občine.

Po ogledu proizvodnje v TOZD Posoda EMO Celje se je v novi jedilnici pogovarjal s poslovodnimi ter družbenopolitičnimi delavci in predstavniki tega 3650-članskega delovnega kolektiva. Zanimala so ga predvsem temeljna vprašanja razvoja EMO v naslednjem srednjeročnem obdobju, ter kako so zastavljeni proizvodni programi, da bi s svojo atraktivnostjo in večjim dohodkom v prihodnje zagotavljali socialno varnost zaposlenih in izboljšali predvsem še osebne dohodke.

Na pogovoru v EMO so ugotovili, da je bilo v tej organizaciji združenega dela vloženo veliko truda in naporov za

konsolidacijo, še iz časov kriznih razmer v letih 1976 in 1977, da letošnji poslovni rezultati resda nobenega tozda niso pripeljali v izgubo, čeprav so mnogi rezultati komaj nekaj nad rentabilnostno ravnišo proizvodnje in poslovanja. Vsekakor je razvojna usmeritev v delovni organizaciji EMO tista, ki mora dolgoročneje odpirati boljše možnosti za gospodarjenje in poslovanje, pri čemer bi se morala EMO tudi v večji meri vpreči v voz prizadevanj za ustreznejšo zunanjetrgovinsko izvozno-uvozno bilanco Jugoslavije in republike Slovenije. To pomeni povečati izvoz in se v večji meri vključiti v mednarodno delitev dela. Gre tudi za uspešnejši prodor domačega znanja in tehnologije, ki že na sedanji ravni proizvodnih in razvojnih možnosti daje dobre osnove tudi celjski EMO.

Obisk dr. Antona Vratuše je bil namenjen vprašanjem zunanjepolitičnega položaja Jugoslavije, v Auru še posebej razvojni in inovacijski dejavnosti in v Razvojnem centru vprašanjem vključevanja znanosti v prakso ter neposrednim aktualnim nalogam komunistov na tem področju.

MITJA UMNIK

PRIHODNOST BO TAKŠNA, KOT JO BOMO SAMI USTVARILI

Tako so se dogovorili na letni programski konferenci občinske organizacije SZDL v Šmarju pri Jelšah. Osnovno vsebino delovanju te frontne organizacije v šmarnski občini daje manj razvito gospodarstvo in hotenja, da se s pospešenim tempom vsaj približajo razvitosti večine slovenskih družbenopolitičnih skupnosti. Apatičnost, ki je prisotna zaradi manjših razvojnih rezultatov, kot so bili pričakovani, pomeni ponekod resno oviro političnemu, delegatskemu in samoupravnemu delovanju. Taki pojavi pa niso posledica sedanjih stabilizacijskih prizadevanj - le-te brez pridržkov podpirajo in se vanje odgovorno vključujejo - ampak že pred leti planiranih in obljubljenih gospodarskih investicij, ki niso bile realizirane.

Na konferenci so spregovorili tudi o problematiki kmetijstva, ki bi jo morali reševati z nenehnimi prizadevanji za čimvečjo proizvodnjo hrane zase in za širšo družbeno skupnost.

Obširna razprava, ki se je razvila po uvodnem referatu predsednika OK SZDL Šmarje pri Jelšah Jožeta Drogenika, pa se je dotaknila vseh področij življenja in dela šmarnskega občana. Le delovni človek je nosilec odgovorne naloge uresničevanja sprejetih zaključkov. In kot so dejali v Šmarju, lahko le osveščen samoupravljalec soustvarja naš današnji in jutrišnji dan.

M.K.

SLOVENSKE KONJICE: SLABOSTI DELEGATSKEGA DELOVANJA

O opravljenem delu in nalogah, ki jih še čakajo, so v ponedeljek spregovorili na programski volilni konferenci SZDL v Slovenskih Konjicah. Med gosti sta bila tudi sekretar republiške konference Miloš Prosen in sekretar medobčinskega sveta SZDL Jože Veber.

Veliko dela je bilo v preteklem obdobju vloženo v delo koordinacijskih odborov, svetov in komisij in bolj ali manj so z njim uspeli. Še vedno pa je bilo pomanjkljivo delo v krajevnih organizacijah, kjer Socialistična zveza še vedno ni tista frontna organizacija, v kateri bi se moral najbolj uveljavljati pluralizem samoupravnih interesov.

Delo delegacij še vedno ni tako, kot bi moralo biti. Delegacije in njihove konference se še sestajajo med delovnim časom, zato je udeležba često slaba. Za svoje delo nimajo primernih prostorov, avtobusne zveze so zlasti v večernih urah v odročne kraje slabe in marsikje še niso rešili povračila stroškov delegatom. Delo delegacij je slabo ali sploh ne vpeto v delo družbenopolitičnih organizacij in delegati skupnih stališč ne poznajo, posamezniki so neaktivni, povratnih informacij skoraj ni... Letos na programskovolilnih konferencah pa so prvič javno ugotovili nedelo nekaterih delegatov in jih tudi zamenjali. Napake torej na nek način pričenjajo odpravljati, vložiti pa bo treba še precej, precej truda.

Na konferenci so izvolili tudi novega člana predsedstva Toneta Turnška in podprli predloge sprememb v Izvršnem svetu.

MBP

OBRAZI

letos preveč v breme vreča z darili. Je pač stabilizacijska in za pleča, ki so še pred leti nosila naokrog težka bremena daril, je to pravzaprav veliko olajšanje.

A mu jo je stabilizacija kar krepko zagodla, saj si je že nekaj mesecev sem ljubi dedek Mráz, ki tako rad izpolni vsako željo, belil glavo, kje naj stakne darila in darilca za malčke, njihove starše, šole, vrtnice, delovne organizacije... Ni da bi hodil tja čez mejo, je modroval, in tam zapravljaj dragocene devize. Zato se je dodobra pomujal kar po domačih trgovinah in zbral pač tisto, kar so mu le-te lahko ponudile. Kave, praška, olja in drugih dobrin mu na srečo ne bo treba vleči naokrog, saj je zdaj vse to že moč kupiti po naših trgovinah, nekaj vsega tega (ponekod pa več), je moč najti v domačih skritih rezervah. Dedek Mráz vse vidi, dedek Mráz vse vse...

Najraje pa seveda razveseljuje najmlajše, ki ga vse leto nestrno pri-

čakujejo. Kar z nekakšno nostalgijo se spominja še tistih let, ko so mu po mestih priredili lepe sprejeme s spremstvom gozdnih živali, vil in škratov. To je bilo veselje! Kar po ulicah je zarajal z drobčnimi belimi snežinkami in otroški vik in srečen smeh ga je še dolgo spremljal v njegovem poletnem snu. Ej, kako so se svetile očke malčkov! Bile so kot množica pisanih žarnic, s katerimi je bilo okrašeno mesto.

Letos pa ga kar malo skrbi. Vse bi rad obdaril, vsem bi rad dokazal, da je še vedno tisti dobri, stari dedek Mráz, ki ima v prednovoletnih dneh vselej poln koš presenečenj. Če v naprej se opravičuje, že bo skok v Novo leto malo bolj stabilizacijski.

MATEJA PODJED

INVALIDOM ENAKOPRAVNO MESTO

Prvi razgovor na pripravo problemske konference na temo invalidnosti v družbi je v ponedeljek pripravil svet za socialno politiko pri občinski konferenci socialistične zveze v Celju.

V razgovoru so poudarili, da je v naši družbi prišel čas za odpravo napak ter tvorno prizadevanje za vključevanje invalidov v našo samoupravno družbo. Invalidi nikakor ne smejo biti privesek družbe, to pa pomeni izboljšati medsebojne odnose, ki morajo temeljiti na enakopravnosti tako v temeljnih organizacijah združenega dela kot tudi v krajevnih skupnostih in čisto osebnih stikih. Še vedno je premalo razumevanja pri zaposlovanju invalidov, opazen je strah in odpor, zato je tembolj potreben tvoren dialog na relaciji invalidna oseba in delovna organizacija. Invalidi sami so poudarili, da jim ni potrebna samo pomoč, ampak sodelovanje in še veliko medsebojnega izobraževanja.

Z. S.

NOVOLETNO VOŠČILO BRALCEM Z NEKATERIMI DEJSTVI

Spoštovani bralci, navada je, da se ob izteku starega leta poslovimo z nekaj besedami. Teh smo vam v današnjem prazničnem Novem tedniku na štiridesetih straneh kar nekaj nadrobili. Upamo le, da boste med prostimi dnevi večkrat segli po tedniku in ga pozorno prebrali. Pripravili smo pregled dogodkov v svetu, da se spomnimo, kaj vse smo že letos doživeli, spomnili smo se ponovno na našega Tita, zdaj še posebej, saj bo to naše prvo Novo leto brez njega med nami, a bo zato v nas! Prispevki novinarjev in sodelavcev nas spominjajo na nekatere vrednote iz našega vsakdanjega življenja, na katere preveč pogosto pozabljamo, a če se jih že spomnimo, se jih preveč sramežljivo, kot da niso več moderne! Radi bi opozorili le na to, da je staro leto priložnost tudi za obračun z našimi medčloveškimi odnosi in upamo, da nam je to v prispevku tudi uspelo prikazati.

Leto, ki je za nami, nam je pustilo tudi mnogo delovnih izkušenj. V uredništvu smo predvsem veseli tega, da smo v bistvenih nalogah opravili svoje delo dobro, kar pa seveda ne pomeni, da nas še marsikaj ne čaka. Predvsem mislimo tudi na vsebino, ki bi jo radi oblikovali še bolj zanimivo, aktualno, sredi dogajanja bi radi bili. Letos ste nam pomagali tudi z anketo, gotovo pa obstojajo še druge oblike sodelovanja. Posebno veliko jih bo v letu 1981, a o tem pozneje.

Žal bomo morali s prvo številko v novem letu, ki bo izšla 8. januarja, tudi povišati ceno izvoda tednika, ki bo po novem veljala 8 dinarjev. Ne gre več! Samo papir se je v letošnjem letu podražil za 34 odstotkov, da o drugih podražitvah niti ne govorimo. S ceno 8 dinarjev na izvod se bomo uvrstili med ostale pokrajnske liste v Sloveniji v isto vrsto. Že zadnjič smo zapisali, da jenaša proizvodna cena izvoda bila že v juliju mesecu 22 dinarjev, danes je gotovo še višja, a to bo pokazal zaključni račun. Upamo le, da boste tudi naše podražitve tako blagohotno razumeli, kot ste vse ostale od stanarine, elektrike, PTT storitev, plina do benzina. Saj bi še imeli navsezadnje kompleks, če tudi mi ne bi podražili tednika. Seveda pa tudi v bodoče velja za naročnike popust.

Ko sem omenil, da bo v prihodnjem letu več priložnosti za sodelovanje, sem predvsem mislil na to, da bo Novi tednik v prihodnjem letu praznoval svojo 35-letnico. Mar to ne bo lepa priložnost, da se še bolje spoznamo in povežemo?

Do tedaj pa prisrčen novoletni pozdrav z najlepšimi željami v letu 1981!

DRAGO MEDVED

ŽALEC: TVORNO O LASTNEM DELU

V dvorani novega gasilskega doma v Žalcu je bila konec minulega tedna volilna programska konferenca Občinske konference socialistične zveze delovnega ljudstva občine Žalec. Udeležba je bila zadovoljiva. Od 61 delegatov se je konference udeležilo 41 delegatov, ki so dobro in kritično ocenili delo v minulem obdobju. Seje sta se poleg delegatov udeležila tudi predstavniki republiške konference SZDL Slovenije Mitja Rotovnik in Janko Ževart iz medobčinske konference SZDL za celjsko območje.

O dejavnosti Občinske konference SZDL Žalec in njenih organih za obdobje od maja 1979 do novembra 1980 je govoril predsednik Ivo Robič. U daljšem poročilu je poudaril, da je OK SZDL v Žalcu bila usmerjena zlasti k naslednjim odprtim vprašanjem: nadaljnemu poglobljanju ustavne demokratične vloge SZDL ter razvijanju metod dela, predvsem akcijskih oblik dela, uresničevanju politike ekonomske stabilizacije, razvijanju delegatskih odnosov, problematiki kmetijstva, organizaciji in vodenju akcij NNNP itd.

V razpravi, ki je nato sledila in bila zelo bogata, je sodelovalo 15 razpravljalcev, ki so razpravljali o usmerjenem izobraževanju, kmetijstvu, povezavi višinskih domačij z dolino, vaških odborih, svetih v KS, o zaskrbljujočih pogojih gospodarjenja, delegatskem sistemu, aktivnosti svetov potrošnikov, sodelovanju med organizacijami in društvi.

Po končani razpravi delegatov je spregovoril tudi predstavnik RKSZL Slovenije Mitja Rotovnik, ki je kritično ocenil delo v preteklem obdobju in pripravu na programsko konferenco v Žalcu. Menil je, da bi morali delegati dobiti poročilo o delu OK SZDL z vabili, čeprav so le ti dobili pregled aktivnosti občinske konference, prav tako je menil, da so programske usmeritve za leto 1981 preveč splošne.

Ob zaključku so za novega člana predsedstva občinske konference izvolili Vlada Plaskana. Dosedanji član Veno Satler je zaprosil za razrešnico zaradi preobilice dela.

T. TAVČAR

CELJSKI DELEGATI, POZOR!

Zaradi sprememb rokovnika za sklepanje samoupravnih sporazumov o temeljnih planov SIS družbenih dejavnosti v celjski občini bodo skupščine druge dni, kot je bilo objavljeno v Delegatovem poročevalcu številka 22, ki je izšel 6. decembra. Nespremenjena datuma sta bila samo za Izobraževalno skupnost, ki je imela skupščino 23. decembra ob 16. uri v Pionirskem domu -Cvetke Jerinove- ter Kulturno skupnost 24. decembra ob 13. uri v dvorani Regionalne zdravstvene skupnosti.

Ostale skupščine pa bodo zasedale: Skupnost otroškega varstva 6. januarja 1981 ob 13. uri v Pionirskem domu, vsi ostali delegati se bodo sestali v dvorani Regionalne zdravstvene skupnosti in sicer za Telesnokulturno skupnost 8. januarja ob 12. uri, Skupnost socialnega skrbstva 7. januarja ob 14.30, Zdravstveno skupnost 7. januarja ob 16.30, Skupnost za zaposlovanje 7. januarja ob 12.00, Skupnost socialnega varstva 9. januarja ob 11.00 in Raziskovalno 8. januarja ob 17. uri.

DEDEK MRÁZ

Prešerno jo maha tam dol izpod Triglava dedek Mráz. Hiti, kot vsako leto, saj ga v tem času čaka toliko obiskov, stiskov drobnih ročic in srečnih pogledov, da je res že skrajni čas, da pospeši korak. Se dobro, da mu ni

ŽALEC: ZA PRAZNIK JLA SPREJELI 70 MLADINCEV

Osrednja proslava občine Žalec ob dnevu Jugoslovanske armade je bila v dvorani gasilskega doma v Žalcu. Osrednji govor je imel predsednik OK SZDL Žalec Ivo Robič, ki je poudaril namen JLA v konceptu splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite ter o zgodovinskih dogodkih naše slavne armade. V nadaljevanju so podelili več priznanj in pohval republiškega, pokrajinskega in občinskega štaba za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito.

Ob koncu pa so v enote teritorialne obrambe sprejeli 70 mladincev in mladink, pihali orkester, moški pevski zbor in recitatorji iz Žalca pa so pripravili lep kulturni program.

TEKST IN FOTO: TAVČAR

V VOJNIKU ZA DAN JLA

V počastitev dneva JLA so v Vojniku pripravili več prireditev in tekmovanj, razstav in podobno. Šolski otroci pa so obiskali tudi vojašnico Jožeta Meniha-Rajka.

Program osrednje proslave, v ponedeljek, 22. t. m., so izpopolnili člani domačega prosvetnega društva pa tudi vojaki iz celjske vojašnice.

MILENA MARGUČ

CELJE: NOVA ODLIKOVANJA

Te dni so najvidnejši predstavniki občinske skupščine in izvršnega sveta ob navzočnosti predstavnikov družbenopolitičnih organizacij na slavnostnih sejah svetov, oziroma včeraj na sprejemu, podelili kolektivom in posameznikom visoka odlikovanja, kot priznanje za njihovo aktivno delo na različnih področjih družbenega življenja.

Tako sta **Medaljo zaslug za narod dobila**: Boris Zerovnik in Gabrijela Filipič-Stanovšek. **Red dela s srebrnim vencem so prejeli**: Ana Pejanovič, Franc Zunžar, Marija Volasko, Marija Smrdelj, Rafael Gregorec in Karel Pokelšek. **Z redom republike z bronastim vencem so bili odlikovani**: Ivan Karlovčec, Miroslav Doberšek in Ludvik Dermol. **Red zasluge za narod s srebrno zvezdo so dobili**: Frančiška Uršič, Anton Zorko, Ciril Zalesjak, Ludvik Zagmajster, Zvone Novak, Frančiška Murovec, Rudolf Male, Adolf Janc, Dušan Hercog in Štefan Štor. **Red zasluge za narod s srebrnimi žarki sta prejela**: Boris Kmet in Janko Hočvar, **Red vojaške zasluge s srebrnimi meči pa Mitja Umnik**.

Vtem ko je delovni kolektiv Izletnika prejel Red dela s srebrnim vencem, sta bila z Redom dela z zlatim vencem odlikovana kolektiva Metke in Libele.

MB

CELJE: DEDEK MRAZ ZA 12.000 OTROK

Tudi v celjski občini je dedek Mraz na svojem pohodu. Že od ponedeljka, in njegova pot se bo predvidoma končala v torek 30. t. m. Dogla bo in lepa, saj ga vodi med otroke v vrtnice, šole in krajevne skupnosti, med okoli 12.000 cicibanov in pionirjev, ki jim prinaša tudi lepa darila. Le-ta so tudi za okoli 2.000 otrok tistih staršev, ki so prišli v celjsko občino na delo iz drugih republik.

Osrednja prireditev ob prihodu dedka Mraza pa bo v nedeljo, 28. t. m. ob 15. uri v hali Golovca. To bo prireditev za vse otroke, tudi iz drugih občin. Program bo izpopolnila številna skupina iz Velenja.

Ze naslednji dan, v ponedeljek, 29. decembra, bosta v hali Golovca še dve takšni prireditvi, ob 11. in ob 15. uri. Semkaj bodo prišli otroci iz vrtnic in šol. Tokrat po določenem razporedu. Seveda pa hala Golovec odpira s svojo ureditvijo te dni še druge možnosti za razvedrilo otrok. Da bi bilo res otroško, sproščeno in lepo. Zato starši, pripeljite otroke že v nedeljo v halo Golovec!

MB

ŠENTJUR: ŠE VEČ HRANE!

Na pragu novega srednjeevropskega obdobja namenjajo kmetijstvu v šentjurski občini veliko pozornost. Osnovni nosilec kmetijske proizvodnje in živilske industrije v občini je Kmetijski kombinat, kjer se na osnovi družbeno ekonomskih odnosov razvija družbeno in kooperacijska proizvodnja. Usmeriveni načrti razvoja so naravnani k večim ciljem: pitanju goved, proizvodnji mleka, pitanju prašičev in proizvodnji jajc. Za takšno povečanje obsega proizvodnje bo v družbenem sektorju potrebno zgraditi farmo govejih pitevcov s 1000 stojišči, farmo za 15.000 prašičev letno in farmo za kokoši.

V kooperacijskem sektorju pa naj bi v naslednjih letih zgradili 200 govejih hlevov, 15 farm za proizvodnjo pujskov in pitanje bekonov in 15 farm za brojlerje.

Zaradi vse večjega pomena pridelovanja hrane so tovrstne naložbe objektivno in ne bi jih kazalo krniti, saj se v šentjurski občini zavedajo, da samo večja in cenejša proizvodnja lahko prispeva k večjemu izvozu, ustvarjanju večjega dohodka in ne na koncu tudi k večji socialni varnosti kmeta.

MP

SLOVENSKE KONJICE: VESTNO OBRAMBNO DELO

Za vestno delo in dosežke na področju ljudske obrambe, varnosti in samozaščite so v petek s Slovenskih Konjicah podelili priznanje republiškega, pokrajinskega in občinskega štaba teritorialne obrambe, republiškega sekretariata za ljudsko obrambo in občinske konference ZRVS. Podelili so jih na sprejemu, ki ga je priredil predsednik sveta za ljudsko obrambo, varnost in samozaščito skupščine občine Slovenke Konjice Tone Turnšek.

Priznanje za aktivno delo na področju obrambnih priprav od republiškega sekretariata za ljudsko obrambo SR Slovenije sta prejeli **KS Stranice** in **Franc Jelenko**, pohvalo za aktivno delo na področju obrambne pripravljenosti, vzgoje in urjenja v poveljstvih in enotah TO od republiškega komandanta za TO so prejeli: **Maks Tajnikar, Anton Obrul, Jože Kuzman** in **Marjan Lekovar**, od pokrajinskega štaba pa **Anton Podgrajšek, Peter Mlakar, Edvard Tič, Oto Marinčič, Maksimiljan Presiček, Franc Kodrič, Anton Vidmar** ter **Miroslav Fabjan**. **Občinski štab za TO** pa je prejel za sodelovanje z JLA plaketo Jugoslovanske ljudske armade.

Na sprejemu pa so priznanja in plakete prejeli tudi pionirji in pionirke za tradicionalno pionirsko tekmovanje v streljanju z zračno puško v počastitev dneva JLA. Najboljši pionirji so bili: **Vito Marinčič, Dejan Lukovič** in **Stanko Jezovšek**, pionirke pa: **Natalija Hren, Lidija Petelinšek** in **Jasmina Goričan**. V tekmovanju je sodelovalo enajst ekip iz petih šol, najboljša pa so bile **ekipe osnovnih šol Ljubo Šercer Loče, Dušan Jereb** Slovenske Konjice **prva** in **druga ekipa med pionirji** in **med pionirkami Dušan Jereb prva** in **druga ekipa ter Ljubo Šercer**.

MBP

STANE KOTNIK V NT - RC

V četrtkovi popoldanski oddaji v živo na témo «Celje v obrambi in zaščiti» je sodeloval tudi namestnik republiškega sekretarja za ljudsko obrambo v SR Sloveniji Stane Kotnik. Ob tej priložnosti si je tudi ogledal vse delovne prostore ter se zanimal za delovanje Novega tednika in Radia Celje v sedanjih, mirnodobnih pogojih ter o naši pripravljenosti za morebitno akcijo v primeru vojne ali večje elementarne nesreče.

Tovariš Stane Kotnik je sodeloval v oddaji, ki pomeni začetek tudi našega rednega in stalnega vključevanja v pripravo na zvezno vajo civilne zaščite, ki bo med 4. in 6. junijem prihodnje leto v Celju. Gre za pomembno vajo, v kateri bodo sodelovale vse naše obrambne strukture. Tovariš Stane Kotnik, ki je tudi predsednik organizacijskega odbora za izvedbo vaje, je ugodno ocenil dosedanje celjske priprave.

T. VRABL

27. DECEMBER - PRAZNIK KS ŽALEC

Ves teden se v Žalcu odvijajo različne, pretežno športne prireditve, ki so namenjene bližnjemu prazniku Krajevne skupnosti Žalec z zaselkom Ložnica, 27. decembru. S prire-

ODMEVI, POGLEDI, STALIŠČA

LEP, ZANIMIV FILM Z NAPAKO!

Na svidenje v naslednji vojni je lep, zelo zanimiv film - z napako. Napaka je v tem, da film gledalca zavaja, če ne presoja, kam vodi človeka (ali množice) bezidejnost, nevera, kakršno zasledimo pri Berku.

Ne nameravam razpravljati o celotnem filmu, ki me je ob gledanju zadovoljil zaradi nespornih kvalitiet (razen, kjer te že sproti odbijajo neokusni prizori in namerno podčrtane »stranpoti« našega boja). Junak filma, tak simpatičen fant, kot je mladi Pevec, gledalca pritegne. A prav ta junak me sili v razmišljanje.

Berk je šel (triništiridesetega) v partizane po direktivi OF, eden od tistih tisočev poštenih Slovencev, ki ne bi niti pomislili, da bi šli na drugo stran. Znajde se v vojski, zelo bister in razmišljajoč intelektualca, vendar brez vsake ideološke trdnosti, brez poznavanja (ali priznavanja) zakonitosti vojaške organizacije, discipline in vsega, kar pač nosi s seboj vojna. Marsičesa ne more sprejeti, toda za takrat edino uporaben koristen nauk mu da prekaljeni nesentimentalni španski borec Tone: »Ne zastavljaj neumnih vprašanj!«

Berk se bojuje pogumno, celo junaško. Kot študent je bil športnik, treniral je boks, spreten je, v trenutku se znajde in tudi ve, da samo z zmago rešuje svojo glavo. Rešuje tudi ranjenega soborca, kar mu narekuje čut tovarništva, kot ga mladi ljudje, posebej športniki, imajo. To je tudi pričakovati od poprečno poštenega partizana. Zaradi osebnega poguma Berk v vojski napreduje, čeprav odločno (!) izjavlja, da ni komunist. Tudi ga nihče posebej ne prečituje, niti to ni nujno - vojska je potrebovala spretno in odločne vojaške, vse preveč je že bilo izgub. Od tu naprej pa začneš o našem junaku razmišljati.

Za kaj se bori? Na to vprašanje odgovarja: »Za te naše gozdove.«

Vem, da se da ta pojem razširiti, vendar... Kdor je na Dolenjskem spremljal nastajanje vaških straž, bele garde, ve, da so se pred očitki branili s parolo: mi branimo naše domove, našo zemljo. Pred kom, pred čim in - s kom?

Vsak partizan ve, da so se dogajale stvari, ki so bile bridke tudi za nas, preklinjali smo večkrat slabo vodstvo, nepremišljeno pošiljanje slabo pripravljenih, slabo oboroženih ljudi v gotovo smrt. Poznam starega borca, poštenega človeka, ki ga še danes grize, da ni mogel preprečiti krivične, nesmiselne ustrelitve. Vojna je kruta, surova, vendar vsega humanega v človeku ne zaduši (še mimo tega, da so take stvari povzročale »politično škodo«, kot se je reklo).

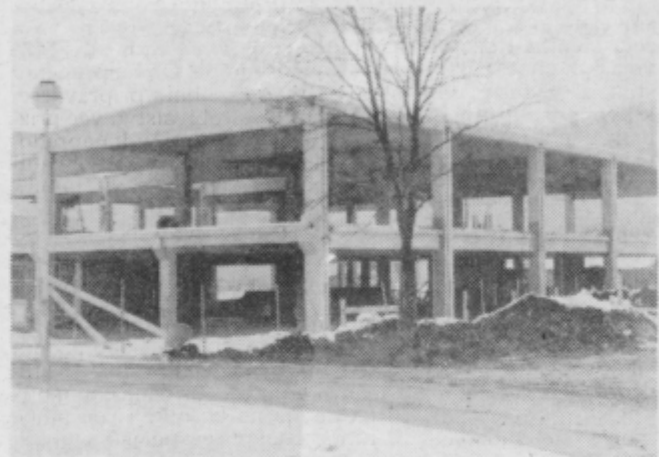
Toda tu film zopet zavaja, ko prikazuje, kot da so bila taka kaznovanja kar tjavendan, kot da so streljali komunisti belogardiste iz nekake krvoločnosti, čisto brezčutno. Kot da ni šlo za obrambo revolucije, saj ne pokaže, kaj so delali belogardisti »v imenu Kristusovih ran«, v obrambo »vere« in kapitalizma, samo da bi obdržali oblast.

Naš junak nima notranje opore v kaki višji ideji, zato se oprime samo ene: ohrani svojo glavo in izkoristi priložnost. To pa vede v cinizem. Motila so ga neetična dejanja drugih, sam pa sleče še toplega padlega Nemca. Berk ni raztrgan in bos, dobro je opravljen, toda tista uniforma je lepša...

Neokusni so seksualni prizori, tudi če opustimo razmišljanja, s kakršnimi bi se lahko ukvarjal psiholog. Besedičenje, češ, da je bil tudi v partizanih seks, je nesmiselno. Menda vsaj, vojna je trajala štiri leta in mla-

ditvami bi po obvestilih na priložnostnih plakatih morali začeti že v nedeljo, ko so napovedali »masovni smučarski tek« na stadionu pa je vse skupaj odpadlo, saj je prišel samo en smučar... V ponedeljek so se srečali igralci namiznega tenisa na odprtem prvenstvu, pripravili pa so tudi šahovski brzoturnir dvojic. V torek so imeli predavanje »Slovenija v besedi in sliki« ter v novem Gasilskem domu oz. njegovi dvorani kulturni večer »Pesem in revolucija«. Srečali so se tudi karateisti, člani sekcije pri TVD Partizan. Včeraj je bila odbojgarska tekma med Žalcem in Vranskim, jutri, v petek, pa bo ob 17. uri v predavalnici nove osnovne šole slavnostna seja skupščine in sveta krajevne skupnosti in krajevne organizacije SZDL. Zadnja prireditev bo v soboto, na sam krajevni praznik, 27. december, in sicer tradicionalno vsakoletno Novoletno srečanje starejših občanov Žalca in Ložnice v Hmezadovi dvorani.

T. VRABL

NAMA V LEVCU POD STREHO

Ni še dolgo, ko so v Levcu v neposredni bližini prodajnega centra Lesnina pričeli z gradnjo blagovnice Nama. Investitor je Nama iz Ljubljane.

Blagovnica bo imela 4600 m² bruto površine v dveh etažah. Skupaj z Lesnino bo lahko potrošnikom ponudila vse potrebno za vsak dan in za dolgoročne nakupe. Za potrošnike bo posebno zanimiva diskontna prodaja, kjer bodo lahko kupili blago ceneje, seveda, ko bo šlo za večje nakupe. Poleg tega bo v objektu tudi gostinski del, kjer se bodo lahko potrošniki okrepčali. Novi center bo eden največjih v Celjski regiji in Sloveniji. Posebna prednost bodo veliki skladišni prostori, ki bodo omogočali redno in široko oskrbo. Ena od zagotovitev za dobro preskrbo so tudi sredstva, ki jih proizvajalci potrošniškega blaga sovlagajo v objektu.

Potrošniki ob vseh teh obetih že težko čakajo na novi prodajni center, investitor in izvajalci pa obljublajo, da bo končano v drugem polletju prihodnjega leta. Ob koncu naj omenimo še to, da bo potrošnikom na razpolago kakih 400 parkirnih prostorov, kar bo med drugim tudi vabljivo, saj vsi vemo, kako neradi pustimo avtomobil daleč od prodajalne, saj prenašanje nakupljenega blaga ni nič kaj prijetno.

T. TAVČAR

di smo tudi bili. Morda je kdo tudi tako počel, kot je Berk, ni pa bilo to značilno za partizana in v resnici bi se nam zdelo ravno tako grdo, kot se nam zdi v filmu. Človek je, kakršen je, tudi v takih odnosih in celo v vojni.

Ob koncu vojne se Berk ne veseli z drugimi. Je slučajno, (v umetniškem delu ni nič slučajnega) da sedi za mizo, kamor prinese kmet celó gnjat? Zablodela neprevidno izstreljena krogla ubije njegovega edinega resničnega tovariša, španskega borca Toneta. Absurdna smrt. Kak nesmisel je vojna! Vsaka vojna?

Torej smo se bojevali zastoj, za neke zgrešene ideale. In sedaj - kje je napaka?

Film nam ne pove, kako je bilo z Berkom po vojni. Je mladi Berk primer kakega uspešneža, ki si zna pomagati, ki se znajde, to se pravi, ki zna bolje izkoristiti, situacijo, kot kaki navadni manj spretni ljudje ali pa (še vedno zaverovani) komunisti? Uspešen je očitno bil, sicer si ne bi mogel privoščiti dragih hotelov v tujini (velika večina njegovih tovarišev si jih ne more, čeprav so bili štiri leta partizani).

»Junak našega časa« - ta na zunaj uspešen šarmanten starajoči se gospod, ki zdaj v tujini preganja svojo osamljenost v nostalgicnem razmišljanju, medtem ko se morajo drugi boriti s čisto navadnim življenjem. In za življenje, kjer nisi sam.

Film je tu, drage denarje je stal in je velik dosežek filmske ustvarjalnosti. Glejmo ga torej osveščeni, da bomo znali ločiti blišč in bedo.

In uspešne »junake našega časa« - naj jih povečujemo ali zavračamo? Verjemite, tudi o tem razmišljajo mladi ljudje!

MELHIOR JOŠT
CELJE

ROGAŠKA SLATINA: PRIZNANJE STEKLARJEM

Splošno združenje rudnikov ter industrije nekovin Jugoslavije je te dni podelilo na slavnosti v Beogradu posebno priznanje za dosežene rezultate kolektivu Steklarne »Boris Kidrič« v Rogoški Slatini.

Visoko zvezno priznanje je prišlo v prave roke, saj je kolektiv rogaških steklarjev tudi letos tisti, ki bo več kot uspešno zaključil to delovno in poslovno obdobje.

Sicer pa gre za delavce, ki so že sprejeli delovni načrt ne samo za prihodnje, marveč tudi za vsa leta v naslednjem srednjeročnem obdobju. V tem programu ima pomembno mesto izvoz, saj dosega njegova vrednost okoli petdeset odstotkov dohodka. Veliki pa so tudi načrti za modernizacijo in razširitev proizvodnje. Tako je kot prva naloga v prihodnjem letu na vrsti gradnja polirnice v obratu v Kozjem in namestitvev 25 novih brusilnih strojev. Gre za naložbo v vrednosti okoli 70 milijonov dinarjev.

MB

CELJE: SREČANJE Z 80 - LETNIMI UPOKOJENCI

Društvo upokojencev v Celju je pred dnevi pripravilo srečanje s svojimi člani, ki so letos dočakali osemdeseto leto starosti. Od 48 vabljenih se je vabilu odzvalo 26 jubilarov.

Udeležence je pozdravil, zaželel še veliko zdravja in opisal njihovo življenjsko pot predsednik društva Ludvik Zupanc-Ivo, prijetno srečanje pa so s programom izpopolnili še pionirji I. osnovne šole iz Celja ter moški pevski zbor upokojencev. Vsi udeleženci so prejeli skromna darila, z enako pozornostjo pa bodo počastili z obiskom na domu še vse tiste, ki se srečanja zaradi bolezni niso mogli udeležiti. Vsekakor izredna pozornost!

MARTIN TOMINC

PREBOLD: PESTRO ZA OTROKE

Prizadevni člani Društva prijateljev mladine so ob sodelovanju z osnovno šolo, vrtcem in smučarskim klubom Prebold ter ob pomoči delovnih in družbenopolitičnih organizacij pripravili bogat in zanimiv program in ob vrtcu tudi letos postavili pravilčno vas.

Prireditve za otroke se vrstijo vse te dni. Gre za pravljice in različne igre, v nedeljo pa bo otroke obiskal še dedek Mraz in jih obdaril. Prireditve za otroke bodo sklenili v ponedeljek.

DARKO NARAGLAV

DREJČEK IN TRIJE MARSOVČKI

V četrtek, 25. decembra bo s Slovenskem ljudskim gledališču Celje premiera, krstna uprizoritev priljubljene povesti Vida Pečjaka »Drejček in trije marsovčki«. Delo je za oder priredil Blaž Lukan, scenograf in režiser je bil Janez Žmavc, lektor Majda Križaj, glasbo je napisal Simon Robinson, songe Slavko Jug, korepetitor je bil Miro Podjed. Igrajo Ljerka Belakova, Marjana Krošlova, Jana Šmidova, Matjaž Arsenjuk, Peter Boštjančič, Drago Kastelic, Igor Sancin, Janez Starina in Bogomir Veras.

PROSLAVA DNEVA JLA V LAŠKEM

Proslava Dneva JLA je bila v Laškem minuli petek. O pomenu praznika in nalogah ljudske obrambe danes je govoril Stane Požun. Podelili so nagrade najboljšim učencem, ki so pisali naloge o prazniku oboroženih sil. Nagrade so dobili: Danilo Krampovšek, Mirjam Zabukovšek in Miloš Radosavljevič. Sledila je razglasitev napredovanj za vojake in rezervne starešine, skupaj 30 napredovanj, od čina vodnika do kapetana. Pohvalo teritorialne obrambe SR Slovenije je dobil Franc Podkoritnik, pohvalo komande teritorialne obrambe zahodne Štajerske pa so dobili: Minometna četa TO Laško, Drago Ožek, Marjan Kramer, Peter Podbevšek ml; Ferdo Medved, Florjan Krpič. Pohvalo komandanta TO Laško pa so prejeli: Franc Senica, Roman Mavri, Daniel Medved, Marjan Šketa, Branko Golec, Franc Klepej, Alojz Seitel, Franc Trupi in Branko Ulaga. Knjižno nagrado je dobil Matevž Kolar, posebna priznanja pa Godba na pihala in pevski zbor TIM Laško, Olga Krajnc in Andrej Mavri.

Podobne proslave z enakim vsebinskim potekom sta bili tudi v Rimskih Toplicah in Radečah.

T. KOŠIR

MLADI IN BORCI ZA DAN JLA

Mladinska organizacija krajevne skupnosti Marija Gradec pri Laškem, ki uspešno sodeluje z borčevsko organizacijo pri oživiljanju tradicij NOV, je v nedeljo priredila praznično srečanje z borci. Pripravili so jim kulturni spored ob sodelovanju mešanega pevskega zbora in folklorne skupine. Borce je pozdravil predsednik KK ZSMS Marjan Salobir, medtem ko je predsednik krajevne organizacije ZB NOV Tone Knez mladinski organizaciji izročil pismeno priznanje.

USPELA KONJIŠKA POLITIČNA ŠOLA

V soboto so v Konjicah uspešno zaključili tridnevno politično šolo za mlade. Uspela je v vseh pogledih, saj se je predavanj in razgovorov vsak dan udeležilo po 50-60 mladincev iz prav vseh krajevnih skupnosti. Politično šolo je v sodelovanju z občinsko mladinsko konferenco pripravila Delavska univerza.

Z delom pa so mladi nadaljevali tudi v nedeljo, ko so skupno s taborniki odreda heroja Bračiča sodelovali na proslavi ob dnevu JLA v Slovenski Bistrici.

MBP

OBMOČJE: NOVI OBRTRNIKI

Zveza obrtnih združenj Slovenije je zdaj tista organizacija, ki med drugim skrbi za organizacijo preizkusov usposobljenosti tistih občanov, ki se želijo vključiti v samostojne obrtne dejavnosti pa nimajo zahtevane šolske izobrazbe, amapak le delovne izkušnje.

Z uspešno opravljenim preizkusom usposobljenosti dobi občan možnost za pridobitev obrtnega dovoljenja.

Na decembrski slovesnosti je takšna spričevala dobilo okoli 170 kandidatov v naši republiki, od tega okoli 30 iz celjskega območja, samo iz celjske občine pa 7. Šlo je za gostinskega delavca, slikopleskarja, izdelovalca predmetov iz plastičnih mas, urarja itd.

Na vidiku so torej novi obrtniki. Da bi jih bilo čim več, še posebej pa za storitvene dejavnosti, za tiste, ki jih človek išče in potrebuje vsak dan.

Kaj smo napravili, da bi občane spodbujali za te dejavnosti?

MB

CELJE: KONCERT ZA SLOVO OD STAREGA LETA

Celjski upokojenci, oziroma vsi trije njihovi pevski zbori - moški, ženski in mešani - pripravljajo za slovo od starega leta in za pozdrav novemu koncert, ki bo jutri, v petek, 26. t. m., v veliki dvorani Narodnega doma z začetkom ob 16. uri. Vsi trije zbori bodo zapeli pod vodstvom Toneta Tržana.

MB

JEZIKOVNO RAZSODIŠČE

Sredina

»Dne 18. novembra 1980 je bila na televiziji v dnevniku beseda sredina uporabljena sedemkrat v zvezah kot »XY je zrasel iz delavske sredine«, dne 24. novembra 1980 pa na posvetovanju pisateljev petintridesetkrat v zvezah kot »knjižna sredina«, jezik posamezne sredine« in podobno. Kaj pravite?

Posebno v sorodnih jezikih so pogoste besede s podobnim ali celo enakim zapisom ali izgovorom, vendar imajo lahko v posameznih jezikih različen pomen.

Taka je tudi beseda sredina. V slovenščini pomeni resnično sredina središče, na primer »iz sredine zemlje«, »aritmetična sredina med tri in sedem je pet«, »v francoskem parlamentu je ob levici in desnici še sredina«, »sredina mesta je gosteje naseljena kakor predmestja« ...

V srbohrvaščini ima ta beseda tudi še pomen okolje, okolica, na primer »moma iz naše sredine«.

In prav ta srbohrvaška sredina se je zaradi premajhne pazljivosti ali prevelike komodnosti piscev in govorcev preselila tudi k nam in postala vsemogočna in vsepomenska, na primer »meščanska sredina je drugačna od delavske«. Brez premisleka govorimo in pišemo »Pisatelj zajema iz svoje sredine«, ko gre vendar za družbo, okolico, skupnost, razmere, iz katerih zajema, »Pri nas je ugodna delovna sredina«, ko gre za delovne možnosti ali delovno ozračje ali okoliščine za delo. Govorimo in pišemo »o periferni sredini učiteljev«, ko mislimo na učitelje, ki delajo na podeželju ali na mestnem obrobju, govorimo in pišemo o »jeziku posamezne sredine«, ko gre vendar za jezik posameznega naroda, narodnosti, skupine, skupnosti, območja, področja, okolja, okolice, okoliša, pokrajine, dežele, države ...

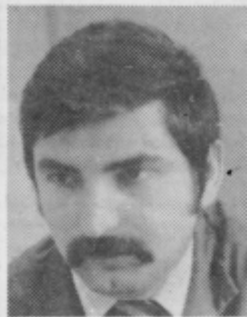
Beseda sredina v tem pomenu torej v slovenščini ni potrebna.

Člani Jezikovnega razsodišča

M.K.

Slavica Rabič

Ludvik Bevc

Marija Cesar

Drago Horvat

Marjan Gabersček

Olga Gominšek

Martin Aubrecht

Erika Zupan

VSAK IMA SVOJE NOVOLETNE ŽELJE

LUDVIK BEVC, vodja blagovnice Šentjur: »Novoletnih želja ima najbrž vsakdo veliko, seveda pa je vprašanje, katere so uresničljive in katere ne. Nečesa si, to lahko verjetno rečem v imenu vseh trgovcev, vendarle najbolj želim. Da bi prišlo do dejanskega povezovanja med proizvodnjo, trgovino in potrošnjo.«

OLGA GOMINŠEK, prodajalka v trafikih v Žalcu: Poleg zdravja, sreče in zadovoljstva si v novem letu želim še to, da bi se naši ljudje pri Tobaku spomnili in v trafikih na avtobusni postaji v Žalcu zamenjali provizorična, tanka lesena vrata s steklenimi, kot so bila prej. Sicer pa moram povedati, da bi lahko včasih sem pripeljali več izvodov Novega tednika, saj ga skoraj praviloma vendar zmanjka. Bo prihodnje leto boljše?»

ERIKA ZUPAN, zaposlena v tajništvu Zdravilišča Rogoška Slatina: »Seveda si vsak človek nekaj želi za novo leto. Jaz imam tri želje. Rada bi, da bi bila moja du-

žina zdrava in da bi bili vsi skupaj srečni. Želim si tudi, da bi bilo novo leto uspešno za vse moje znance, sodelavce in prijatelje in da bi bil naš kolektiv uspešen, kot doslej.«

SLAVICA RABIČ iz Slovenskih Konjic: »Majhne in velike so moje želje. Da bi se mladi bolj kot doslej združevali ob skupnem delu in borbi za iste cilje, da bi nas vezalo pri tem iskreno prijateljstvo in bi z njim okrepile ni z večjim zagonom stopali naprej. Tega si najbolj želim.«

MARTIN AUBREHT, Mozirje: »O, da, zdravja sebi in vsem mojim. To je prav gotovo želja, ki ima prednost pred vsemi,« je dejal urarski mojster v Mozirju, Marin Aubrecht. »In da bi živeli v miru, da bi imel tudi v delavnici dovolj dela, hkrati s tem pa tudi lepše možnosti za nakup reprodukcijskega materiala, ki ga potrebujem.«

DRAGO HORVAT, Celje: »Naj ne bo preveš šaljivo, če si za Novo leto najprej za svojo družino želimo dobrih

sosedov z avtom, kajti moj jekleni konjiček me je spravil v status pešca najmanj za ves januar. V tem času, upam, da mi bo kakšen dober sosed le po potrebi spravil otroka v varstvo.«

MARJAN GABERŠEK, direktor Modnega salona Velenje: »V prihodnjem letu 1981 si predvsem želim, da bi končno lahko sami razpolagali z devizami, ki jih sami ustvarimo. Do sedaj smo bili zaradi tega vedno v negotovosti, čeprav smo devize sami ustvarili, razpolaganje pa je bilo negotovo. V kolektivu si želim, še naprej dobre tovariške odnose.«

MARIJA CESAR, Jurklošter. »Kaj naj si drugega želim pri svojih štiriinšedesetih letih kot zdravja! Če bom zdrava, bom lahko tudi delala na svoji kmetiji, ki mi daje vsakdanji kruh. Tudi zdravo živino v hlevu si želim v prihodnjem letu, pa dobro letino, da bomo potem imeli vsi dovolj jesti. Vesela bi bila tudi, če bi naši fantje in dekleta raje ostajali doma na kmetijah in pomagali osivelim staršem.«

ZRCALO LETA 1980

S PRVIH STRANI ČASOPISOV

Leto 1980 je bilo težko, kakšno bo prihodnje?

Ni je bolj minljive stvari, kot je časopis, ta naš vsakodnevni spremljevalec, cenen papir potiskan z bogastvom trenutka, dneva, časa. Ko izide, prinese polne stolpe novic. Za en dan je naš. Zanimiv, nepogrešljiv. Beremo ga na avtobusu, ko hitimo v službo, doma pri kosilu. Cel svet in dogodke na njem nam prinese. A le za en dan. »Nekega jutra svež in nov se rodi, naslednji dan ga vržemo v smeti. Besede, ki niso govorile, se vedno zberejo na kup, dokler ponje ne pride mrtvaški voz, ki pobira smeti in seje hrup...« Kako resničen oris, povzet po pesmi Andreja Šifrerja.

Pa vendar je vsaj v nečem časopis več kot Feniks, ki se vsako jutro znova rodi iz plamena včerajšnjega uničenja. Je dokument časa in razmišljanj, zrcalo našega bivanja na nemirnem planetu. In listanje po orumenelih izvodih ostarelih glasnikov časa, lahko ponudi dokaj verno podobo časa, ki je minil in se bo vračal le še kot spomin na minulo ali razlog za sedanost in bodočnost.

Kakšna je bila podoba iztekajočega se leta na prvih straneh časopisov? Pestra, zanimiva, ostra in neizprosna! Kot je bilo celo leto 1980. Leto, ki nam je neusmiljeno vzelo našega Tita. Leto, ki je do skrajnih meja zaostriло vprašanja miru in sožitja v premajhnem svetu. Ki je odprlo nova žarišča nemira in sovraštva, svet pa pogrnalo na rob nove gospodarske krize.

V letu 1980 je Organizacija združenih narodov proslavila 35. obletnico svojega obstoja. Oktobrska proslava v času zasedanja Generalne skupščine, je izvenela v soočenju z resno krizo v svetu. Blokovski spopadi, krizna žarišča v svetu in med njimi predvsem Iran, Bližnji Vzhod, Kampučija, Afganistan, so le vnovič potrdila potrebo po še učinkovitejšem delu svetovne organizacije, ki je tudi sicer pred zelo zahtevnimi nalogami. Te še posebej zadevajo globalna pogajanja o novi gospodarski ureditvi sveta. Dialog med razvitim severom in nerazvitim jugom je z East Riverja kot poziv odjeknil letos večkrat in tako opozoril na edino možno pot iz svetovnih gospodarskih zagat, ki izvirajo iz nakopičenih razvojnih nasprotij.

SVET JE OSTAL BREZ TITA

4. maja je za vselej prenehalo biti veliko srce našega Tita. Predsednik Tito je novo leto pričakal v Karadjordjevu in tu v družbi z najbližjimi sodelavci opozoril, da bo leto 1980 težko in bo zahtevalo vse umske in fizične napore naših delavnih ljudi. A ker smo enotni, je poudaril, se ne bojimo ničesar. Ze 4. januarja je bil Tito na pregledih v ljubljanskem kliničnem centru, kamor je moral spet 12. januarja, ko so mu zaradi resnih motenj operirali ožilje leve noge. Operacija ni prinesla želenih učinkov in zdravniški konzilij se je moral 12. januarja odločiti za amputacijo noge. 23. januarja je vest o dobrem počutju predsednika in njegova nasmejana fotografija, ko je sprejel svojega sinova Zarka in Mišo, vzbudila upanje, da bo predsednik vendarle zmagal tudi v tej bitki. Toda bolezen je bila močnejša in 4. maja sta se Jugoslavija in z njo ves napredno misleči svet pogreznila v žalost. Slovo od predsednika, 8. maja, je bilo zadnji veličastni poklon njegovi osebnosti ter delu. Še nikoli v zgodovini se ni pogreba udeležilo toliko državnikov iz vsega sveta. Ves demokratični svet se je poslovil od državnika, ki se je s svojim delom kot zaščitnik miru in neodvisnosti, kot tvorec politike neuvrščenosti, za vedno zapisal v zgodovino človeštva. Pogreba se je udeležilo 37 predsednikov republik, 18 predsednikov vlad, 18 pripadnikov kraljevskih družin, ter številni predstavniki strank, organizacij in naprednih gibanj.

2. junija se je tudi Generalna skupščina OZN na žalni seji poklonila spominu borca za mir in državljana sveta, jugoslovanskega predsednika Tita.

IRANSKI PRETRESI

Dogodki v Iranu so dnevno polnili časopisne stolpe na prvih straneh vse leto. V leto 1980 je Iran stopil kot močna sila pod vodstvom islamske revolucije, trdno odločen, da brani svojo revolucijo in da se odločno zoperstavi vsem poskusom vmešavanja od zunaj. Leto se je pričelo z zapletom okoli ujetih ameriških talcev, ki jih je želel Iran uporabiti v boju za izročitev o o sovražnega šaha in njegovega sanjskega premoženja. 4. 2. je na predsedniških volitvah zmagal Bani Sadr in teden dni zatem je Iran proslavil prvo obletnico islamske revolucije. »O usodi talcev bo odločal parlament« je konec februarja sporočil svetu Homeini. Marča so bile volitve, a nastal je zaplet ob obtožbah, da so bile te v mnogočem nezakonite. To je zavrljo konstituiranje parlamenta in odločilo pogovor o talcih. Iran se tudi ob vse ostrejši ekonomski blokadi ZDA in njenih zaveznic ni upognil. Aprila je svet presenetil beg bivšega šaha Reze Pahlavija iz Paname, ki so ji prav ta dan Iranci želeli izročiti zahtevek po šahovi izročitvi. Pahlavi je našel zatočišče v Egiptu, kjer je 27. julija umrl. Američani so

UMRLI SO

Leto 1980 je bilo usodno za vrsto znamenitih osebnosti doma in v svetu... 4. maja je umrl Josip Broz Tito. 10. 2. narodni heroj Ivan Gošnjak, član sveta federacije. 6. 3. Janez Barborič, član predsedstva ZSJ, maja Peter Stante Skala in Karel Prušnik-Gašper. Avgusta Beno Zupančič.

Umrl je tudi japonski premier Masa-joši Ohira, pa Jean Paul Sartre, predsednik italijanske komunistične partije Luigi Longo, portugalski predsednik republike SaCaneiro ter decembra še bivši predsednik vlade SZ Aleksej Kosigin.

vnovič demonstrirali svojo politiko vmešavanja in sile, ko so z avanturistično, a v celoti izjalovljeno akcijo komandosov želeli 25. aprila osvoboditi talce.

Sele avgusta se je z izvolitvijo Mohamada Radžaija za predsednika iranske skupščine, pričelo novo upanje, da bo parlament vendarle razpravljal o pogojih za izpustitev talcev. A le mesec za tem so pričela prihajati prva sporočila o obmejnih spopadih iransko-iraških sil. 19. septembra je bil svet soočen z grožnjo nove vojne, ki je z vso silovitostjo izbruhnila 22. septembra in prinesla novo grožnjo svetovnemu miru. Iraško-iranski spopad je v vojno zapletel dve sili, ki razpolagata z izjemnim maftnim bogastvom. Vojno je obdobil ves svet, toda iranska in iraška ušesa so ostala gluha za številne poskuse posredovanja in pomiritve za pogajalsko mizo.

ŽARIŠČA NEMIRA

Ne le Iran, tudi druga krizna žarišča so in bodo predstavljala grožnje svetovnemu miru. Leto 1980 se je pričelo z dediščino Afganistanskega zapleta, ki se je končal u oboroženim posredovanjem Sovjetske zveze. Leto se je pričelo s številnimi protesti iz vsega sveta zoper sovjetsko vmešavanje. Ohlajeni sovjetsko-ameriški odnosi, boj kot Olimpijskih iger v Moskvi, še močnejša blokavska razdelitev sveta, to so posledice Afganistanskega zapleta. Protesti ne jenjajo še danes, četudi se je Karmalov režim, kot kaže, le stabiliziral. 11. januarja je sovjetsko vmešavanje obdodila tudi OZN, ko je na glasovanju v Generalni skupščini sprejela resolucijo neuvrščenih dežel in s 104 glasovi za, odločno zahtevala popoln umik tujih čet.

Podobno usodo je doživel Vietnam zaradi svojega vmešavanja v Kampučijo, kjer je upor Khmerov izraz nasprotovanja vietnamskim osvajalskim težnjam. Kampučija je s svojo stisko, uporom proti diktatu od zunaj in s problemom beguncev vest vsega človeštva.

Nič bolj mirno ni bilo na Bližnjem Vzhodu, kjer Izrael še naprej trmasto uresničuje svojo neizprosno politiko. Izraelska vmešavanja v Libanonu, napadi komandosov, ogorčena borba palestincev za priznanje in slednjič enostranska priključitev Jeruzalema, ki ga je Izrael razglasil za svojo prestolnico, vse to so značilnosti nemira v tem kriznem delu sveta, ki že desetletja ne pozna miru.

Tudi na drugi polobli, v Latinski in Južni Ameriki ni bilo miru. Marča so se poumoru nadškofa Romera, človekoljuba in simpatizerja naprednih sil, razvneli nemiri v Salvadorju, kjer politično nasilje hunte še vedno ne jenja. Podobno, kot ni konca v krvi dušenemu uporu

v Boliviji, kjer so 18. julija generali prevzeli oblast.

In Afrika? V procesu dekolonizacije je sicer proslavila 18. april, ko se je kolonialnega jarma Britancev otresla še nova država Zimbabve, a vendarle tudi v Afriki vre. Nemiri v Čadu so še posebej sredi leta polnili prve strani tiska, prav tako kot dogodki v Ugandi, ki je decembra po dolgih letih diktature in nemirih zadnjega leta vendarle znova dobila civilno vlado.

Na Kitajskem je težnja po odpravljanju slabosti preteklosti prinesla vrsto sprememb. Tako v delitvi vodstva partije in vlade (Zhao Ziyang je postal predsednik vlade), kot v rehabilitaciji Liu Saoquija 12. leto po odstavitvi in 6 let po smrti. Novembra se je pričelo sojenje proti 10. obtoženim, ki so v času kulturne revolucije preganjali voditelje, kadre, pripravljali državni udar in celo atentat na Mao. A proces je zadnje dni leta vse bolj v senci vesti o kritikah na račun vidnih voditeljev in v prvi vrsti na Hua Guofenga.

POLJSKA VRENJA

Julija so prišla v svet prva poročila o stavkah v Gdansk. Toda šele avgusta je svet spoznal, za kako resna vprašanja gre na Poljskem. Delavske stavke niso imele le socialnega obeležja. Sredi avgusta je vlada ustanovila komisijo za pogajanja s stavkajočimi, a val stavk se je razširil na celo Poljsko. 21. avgusta je svet izvedel, da so pogajanja v slepi ulici, zato 25. avgust s številnimi kadrovske spremembami v vodstvih vlade, partije in sindikata, ni presenetil, 28. avgusta je nova vladna komisija sprejela večino delavskih zahtev. Takrat se prvič pojavi tudi ime Lecha Walense, vodje stavkajočih. Konec avgusta prinese podpis sporazuma med stavkajočimi in vlado. Sprejetih 21 zahtev vsebuje tudi neodvisne sindikate. Nova politika bo zahtevala nove ljudi. Zato se spremembe v vrhovih nadaljujejo. V septembru zamenja na čelu poljske združene delavske partije (PZDP) Giereka Stanislaw Kania. A upanje, da je krize konec in da bo Poljska znala hitro in učinkovito razrešiti svoja gospodarska navzkrižja zbledi, ko 2. oktobra delavci spet stavkajo v opomin vladi, da se sprejete zahteve ne rešujejo dovolj hitro. 6. oktobra pomeni preobrat v partijski politiki, ko 6. plenar ugotovi napake in osebne odgovornosti. Sledijo nove zamenjave in tudi izključitve iz CK PZDP. 11. novembra so legalizirani neodvisni sindikati. Solidarnost kot politična struktura z edino nalogo varstva interesov delavcev. 3. 12. izključijo Giereka in bivšega premierja Jaroszewicza iz CK PZDP, s čemer je odstranjenih osem poprej vodilnih osebnosti na Poljskem. Ze dan zatem sledi dramatičen poziv CK ljudstvu, ki se je rečeno, da je usoda naroda in domovine na kocki. Vse dobro misleče Poljake pozove poljski CK v bitko za rešitev gospodarskih težav in nadaljni razvoj socializma. Položaj je bil kritičen, saj se svet boji nove sovjetske intervencije. 7. decembra so se v Moskvi sestali voditelji dežel

LETO VOLITEV

Januarja se je z zmago na volitvah v Indiji na politično prizorišče zmagovito vrnila Indira Ghandi

19. 2. je na kanadskih volitvah slavil Pierre Trudeau.

4. 3. je Robert Mugabe pridobil mandat za sestavo prve vlade neodvisnega Zimbabveja

3. 4. je dobila Italija 39. povojno vlado, a Francesco Cossiga se je obdržal le do 28. 9., ko je njegova vlada padla. 40. pa je sestavil Arnaldo Forlani

5. 10. je na volitvah v ZR Nemčiji slavil kancler Schmidt s svojo koalicio socialnih demokratov in liberalcev

23. 10. so v Sovjetski zvezi razrešili dolžnosti obolelega premierja Kosigina in za novega predsednika vlade imenovali Nikolaja Tihonova

4. 11. je po več kot leto dni trajajočem predvolilnem boju v ZDA na volitvah slavil republikanec Ronald Reagan, ki je prepričljivo premagal Carterja.

V decembru pa je na portugalskih volitvah vnovič zmagal general Eanes.

PIŠE BRANKO STAMEJČIČ

varšavskega sporazuma in menili, da je Poljska sposobna sama iz težav. A krize s tem še ni konec.

VARNOST V EVROPI

V senci blokovskih soočanj se je v Madridu 9. septembra pričel prvi del Konference o varnosti in sodelovanju v Evropi (KVSE). Umirjen pričetek je brz dosegel zaplet v blokovskih nesoglasjih in potrebna je bila vsa politična razsodnost, da se je prvi del konference 19. decembra uspešno končal. 250 delegatov iz 33 držav Evrope, Kanade in ZDA je slednjič našlo skupen jezik v ugotovitvi, da je duh helsinške in beogradske konference potrebno ohraniti in dopolniti s potrebnimi dokumenti obeh poprejš-

ZEMLJA SE JE POGOSTO TRESLA

Ze januarski potres na Azorih je napovedal -potresno leto-. 18. maja se je stresla zemlja na Kopaoniku, a žrtev k sreči ni bilo. Huje je bilo 9. 7. v Grčiji, kjer je po potresu 8. stopnje po Mercallijevi lestvici ostalo brez strehe 1800 družin. Prava katastrofa je zadela 10. oktobra alžirski El Asnam, ki ga je potres 7,5 stopnje po Richterjevi lestvici spremenil v kup ruševin in zahteval okoli 3000 mrtvih. Novembra je potres razdeljal jug Italije, kjer je zajel območje 26 tisoč kvadratnih kilometrov, zahteval 2960 žvrljenj, okoli 1500 oseb pa še pogrešajo, medtem ko je škoda domala neizmerljiva. Decembra so se tla zatresla še v Iranu.

njih KVSE. Ugotovitev, da bo treba za varnost v Evropi storiti več tudi v času med dvema konferencama, da bi dosegli podobne premike, kot so bili doseženi na področju kulturnega, znanstvenega in tehničnega sodelovanja, vzbujajo optimizem pred januarskim nadaljevanjem KVSE. Takrat naj bi konferenca storila še več za popuščanje napetosti v Evropi, ob detantu v političnih odnosih pa naj bi prinesla tudi detant na področju oboroževanja v Evropi. Na konferenci je bil ustvarjalni delež jugoslovanske delegacije ter delegacij neuvrščenih in nevtralnih dežel Evrope izjemno pomemben.

LETO 1980 V DOMOVINI

Smrt predsednika Tita, nadaljnja uveljavitev vseh oblik kolektivnega vodstva in odgovornosti, odločna bitka za stabilizacijo, izjemno živahna diplomatska dejavnost, še zlasti v okvirih gibanja neuvrščenih, to so temeljne značilnosti leta 1980 v Jugoslaviji. Ze v januarju sta predsedstvi SFRJ in CK ZKJ začrtali temeljne naloge v gospodarski stabilizaciji, ki jo pogojuje zelo resen gospodarski položaj. Predzadolženost v tujini, strukturna neskladja, prevelika rast vseh oblik porabe, premajhen izvoz, neproduktivno delo, slaba reprodukcijska sposobnost gospodarstva, vse to so žarišča bitke za stabilizacijo, ki so jo najvišji partijski in državni organi usmerjali skozi vse leto in ki je postala naša skupna vsakodnevna bitka na vseh področjih življenja in dela. V teh okvirih smo pozdravili aprilski podpis novega sporazuma z deželami, članicami EGS, ki razširja področja in obseg gospodarskega sodelovanja in predvideva zmanjšanje zunajtrgovinskega primanjkljaja. 6. junij je prinesel 30% devalvacijo in serijo ukrepov, ki naj bi poživili gospodarska gibanja in predvsem olajšali izvoz.

Jugoslavija je letos gostila več pomembnih srečanj. Aprila so se v Beogradu sešli delegati 135 sindikalnih organizacij iz 90 dežel, in na prvi svetovni sindikalni konferenci opozorili na gospodarske probleme sveta, se zavzeli za mir, enakopravnosti ekonomski in socialni razvoj. Avgusta smo gostili delovno srečanje svetovnega združenja za mednarodno pravo, 24. septembra pa se je pričelo v Beogradu zasedanje svetovne organizacije za izobraževanje, znanost in kulturo UNESCO, ki se ga je udeležilo 152 držav sveta.

Zadnji meseci leta so ponesli v razpravo tudi predloge dopolnil republiških, pokrajinskih in zvezne ustave, ki pomenijo prizadevanja, da v politični sistem še trdneje zasidramo Titovo pobudo o kolektivnem delu.

KAKO SMO DELALI LETOS IN KAJ NAS ČAKA JUTRI

PIŠE DAMJANA STAMEJČIČ

NE DA MOREMO, MORAMO ZMAGATI V TEM BOJU!

Iz pogovora s sekretarjem MS ZKS Janezom Zahrastnikom.

Izteka se še eno leto. To, ki je bilo za vse nas, ki živimo v Jugoslaviji, boleče, resno in leto velikih naporov. Umrli nam je Tito. Širša mednarodno skupnost so pretresli zapleti, poglobljala se je ekonomska kriza in se kazala v zaostrenih odnosih med razvitimi in nerazvitimi delkami sveta. Nakopičeni gospodarski problemi in svetovne razmere - oboje je pripeljalo do tega, da smo v Jugoslaviji pričeli izvajati politiko resne in dosledne ekonomske stabilizacije. Zaostreni pogoji gospodarjenja so terjali od vseh naših ljudi veliko naporov, ki so se že odrazili v nekaterih dosežkih. Vendar pa je vsem nam bolj ali manj jasno, da tudi prihodnje leto ne bo nič lažje. Stabilizacija gospodarstva je dolgoročen proces, ki ga ni moč izpeljati čez noč. Zato bo potrebnih še veliko naporov, odrekanih in zavestnih sprememb našega načina obnašanja in ravnanja, da bomo cilje gospodarske stabilizacije v prihodnjih letih uresničili.

S kakšno gospodarsko, družbeno in politično stvarnostjo se srečujemo sedaj, pri izteku leta 1980 in pri vstopu v leto 1981, ne celjskem območju? Smo dosegli kakšne uspehe v prvem letu gospodarske stabilizacije? Kateri so še odprti problemi in s čim moramo računati v prihodnjem in vseh ostalih letih srednjeročnega obdobja? O vseh teh vprašanjih smo se pogovarjali z Janezom Zahrastnikom, sekretarjem Medobčinskega sveta ZKS za celjsko območje.

BOMO ZMOGLI, BOMO! KDAJ? NE JUTRI!

Ljudje so se letos, v času zaostrenih gospodarskih razmer velikokrat vprašali, kateri so pravzaprav razlogi, ki so Jugoslavijo pripeljali v tako resno gospodarsko situacijo. Odgovorov na to vprašanje bi lahko našli več, bistvena pa sta predvsem dva. Prvi, ki je po svoji vsebini precej trpek je ta, da smo povzročili velik razkorak med načinom in ravno življenja na eni strani in med ustvarjenim dohodkom oziroma družbenim bogatstvom na drugi strani. Živeli smo nad možnostmi, ki so nam jih dovoljevali družbena in osebna produktivnost dela. Drugi odgovor pa izhaja iz mednarodnih političnih in ekonomskih razmer. Tudi Jugoslavija namreč nosi na svojih gospodarskih plečih del tegob, s katerimi se srečuje mednarodna skupnost.

Seveda pa so za nas osnovnega pomena problemi, ki izvirajo iz naših tal, ki so posledica našega dela in odnosov. Zato se moramo naprej vprašati, ali lahko vse te probleme in nakopičene gospodarske težave presežemo, kdaj in na kakšen način?

Kar zadeva prvo vprašanje, ali zmoremo, je odgovor samo eden: **mi moremo in moramo dobiti bitko za stabilizacijo gospodarstva!** Druge poti pravzaprav nimamo. To je naša dolžnost, ki se je vse več ljudi tudi povsem jasno zaveda. Na vprašanje kdaj, je mogoče odgovoriti: ne jutri, ne kmalu in ne hkrati vseh! Probleme bomo morali reševati postopoma skozi vse prihodnje srednjeročno obdobje. Stvar presoje je, katerim vprašanjem bomo dali prednost in katera bomo brez hujših posledic lahko odložili na poznejši čas. In kako bomo dosegli vse cilje? Tako, da ne bomo še večali razkoraka med ustvarjenim dohodkom in ravno osebnega in družbenega standarda, temveč da bomo svoje potrebe in želje uskladili z dohodkom, ki ga bomo ustvarili.

NE SMEMO PODCENJEVATI TISTEGA, KAR SMO DOSEGLI

Ob izteku letu se nekako samo po sebi zastavlja vprašanje, kaj smo v tem stabilizacijskem letu dosegli pomembnega na celjskem območju? Poudariti velja kar takoj, da mnogo. Dosegli smo tako pomembne rezultate, da jih še zdaleč ne bi smeli podcenjevati.

Morda kar na začetku - zaposlovanje.

Bistveno smo v tem letu spremenili odnos do zaposlovanja, kar se odraža v dejstvu, da so se vse občine celjskega območja strogo držale resolucijskih okvirov na tem področju. To pa tudi pomeni, da postaja pri nas vprašanje dela, delovnega mesta, vse pomembnejše in da v temeljnih organizacijah resno razmišljajo, kar je edino sprejemljivo, da je nova zaposlitev tudi ekonomsko upravičena.

Zelo presenetljivi in veliki so tudi dosežki, ki jih celjsko območje beleži letos na področju izvoza. Pomemben je podatek, da vseh osem občin celjske regije danes že pokriva 18% celotnega slovenskega izvoza, ki pa je letos porastel že za 36%. Ta podatek pa pričča tudi o spoznajih organizacij združenega dela, da je izvoz dolgoročno usmeritev gospodarjenja in edina možnost za uspešno poslovanje. Rezultati območja glede izvoza so tako preprosto nepričakovani glede na leta poprej.

Ko govorimo o uspehih, je pomembno izpostaviti tudi dejstvo, da so občine celjskega območja uspele omejiti rast skupne in splošne porabe. Obe obliki porabe sta ostali temu še vedno visoki, vendar pa je prvi dosežek vendarle spodbuden. Kar pa je na področju porabe najbolj izrazito - v organizacijah združenega dela in občinah so letos prvič zabeležili izrazit dosežek pri usklajevanju in uravnavanju rasti osebnih dohodkov. Na tem polju smo se zares obnašali stabilizacijsko in v skladu z dogovorjenimi družbenimi usmeritvami.

Se je uspehov, o katerih bi lahko govorili. Drugačen, bolj kritičen je odnos do naložb, manj kot leta poprej je bilo v letu 1980 dezintegracijskih teženj v temeljnih organizacijah združenega dela, resnejši je bil odnos ljudi do vseh oblik potrošnje, do varčevanja. Skratka, rezultati so precejšnji, so vidni in kar je najpomembnejše: so izraz naporov vseh delovnih ljudi, samoupravnih organov, družbeno-političnih organizacij, skupščin in poslovnih organov na našem območju.

ZNANJE JE TEMELJ BODOČEGA RAZVOJA

Ze uvodoma smo poudarili, da je stabilizacija dolgoročen proces, ki ga je treba dosledno izpeljati na vseh področjih našega dela in življenja ter ga je treba gledati celovito. Zato moramo ob uspehih postaviti pod lupo kritične presoje tudi velike probleme, ki še vedno ostajajo odprti na celjskem območju in za katerih preseganje se bo treba boriti v prihodnjih stabilizacijskih letih.

Na našem območju še zdaleč ne moremo biti zadovoljni s stopnjo akumulacije, torej tistih sredstev, ki so nam po-

trebna za življenje in delo danes in jutri. Po podatkih celo zaostajamo za dosežki v Sloveniji. V organizacijah združenega dela bi se morali ob tem globoko zamisliti, kajti prav akumulacija je konec koncev tisti sintetični kazalec, ki v prvi vrsti pričča o uspešnosti poslovanja.

Drugo, o čemer že nekaj let govorimo, je problem sestave proizvodnje na našem območju. Ta je namreč preveč delovno intenzivna, kot pravimo in ne zagotavlja niti kolektivom, niti občinam in ne širši družbeni skupnosti zanesljivega dolgoročnega razvoja. Še vse preveč imamo na našem območju nekaterih vrst tekstila in konfekcije, pa nekaterih izrazito delovno intenzivnih vrst kovinsko predelovalne industrije ob tem pa smo vse premalo storili za to, da bi neustrezno sestavo proizvodnje spremenili. Omeniti velja morda ukinitve zaostalega usnjarstva v Konusu v Slovenskih Konjicah, pa preosnovo proizvodnje v laški Volni, nekaj dosežkov je bilo še v celjski, žalski in tudi v velenjski občini. Toda gledano celovito še premalo! Kajti temeljni problem je v tem, da s takšno sestavo proizvodnje bitke za stabilizacijo ne bomo dobili. Zato morajo biti napori naravnani predvsem v to, da v naše delo, v razvojne programe in v proizvodnjo vključimo več znanja in več pameti. To je pot, a katero bomo lahko bistveno spremenili sestavo naše proizvodnje. Z njo pa je povezano tudi vprašanje, ki je lahko za nas, za našo družbo usodno: kam bomo zaposlili mlade ljudi, ki bodo čez nekaj let prišli obogateni z znanjem iz usmerjenih šol? Ne gre za vprašanje, ali jih bomo lahko zaposlili, temveč - kam, v kakšno proizvodnjo? Zagotovo jih ne bi smeli zaposliti v delovno intenzivno proizvodnjo, kjer je znanje pravzaprav jalova stvar. Zaposliti bi jih morali na takšna delovna mesta, ki jim bodo omogočila polno ustvarjalnost in uveljavitev njihovega znanja. Če tega ne bomo storili, nam bo velik del mlade generacije, ki bo razpolagala z velikimi in prepotrebni znanjem, odšla. Potem pa smo spet bosji in osiromašeni.

Še je nekaj vprašanj in odprtih problemov, ki so zakoreninjeni na našem območju in ki jih moramo čimprej preseči. Tako vprašanje odnosov med razvitejšim delom območja in manj razvitim kozjanskim predelom. V preteklih letih - to je več kot jasno - temeljnih izhodišč za pospešen razvoj manj razvitega območja nismo uspeli ustvariti, čeprav so bili zabeleženi precejšnji uspehi na področju infrastrukturnih objektov. To dejstvo povzroča nemir v manj razvitem predelu, po drugi strani pa zaostreni pogoji gospodarjenja v razvitejših sredinah

zmanjšujejo pripravljenost za sovlaganja na ta področja. To je seveda slabo, saj je od usklajenega razvoja vseh območij odvisen celoten razvoj celjske regije.

Naslednje vprašanje je povezano s proizvodnjo hrane. Poudariti velja, da ima celjsko območje velike primerjalne prednosti glede proizvodnje hrane, pa jih še zdaleč ni izkoristilo. Zato bo treba hrani, njeni proizvodnji in predelavi v prihodnjih letih nameniti več skrbi.

Se je vprašanj in problemov, o katerih bi veljalo spregovoriti. Vendar pa jih večinoma že poznamo, končno pa njihovo evidentiranje samo niti ni najpomembnejše. Pomembno je sicer, da probleme zaznamo, še pomembnejše pa, da se organiziramo in zavzamemo za njihovo čimprejšnje odpravljanje.

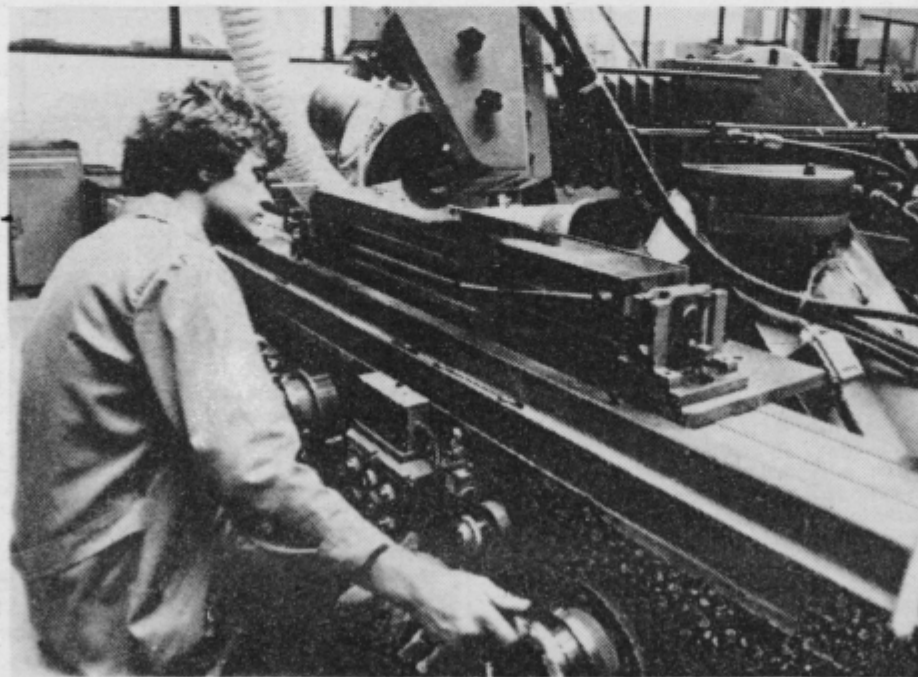
STABILIZACIJA MORA POSTATI STVAR MNOŽIC

Glede na vse našete probleme, pa tudi ob pričakovanju, da se bodo zaostreni odnosi v svetu še poglobljali, je treba na leto 1981 gledati kot na leto še ostrejših pogojev gospodarjenja. Izvoz bo še naprej ostal pomembna stalnica našega gospodarjenja, politika zaposlovanja bo omejena, zahteva po produktivnejšem delu pa bo bolj kot doslej odjeknila v naši zavesti. Težili bomo po vzpostavitvi ekonomskih zakonitosti, ki smo jih z dosedanjim delom in obnašanjem mnogokrat rušili ter tako s prvimi zamahi zaplivali v stabilnejše gospodarske vode. O takšni usmeritvi, torej o politiki gospodarske stabilizacije, smo si bolj ali manj vsi edini. V političnem pogledu pa ni dosežena povsem enotnost o tem, na kakšen način reševati probleme, s kakšnimi sredstvi vzpostaviti stabilnejše gospodarstvo. Gre predvsem za dva odklona, na katera velja opozoriti. Prvemu bi lahko rekli tehnokratsko-birokratski, ki želi zgolj z močjo države in državnih organov določati poti razreševanja bistvenih vprašanj gospodarske stabilizacije. Torej: stabilizacija da, vendar brez delavcev! Takšnemu načinu reševanja problemov se je treba z vso silo upreti. Kajti več kot očitno je, da stabilizacije ni moč doseči brez delavcev, brez ljudi. Stabilizacija mora postati stvar širokih ljudskih množic, če hoče žeti rezultate.

Drugi odklon, ki se kaže ponekod, pa bi lahko označili kot anarhično-samoupravno težjo po razreševanju problemov. Gre za to, da ponekod razlagajo samoupravljanje kot okvir, ki dovoljuje vse, tudi nered, tudi nedisciplino, neodgovorno obnašanje, slabo delo. Čeprav se ta težnja skriva pod plaščem samoupravljanja, je globoko protisamoupravna in naperjena proti stabilizacijskim naporom vse družbe. Kajti s slabim delom, omajamo delovno disciplino in neupoštevanjem dogovorov vseh zastavljenih ciljev še zdaleč ne bomo dosegli.

MI SNUJEMO, DELAMO IN GRADIMO V MIRU

Ko se takole dan za dnem soočamo s problemi našega notranjega razvoja, gospodarjenja in življenja, mnogokrat upravičeno negodujemo nad tem ali onim. Prav je tako, kajti le z našim aktivnim odnosom do problemov jih bomo uspeli razrešiti. Vendar pa prepogosto pri tem pozabimo na vrednoto, osnovo in stalnico, ki nam omogoča, da snujemo, delamo in gradimo za danes in jutri. To je mir. Prepogosto, kljub mnogim kriznim žariščem v svetu pozabljamo, da Jugoslavija že petintrideset let živi v miru in da si vseskozi v teh letih prizadeva, da bi v miru zaživela tudi ves svet. S svojo aktivno neuvrščeno politiko in svojim samoupravnim socialističnim sistemom si je ustvarila v svetu velik ugled in veliko priznanje. Takšna politika, socialistični samoupravni sistem in ekonomska stabilnost pa nam zagotavljajo mir in neodvisnost tudi vnaprej.

JESEN 1944 V GORNJEM GRADU

SVOBODNA JESEN, KI JE POMENILA CVETOČO POMLAD

Ivan Podlinšek je vodil partizansko čevljarsko delavnico

Na videz je bila jesen 1944. leta v krajih ob gornjem toku Savinje in ob Dreti prav takšna kot vse dotedanje. Pravzaprav v naravi nič posebnega. Listje, ki je izgubljalo svojo življenjsko moč, je znova pobarvalo okolico. Rumene, rjave in rdeče barve so se prelivale druga v drugo in ustvarjale podobo, ki je doslej še ni narisala roka.

In vendar v tej umirajoči naravi ni bilo tistega, kar bi spominjalo na smrt, na konec. Tudi v listih, ki so odpadli in v onih, ki so se še držali na vejah je bilo čutiti življenje, posebno moč. Morda je ta prihajala od ljudi, domačinov, ki so slutili, da so na pragu jesni, kakršne v letih, odkar je sovražnik vdrl v deželo, še niso doživeli. Bila je to moč, ki je tudi jesen spreminjala v cvetočo pomlad. Bila je to moč, ki je prihajala od velikega pričakovanja. Pravzaprav nihče ni vedel, kaj se dogaja in kaj se pripravlja, in vendar so slutili vsi, da gre za veliko, silno pomembno reč.

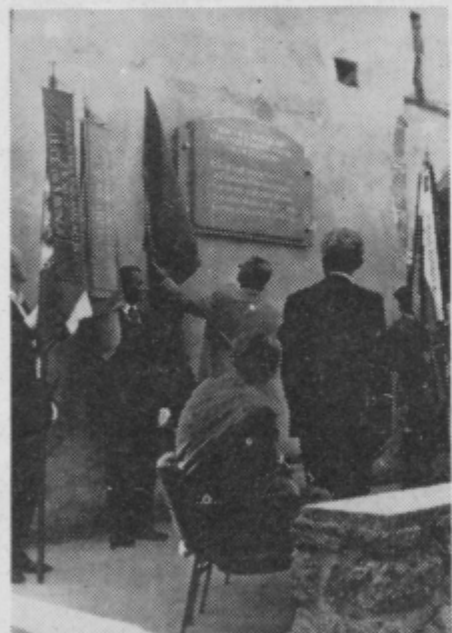
Prav gotovo je temu razpoloženju botrovalo tudi hrepenenje, da bi bilo vendar že konec gorja, da bi se fantje in dekleta, ki so odšli v gozdove, vrnili čimprej kot zmagovalci, da bi bilo konec zapiraja in streljanja talcev, da bi bilo konec pošiljanja domačinov v taborišča smrti... da bi končno posijalo sonce svobode, da bi zadihali s polnimi pljuči in da bi lahko na ves glas znova zapeli svojo domačo, slovensko pesem, ki so jo tedaj nosli le v srcih, po tihem sledili njenemu melosu in nič več.

Bilo je hrepenenje, ki je povzročalo, da so imeli domačini, ko so se srečali na cesti, več poguma za besedo. Tudi za nasmešek na ustih. Bila je to notranja sila, ki je vlivala optimizem, dajala nov pogum, prinašala tisto, kar je bilo doslej zatrto.

Tako so živeli ljudje v celotnem gornjem koncu Gornje Savinjske doline in prav tako oni pod Menino, v dolini, po kateri se vije Dreta. Tako so živeli v jesenskih mesecih 1944. leta.

V takšnem pričakovanju so živeli tudi pri Podlinškovih v Gornjem gradu. Skromna družina, v kateri otrok ni manjkalo. Živeli so od dela, ki ga je opravljal oče, čevljarski mojster. Živeli tudi od koščka zemlje. Skratka, nič takšnega, kar bi pri tujcih vzbujalo sume, čeprav je bilo nevarno že to, če nisi mislil tako kot zelenci.

In ker so se očetove misli in z njim vred oči celotne družine obračale v smer,

Septembra lani je Franta Komelj, nekdanji komisar Zidanškove brigade, odkril obeležje v spomin na osvoboditev Gornjega grada, 1. avgusta 1944. leta

Ivan Podlinšek, ob obujanju spominov na svobodno jesen, se je obraz razvedril...

odkoder so se čuli tudi posamezni strelji, je bilo že dovolj, da so družinskega poglavarja Nemci že 1942. leta odgnali v celjski Stari pisker. Mesec dni trpljenja, mučenja in zaslisevanja. Nič niso izvlekli iz njega in ker se jim ni zdel nevaren, so ga spustili domov.

»Ko se je vrnil in stopil čez prag, ga nismo spoznali. Bile so ga same kosti, oči vdrte, pogled otopel... Človek skoraj brez življenja,« je pripovedovala mati.

In vendar je bilo v Ivanu Podlinšku, zdaj že enainsedemdesetletnem upokojencu, živahnih oči, bistrega spomina in zgovornih besed, še vedno veliko moči, vsekakor dovolj, da je nadaljeval tisto, kar je začel že prej, še preden so ga odgnali v Stari pisker.

Tisti, ki so odšli v partizane in oni, ki so zanje delali doma, so vedeli, da imajo v njem človeka, ki mu lahko zaupajo. In tako je že kmalu potem, ko so oživeli gozdovi Menine in drugi, izdelal marsikak par čevljev ali škornjev za partizane.

»Bilo je težko za material, za usnje, pa vendar se je našlo, in delal sem nove čevlje, popravljaj in krpal stare škornje... Dela ni zmanjkalo nikoli.«

Prve dni avgusta je bilo okoli Gornjega grada več kot živahno. Gozdovi so zaživel. In obiski pri Ivanu Podlinšku, čevljarskem mojstru, so bili v tistem času pogostejši. Ljudje so prihajali na skrivaj, in prav tako odhajali.

»In tedaj so mi tudi zaupali, da pripravljajo napad na Gornji grad. Ker so predvidevali, da bo prišlo do težkega boja, so mi priporočili, naj se žena z otroki umakne. Odšla je na svoj dom v Bočno. Toda tistega avgustovskega dopoldneva se ni zgodilo nič takega, kar bi dišalo po večjem odporu. Borci Zidanškove brigade so razmeroma hitro opravili z nemško posadko. Veliko vermanov in drugih so zajeli, prijeli pa tudi nekatere, ki so se bali za svojo kožo. Z borci je prišla svoboda. Težko pričakovana. Če rečem, da smo bili iz sebe, da smo bili srečni in veseli, sem rekel premalo. Tistega občutka, da smo po suženjstvu in težkih letih zadihali svobodno, ni moč popisati. Veselje na vsakem koraku. Da imamo le svobodo, smo rekli, in čeprav bomo jedli samo krompir. Pa smo kmalu pozabili na to željo. Krompir nam je postal pre-

kromna jed. Hoteli smo več, in tudi več ali manj dobili in imeli...«

Že nekaj dni za tem, je bila Podlinškova družina spet skupaj v Gornjem gradu. Mati z otroki se je vrnila. Začelo se je novo življenje. Tudi za Podlinškove.

Po padcu Mozirja, 12. septembra 1944. leta, je celotna Gornja Savinjska dolina zaživela v svobodi.

Svoboda v jeseni, sredi nemškega rajha, pod gorami in v osrčju Savinjskih Alp, v dveh ozkih, a prelepih dolinah, ki je pomenila cvetočo pomlad. Zlasti v srcih. Ljudje so jo sprejeli, objeli in začeli živeti na novo. Srečni, čeprav v vsem tem času v trgovinah ni bilo moč skupiti skladkorja, moke...

V obeh dolinah in krajih v njih so zaživele partizanske delavnice vseh vrst. Tu so začele delati partizanske tehnike, šole. Na mah je zaživelo kulturno življenje. Pomemben delež je imel zlasti pri godbi in pevskem zboru Radovan Gobec. Tu in v tem času so nastale tudi nekatere njegove nove skladbe. In mitingi! Kdo ve koliko! Na vsakem in povsod so recitirali Kajuhove pesmi, pesmi tedaj že mrtvega junaka in partizanskega pesnika. Toda, o tem, da ji je sin padel, takrat, konec 1944. leta, njegova mati še ni vedela. Nasprotno, ljudje so ji celo v Soštanju povedali, da so videli Karlija in čuli njegove pesmi. Pa so se zmotili. Slišali so samo njegove pesmi in v njih videli njega, ki ga tedaj že ni bilo več med živimi borci.

In spet ni naključje, da je bila tedaj partizanska čevljarska delavnica prav pri Podlinškovih.

»Tu in tam, mi je kdo od borcev priškočil na pomoč, toda, v glavnem sem delal sam. Skoraj noč in dan. Vedno se je mudilo. Navodila za delo pa tudi nekaj materiala mi je dajal tedaj vodja skladišča pri četrti operativni coni, Lipah. Kot se spominjam, je bil doma iz Ljubljane. Takrat so spet prihajali k meni, samo ne več na skrivaj in tudi dlje časa so se zadrževali, kot prej. Kakšno življenje!«

Štab četrte operativne cone ni ostal dolgo v Gornjem gradu. Umaknil se je v okolico Nove Stife. Zato pa je bil Gornji grad središče političnega in kulturnega življenja. Tudi v Gornjem gradu in dru-

PIŠE MILAN BOŽIČ

gih krajih svobodne Gornje Savinjske in Zadrebke doline, ki so jo kot partizansko območje priznali tudi Nemci, so delale komande mesta, zaživele so prvi krajevni narodnoosvobodilni odbori itd. Stekle so tudi prve priprave na svobodne volitve v te organe in že v drugi polovici septembra tega leta so se pričele volitve odbornikov v prve organe ljudske oblasti.

Ljudje v dolini so zaživele življenje, ki ga niso bili vajeni. Prineslo je nekaj novega. Vsem je nudilo dovolj možnosti za sodelovanje, za prvo odločanje v tistih pogojih, ki so bili navzlic svobodi, vendarle izjemni.

Svoboda. Zdaj ni bilo več le hrepenenje. Ljudje so jo imeli v rokah, z njo živeli, dihali!

»Spominjam se, da sem imel dovolilnico za gibanje po celotnem svobodnem območju. Pa tega nisem izkoristil, saj tudi časa ni bilo, da bi se sprehajal po dolini. Pa vendar je že sama dovolilnica veliko pomenila.«

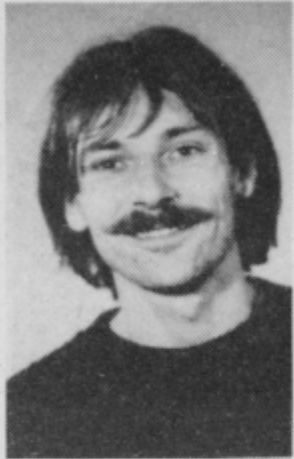
Čisto po svoje, otroško, brezskrbno, so to svobodo uživali otroci. Tudi moji. Smukali so se okoli partizanov. Se zanimali za orožje, navezovali nove, otroške in iskrene prijateljske stike... se igrali partizane in Nemce. In kdo ve, kaj so še počenjali.»

Velika je bila bitka za rešitev osnovnih prehrabnih nalog. Veliko nalog je imel odsek za prehrano, prav tako za kmetijstvo. Seveda so delali še drugi organi, ki so na primer skrbeli za prevoze hrane in materiala, za urejanje denarnih zadev, za obnovo porušeni in uničenih domov. Odbori Osvobodilne fronte so imeli polne roke dela. Dovolj in preveč ga je bilo za vse.

Gornja Savinjska in Zadrebka dolina sta bili svobodni okoli štiri mesece. Navzlic temu so nemški vdori, zlasti ob koncu oktobra, prinesli v mnoge kraje veliko gorja in nešteto požganih domačij. Toda, že ta svoboda, ki so jo doživeli, je pomenila veliko. Za moralo, za nadaljevanje boja proti okupatorju. V tej svobodi je imel skoraj sleherni prebivalec tega območja svojo značilno nalogo. Tudi Ivan Podlinšek, ki tudi pozneje ni nehal skrbeti za čevlje in škornje, ki so jih potrebovali borci. Spomin na partizansko čevljarsko delavnico je ostal in živi še danes. Naj še jutri in pojutrišnjem, saj je del svobode v jesni 1944. leta v Gornjem gradu in v krajih ob gornjem toku Savinje ter ob Dreti.

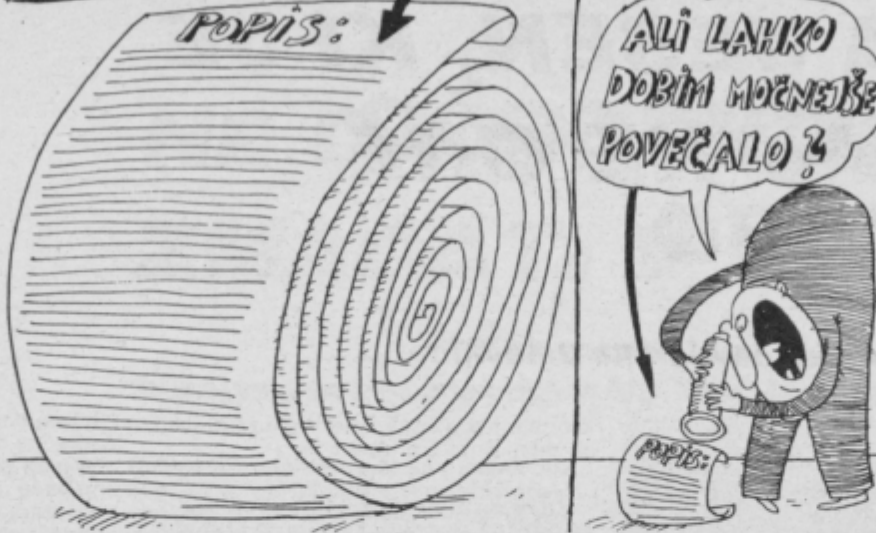

Del Gornjega grada s katedralo - danes

RIŠE BORI ZUPANČIČ

KAJ VSE UVAŽAMO IN IZVAŽAMO:

AVTOVLEKA

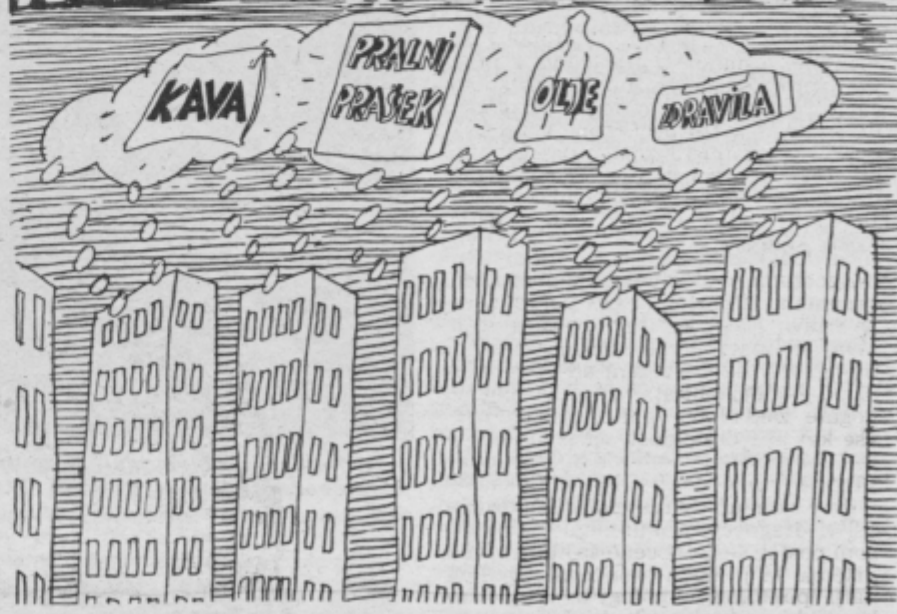
ENERGETIKA

POSEG

KOLEKTIVNA PODZAVEST

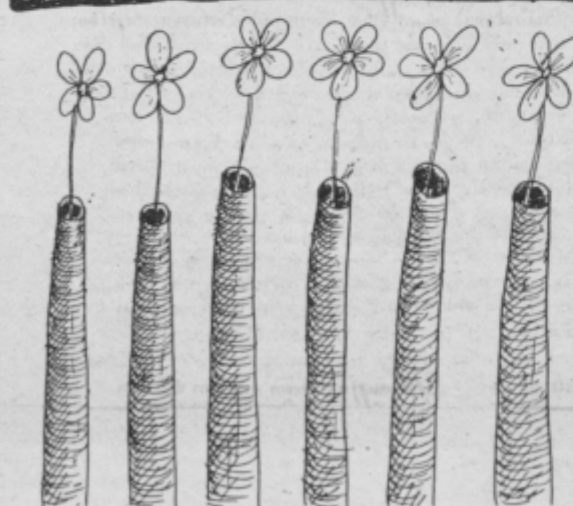
VIŠJE, MOČNEJE, HITREJE...

KARAMBOL

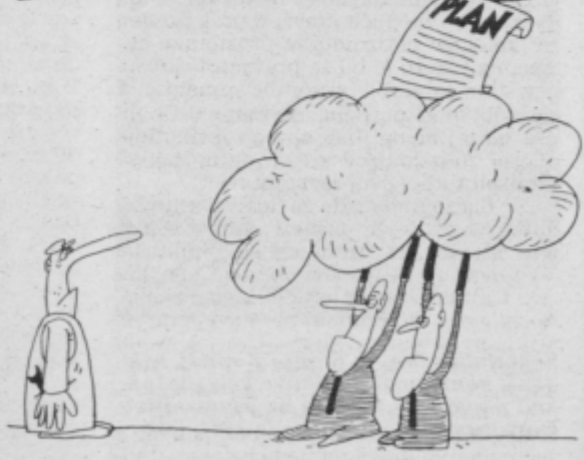
HORTIKULTURA

KULINARIKA

V OBLAKIH

V ZGODOVINSKEM ARHIVU V CELJU

NIČ NAJ NE GRE V POZABO

Najstarejši dokument nosi letnico 1432

PIŠE MATEJA PODJED

V zadnji letošnji številki našega tednika vam bi, dragi bralci, rada predstavila celjski Zgodovinski arhiv, ki bo prav kmalu slavil srebrni jubilej. Prepričana sem, da marsikdo ne pozna poslanstva našega in tovrstnih arhivov in da vas še manj vé, s kakšnimi problemi se srečuje prav Zgodovinski arhiv, v Celju ki je drugi največji v Sloveniji.

Da imamo danes v Celju tako pomembno ustanovo, gre zahvala predvsem prof. Janku Orožnu, ki je ustanovil Mestni arhiv. Njegovo bogato in plodno delo je nadaljeval prof. Tone Kolšek, ki je kolektiv zapustil mnogo prezgodaj in sredi največjega ustvarjalnega dela. Plodno in bogato začeto delo nadaljuje zdaj 10-članski kolektiv, ki ga vodi ravnatelj Franc Sedmak.

Zgodovinski arhiv se je v minulih letih razrasel in si pridobil naziv pokrajinskega arhiva. Kakšno je torej poslanstvo arhiva, če sem že v uvodu napisala, da mnogi niti ne vedo zanj ali pa ga vendarle najdejo takrat, ko kaj iz njegove bogate zakladnice potrebujejo? Torej: vse kar je v preteklosti nastajalo na našem področju v vseh sferah gospodarskega in družbenega življenja in kar nastaja v samoupravni socialistični družbi, vsi ti dragoceni dokumenti bodo s časom postali še dragocenejša kulturna dediščina, ki jo bodo proučevali zgodovinarji, politologi, etnologi in drugi strokovnjaki z raznih področij. Mnoge zanimivosti je moč danes najti v Zgodovinskem arhivu, pa naj gre za dokumente iz upravnega poslovanja po naši revoluciji, krajevne ljudske odbore, bivše okraje, gradbene dokumente, osebne dokumente, razne gradbene načrte zasebnikov in različna dovoljenja, vse kar zadeva naše gospodarsko poslovanje in še in še. Tu so dokumenti o prvih sejah naših delavskih svetov in mnogi drugi, ki datirajo tja v 15. stoletje. Vse to pa je tista kulturna dediščina, ki s časom, iz leta v leto, pridobiva na svoji vrednosti, za katero moramo biti zainteresirani, da nam ostane. Ali, kot pravijo delavci arhiva: dokument, ki smo ga podedovali, a ga nismo ohranili, je izgubljen za vedno. Največji sovražnik strokovnih delavcev arhiva je zato neznanje in slab občutek do tistih dokumentov, ki so in ostajajo pomembni. Velik »sovražnik« arhiva je tudi odpad, ki seveda še malo ni kriv, da je že marsikaj šlo v nepovrat. Da je temu tako, so nemalokrat krivi tudi pogoji v katerih deluje Zgodovinski arhiv, ki sicer hrani na kilometre gradiva, a še zdaleč ne vsega tistega, ki bi ga moral, kakor mu to nalaga zakon o arhiviranju. Zato imajo veliko materiala v Trbovljah, v tamkajšnjem skladišču in ogromne količine še nesprijetega pri ustvarjalcih. Dokumenti, odloženi po kdo ve kakšnih skladiščih in podstrehah počasi, a vztrajno »odmirajo«, kajti še malo ni vseeno, pri kakšni svetlobi, temperaturi ali vlagi čaka dokument na arhiviranje. Na področju prevzemanja gradiva čaka delavce arhiva še veliko veliko dela in ne bo ga moč opraviti v enem ali dveh letih. Komaj deset jih bo dovolj ali še nekaj več. Toda dela ne bo mogoče prevzeti prej, preden se kolektiv ne izmota iz prostorske stiske, na katero je bil že pravzaprav obsojen, ko je dobil skromne prostore v zgradbi pod poročno dvorano v Celju. Da bo tej nalogi kos, se bo v prihodnje moral tudi kadrovsko okrepiti, kar so zapisali tudi v svoj razvojni načrt.

Ne bi mogli reči, da so delavci arhiva v bitki za obstoj in širitev sami. Krepko jim stojita ob strani celjska kulturna skupnost in skupščina občine Celje, kakor tudi družbenopolitične organizacije. Razgovori o sofinanciranju novogradnje, v kateri strokovni delavci in vsi ostali vidijo edini izhod iz zagate, tečejo tudi po vseh 14 občinah, ki jih, oziroma ki bi jih moral pokrivati Zgodovinski arhiv Celje. Mnogokje so se že zavedli, da brez arhivov in njihove redne dejavnosti, tudi

Listina, s katero cesar Jožef II. v letu 1782 potrjuje mestne pravice Celja (prva stran).

zgodovinopisja ne bi moglo biti in nikakršnega proučevanje preteklega dobe. Saj le originalni dokumenti kažejo na vse dogodke tako, kot so se le-ti pred časom dejansko odvijali. V tem se pač razlikujejo od časopisnih poročil, ali kako drugače prilagojenih materialov, ker vsakdo interpretira dogodek vsaj nekoliko po

svojih lastnih doživetjih. Za 4 km obstoječih fondov gradiva, ki so nastala pri 1200 ustvarjalcih, za tone materiala iz Trbovelj in nekaj kilometrov gradiva, ki se nahaja še pri ustvarjalcih, vidijo delavci arhiva rešitev v novogradnji, ki bo hkrati predstavljala pomemben in svojevrsten kulturni objekt v Celju.

Vsa vmesna iskanja rešitev, ki so nekaj let že potekala, so se izkazala za nesprejemljiva. Upajmo da bo v tem, morda pa šele v prihodnjem srednjeročnem obdobju, Zgodovinski arhiv v Celju, med svojo bogato zakladnico informacij in podatkov arhiviral tudi otvoritev novih prostorov za svojo namembnost.

DAROVNICA GROGA HERMANA II.

Med mnogimi zanimivostmi, ki jih hrani Zgodovinski arhiv, velja še posebej omeniti najstarejši dokument iz leta 1432. To je darovnica grofa Hermana II., s katero je svojega vazala Friderika obdaroval z določenimi posestvi. Darovnica je pisana na pergamentnem papirju v gotiči, v jeziku srednjeveške visoke nemščine izpred Luthrovega obdobja. Naj vam za ilustracijo predstavimo samo prevod prvega dela darovnice, ki si jo s pečatom vred lahko ogledate na fotografiji.

»Mi, grof Herman II. od Celja, celjski in zagorski, ban slavonski, oznanjamo in smo sklenili našemu zvestemu Frideriku podariti in pripisati naslednja posestva...« Sledi naštevanje posestev in določenih objektov, pri čemer pa dokument ne navaja, zakaj in odkod tolikšna velikodušnost grofa do vazala.

Zdaj bomo preskočili kar nekaj stoletij in vam predstavili še en zanimiv dokument, ki je datiran z dne 18. III. 1919. Naslovljen je na:

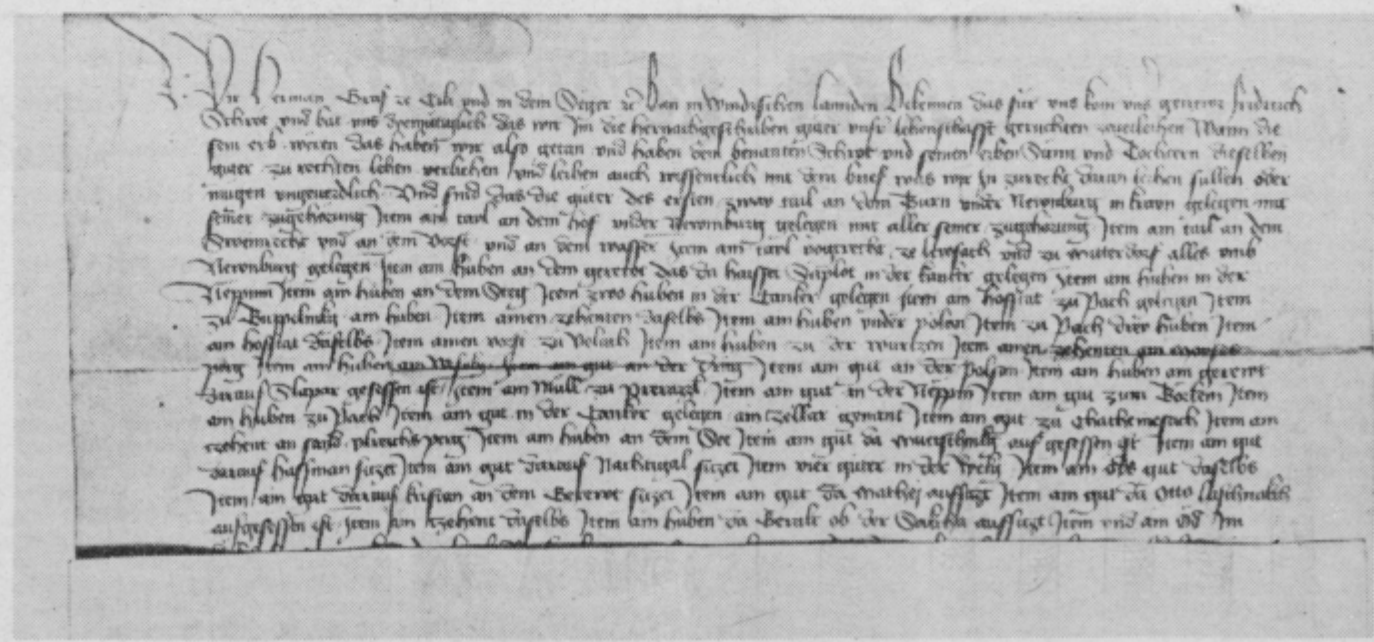
»Slavni mestni magistrat Celje Jugoslovanska socialno demokratična stranka priredi na 1. majnika delavski praznik ter razvije zastave. Obrača se na Vas za dovoljenje razviti pred magistratom in dovoljenja balkona za govornike. Ob enem se vrši tam tudi shod. Po shodu bi bil obhod z železničarsko godbo od mestnega magistrata po okrožni cesti, graški ulici, glavnem trgu, gosposki ulici, Jožefovem trgu, rotoški ulici in po okrožni ulici na zeleni travnik.

Za red in mir skrbimo sami in zanj tudi jamčimo.

Popoldan bi bila veselica v gostilniških prostorih zelenega travnika.

Prosim ugodne rešitve Josef Marn.«

Kar čudno se zdi, da se je mnogim vihrovim časom navkljub ohranilo še veliko zanimivih dokumentov, ki postajajo iz obdobja v obdobje bolj zanimivi. Zato so prizadevanja, naravnana v čimprejšno rešitev zagate Zgodovinskega arhiva prav tako pomembna in dragocena, kot je dragocena vsebina gradiva, ki jo čuvajo, ohranjajo in zbirajo strokovnjaki arhiva. Prav njih pa čaka v naslednjem obdobju še veliko pomembnega dela. Naj tudi to ne gre v pozabo.

PIŠE TONE VRABL

V SPOMIN NA AKCIJO V STAREM PISKRU 1944. LETA

LEGENDA ŽIVI OB ŠMARTINSKEM JEZERU

Nedorečena spoznanja pomočnika komandanta nočne straže v celjskem Starem piskru Ivana Grada

V decembrski noči iz štirinajstega na petnajstega, pisali smo leto 1945, se je v bogatem okvirju naše NOB zgodila pomembna akcija tudi v eni naših največjih in najstrašnejših takratnih mučilnic, »znamenitem« celjskem Starem piskru! V akciji je sodelovalo okoli 500 »igralcev stranskih vlog« in sedem kreatorjev glavnih vlog:

V skupini so bili Riko Presinger, Ivan Gaber, Boris Lebič, Ivan Zelinka-Očka, Ivo Grobelnik in Nande Klančičar, pred njimi, ob njih, z njimi in brez njih pa Ivan Grad, v času znamenite akcije pomočnik komandanta nočne straže v celjskem Starem piskru!

KJE JE IVAN GRAD?

Živi ob trenutno še vedno turistično ne dovolj ali sploh ne izkoriščenem Šmartinskem jezeru na zgornjem robu Celja. Med njegovo domačijo, kamor se je priženil, in ob našem obisku (22. december 1980) rahlo zaledenem jezeru je speljana samo slaba cesta, ki pomeni povezavo med Smarjeto in Celjem ob robu jezera. Kraj se imenuje Runtole, hišna številka je 3, vse skupaj pa spada pod Krajevno skupnost Skofja vas in s tem v občino Celje.

Ivan Grad pove, da je kmetija sicer last žene Terezije, on pa ji pomaga. V večjem hlevu je trenutno petnajst bikov, telet in krav, z vsem tem in še mnogim drugim pa je kar dovolj dela. V novi hiši ob gospodarskih poslopih je tudi bife, ki ga ima njegova hčerka, meter ali dva od roba ne preveč razigranega jezera pa v snegu na bregu pod mešanim gozdom počiva nekaj plastičnih lupin, ki oživijo poleti, ko se tamkajšnji zimski raj spremeni v poletnega. V takšnih mesecih, kot je recimo december, je pri Gradovih čez dan povečini mirno, zvečer pa okoliški fantje in moške »skočijo« v bife na »požirek« vsakdanjega pogovora. Žene imajo delo doma z otroki in živino, dekleta pa z mamami in gospodinjstvom opravili pa razmišljanji o prihajajoči pomladi, ko bo tudi njim dano iti v večernih urah po topli travi v sanjajoči svet. Zdaj je čas moških, saj noč in sneg zahtevata »celega« človeka. In v hiši, ki jo je Ivan Grad postavil s svojimi in družinskimi žulji, skoraj ni večera, da ne steče »kot pravljica« tudi pogovor o časih, ko je tam naokoli bilo hudo...

OD KOD SI, IVAN GRAD?

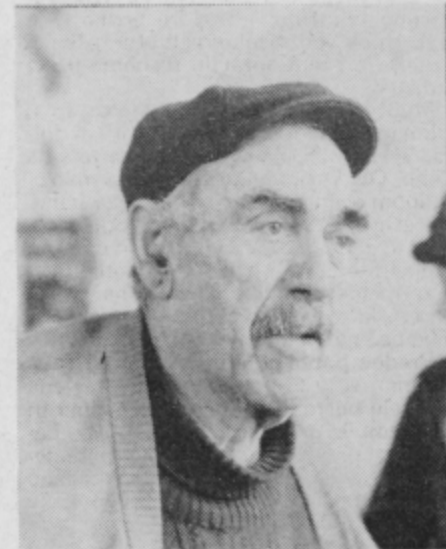
Nekoč ostro zravnana, postavna kot hrast, Gradova postava, je danes nekoliko »omehčana«. Leta! Roke so kot spodnje veje hrasta. Velike! Glas, kot da bi prihajal iz tolmana pričakovani in obetovani! Oči begajoče, kot da še danes ne verjamejo sogovorniku, kot so težko verjele v časih pred petintridesetimi in več leti!

»Rojen sem bil v Beričevem pri Dolu pri Ljubljani. Datum: 14. september 1908, torej pred dvainšesetimi leti! Oče je bil delavec. Delal je tudi v Ameriki, v tovarni avtomobilov. Mama je imela majhno posestvo, štiri hektare, za preživljanje. Ker je bila takrat slaba za delo, sem naredil prošnjo za jetnišnico v Ljubljani, za mesto paznika. To je bilo leta 1935. Bil sem sprejet in na prvo delovno mesto so me poslali v Celje. Delal sem tako kot vsi pazniki, vse od kraja. Z delom smo začeli ob sedmi uri zjutraj in je trajalo do popoldne. Če je bila nočna, sem jo nastopil ob šestih zvečer in delal do polnoči, potem pa spal. Ko sem prišel prvič v Celje, sem stanoval pri Nateku, to je tam, kjer so še sedanje stopnice h kapucinarjem, ob Savinji. Potem so meni in še dvema tovarišema »zrihtali« sobo v sodišču, kjer smo pravzaprav delali. Vrnil sem se v Ljubljano in od tam leta 1939 ponovno v Celje ter sem se spomladi istega leta v Vojniku poročil s Terezijo, ki je imela dom tu, kjer še danes živiva. Znova je sledila pot v Ljubljano in leta 1941 ponovno v Celje. Eni so šli na Koroško, v Celovec, sam pa sem se odlo-

čil za Celje, saj sem tam že večkrat bil in sem ga dobro poznal. Z ženo Terezijo imava pet otrok, ki še vsi živijo: dva sinova Draga in Staneta ter tri hčerke Zinko, Ivico in Marico. Imava tudi deset vnukov.»

IZ CELJA V GRADEC IN NAZAJ V CELJE

»Leta 1941 smo skozi sedanje Gaberje urejevali kanalizacijo. Vreme je bilo slabo, prehladil sem se, dobil sem išias, skratka močno sem zbolel. Ko sem se pozdravil, so me dali na delo v avstrijski Gradec v tamkajšnji kaznilnico, kjer sem bil do leta 1943. Bilo je veliko bombardiranja in pazniki so začeli »tiščati« nazaj v domovino. Za to sem se odločil

tudi sam, ter se vrnil v Celje z vlakom. Zaposlil sem se v celjskem Starem piskru, kjer leta 1943 niso več streljali, ampak so zapornike vozili s kamioni iz Piskra.

Sam sem vsak dan po najmanj enkrat (vozniško dovoljenje sem imel) vozil na relaciji neke tovarne na sedanji Hudinji ob Libeli, kjer so šivali obleke, do jetnišnice, kjer so v tiste obleke zapornice vsivale gumbnice. Vozil sem tudi hrano za kuhinjo.»

Kje je bil vhod v Stari pisker?

»Prav tam, kot sedaj, samo da je bil nekoliko spremenjen in pred njim ni bilo tržnice, kot je sedaj. Tam, kjer je zdaj tržnica, je bil skopan kanal za »luftšic«. Če je bil alarm, so morali ljudje tja noter.»

Stanovali ste na sedanjeme domu. Kako je bilo tam?

»Mimo naše hiše so vodile številne partizanske poti. Vedno, kadar sem bil doma, so trkali in sprševali za pot. Pokazal sem jim, seveda!«

Ste se kaj bal, da vas bi kdo izdal?

»Seveda sem se, kdo pa se ni!«

In potem so zaprli Grobelnikovo in Svetkovo... v Stari pisker, seveda...

»Ja in notri smo se srečevali. Bilo je strašno!«

ZAČETEK ZNAMENITE AKCIJE

»Kakšen teden dni pred 14. decembrom so zaprli omenjeni tovarišiči. Na štirinajstega popoldne, menda je bilo okoli petnajste ure, sta prišla na moj dom Lebič in Grobelnikovo Ivo. Skupaj smo odšli k Lebiču in se dogovorili za akcijo. Določili smo tudi uro – ena ponoči. Od tam sem se vrnil domov, ženi povedal, kaj nameravamo, se kot vedno vsedel na kolo in odpeljal v službo, ki sem jo nastopil ob 18. uri. Peljal sem se na Prekorje pa po Mariborski do Starega piskra. Vreme je bilo mržeče in na tleh je bilo okoli 10 centimetrov snega... vsaj tako se mi zdi!«

Po prihodu na delo...

»Kolo sem postavil kot vedno na stalno mesto ter začel z rednimi deli. V gara-

ži sem imel kar 4000 litrov vina in do dobra sem napojil vse, ki so delali v zaporu. Komaj smo jih spravili spat in potem so spali kot topi! Nekaj malega sem popil tudi sam, veliko pa nisem smel zaradi akcije. Bolj, ko se je dogovorjena ura odmikala, bolj sem bil nervozen, saj fantov ni bilo. V tihi, mirni noči, pa sem le v komaj rojevajočem se petnajstem decembru zaslišal korake. Vedel sem, da so moji.»

Komu ste dali najprej ključ?

»Rikotu (Presingerju – op. p.)!«

Koliko Nemcev je bilo takrat v Starem piskru?

»Štirinajst.»

Najprej ste...

»Najprej sem pokazal skupini vse glavne točke. Razorožili so vse presenečene Nemce, ki v opojnosti preveč popitega alkohola niso mogli prav dojeti, kaj se z njimi dogaja. Naši so vse Nemce spravili v posebno sobo, kjer so z rokami kvišku morali stati obrnjeni proti zidu. Ko sem bil prepričan, da imam »varen« hrbet, sem šel odpret vseh 94 celic.»

Kako dolgo ste jih odpirali?

»Kakšne dobre pol ure.»

Ste imeli pri delu tremo, strah, čuden občutek?

»Ne, ne, ne, sploh ne. Že od daleč sem porinil ključ noter, se nisem zmotil, vse je šlo dobro...«

Koliko je bilo takrat zapornikov v Starem piskru?

»Stari pisker je bil ob naši akciji polno zaseden, to pa pomeni okoli 500 ljudi.»

Kako se spominjate tistega dne oz. noči?

»To je bil zares en soden dan... kamor si pogledal, vse polno ljudi... bos, ogrnjeni v odeje so hiteli proti izhodu in skozi njega.»

Glavne smeri odhoda?

»Nekaj proti parku, drugi proti Savinjski, tretji proti Ostrožnemu, eni na železniško postajo. Te so edino dobili...«

Vi ste šli...

»Čez polja proti Ostrožnemu. Grozno je bilo, mokro, blatno, s seboj sem vleklo kolo, ki se je do dobra nažrlo mastne zemlje...«

In...

»Nekdo, ki je šel z nami, mi je želel pomagati nesti kolo. Ponujeno pomoč sem sprejel, on, kateremu sem odprl vrata na prostost, pa se je zatem odpeljal z mojim novim kolesom proti Savinjski...«

»PREZGODAJ« MIMO DOMA

So doma vedeli, kaj ste naredili?

»Žena si je kar mislila, da smo nekaj »ušpilali«, saj sem prišel iz službe prej kot običajno. Menda je bila ura okoli dveh, poltreh zjutraj, ko smo šli mimo našega, mojega doma...«

CVET SE JE RAZLETEL

Ste bili še dolgo skupaj?

»Ne, ni bilo varno. Raznesel nas je veter in sam sem ostal tam nekje okoli Prevorja. Mene ni smel nihče videti, drugače bi me ubili.»

Kako ste preživeli današnji večer pred 35. leti?

»V neki hiši, če ne bi bil dovolj pazljiv, bi me skoraj ubil človek, ki še danes živi v Trnovljah pri Celju.»

In Novo leto iz prehoda 1944 v 1945?

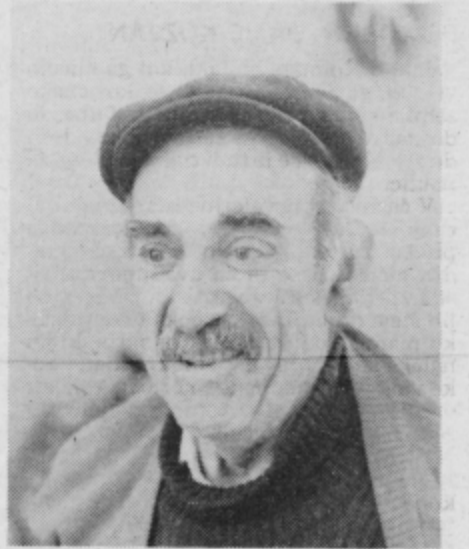
»Na Zavrhu nad Frankolovim sem izgubil kapo, ko smo šli proti Trnovljam iskat tistega, ki mi je vse skupaj pobral. Bilo je hladno in do dobra sem se namočil, prehladil, imel sem 41 vročine. Prišel je Zlaček in rekel »Ivan, hajka!« Mado-na, jaz pa s takšno vročino, da niti hoditi nisem mogel več. Spravili so med pod špirovce in lege, gor so bile deske in škopa, tja gor so me dali... Ko vam to pripovedujem, me je začelo zebsti, kot me je zeblo takrat... Prišlo je okoli dvajset vojakov in obkolilo hišo, stalno so krožili okoli... Ker me je zeblo, sem šel preko špirovcev dol na otavo in zaspal... Dva sta slišala moje smrčanje, sam pa

sem se od njunega govorjenja zbudil in se vrnil na zgornji del, tja, kjer sem bil prej. Zjutraj je prišla žena s košem po seno in mi na skrivaj prinesla mleko ter povedala, kaj se dogaja okoli hiše. Ponoči sem glavne stvari zvezal v culo, skočil na plano in se izgubil v hosti... Za mano je tudi pokalo.»

ŽULJI IVANA GRADA

Upokojil se je januarja 1976. Nazadnje je bil avtoprevoznik, zdaj pomaga ženi na kmetiji. Žuli ga...

»Poglejte: tisti, katere sem izpustil iz Starega piskra, imajo po devetsto pa še več jurjev penziona, jaz pa komaj 360 starih jurjev. Pokojninca, ki jo dobim, gre za elektriko in špecerijo...«

Skrbite za lokalne ceste...

»Ja, ja, samo je hudič, saj moraš vsak dinar nafehtati...«

Priznanja?

»Iz Beograda sem dobil »zasluge za narod«, to je vse...«

»Vas kaj obiskujejo tisti, s katerimi ste sodelovali v akciji oz. tisti, ki ste jim pomagali izpred stene nazaj v življenje?«

»Me. Poleti so bile tu štiri ženske iz Zalca. Pozdravili smo se, izmenjali nekaj besed... Veliko dela je bilo... pa so šle naprej.»

Vseskozi imam občutek, da Ivana Grada, ki je pripomogel k uresničitvi velike akcije, nekaj močno teži. »Tega ne pišite, tega ne pišite, tega ne pišite,« se kar prevečkrat ponavlja. Tista zloglasna vrata Starega piskra so se v noči iz 14. na 15. december odprla tudi zaradi njegove močne pomoči, s tem pa se je zaprl nekaj drugega! Kdo ve, kaj? To ve samo Ivan Grad, pa morda še kdo! Morda pa je narobe, da delo Ivana Grada in šestih sotovarišev poglobljeno odkrivamo šele danes, ko je že marsikaj zaradi hitrosti časa zabrisano? In ali je njihovo delo sploh pravilno okvalificirano in predvsem ovrednoteno? Preštevilna so vprašanja za nujen prihodnji obisk... In saj nas je povabil »prijete na pomlad, ko je tu okoli nas tako lepo!«

Ob robu današnjega jezera, kjer so se med zadnjo vojno križale preštevilne partizanske poti ter se danes križajo rastoče ljubezensko turistične, živi svojo jesen Ivan Grad. Kljub vsej lepoti je v njegovih očeh, besedah in srcu nekaj nepotrebnega pelina. Ko sva se s Tone- tom odpeljala po cesti v mraku in snegu od njegovega doma, kot se je on vozil pred petintridesetimi leti s kolesom, sem prišel do spoznanja, da Ivana Grada, pomočnika komandanta nočne straže v celjskem Starem piskru, žal kljub najboljši volji in vsem naprežanjem nisem poznal. Morda bom kapljo prijetnosti doživel ob enem izmed prihodnjih obiskov, ko se bo Gradov tolmun bolj odprl, kot tokrat...

EN DAN Z VETERINARJEM

ZLATA VREDNO ZAUPANJE

Jakob Kolman se še kako zaveda svojega dela. To čutijo tudi kmetje!

PIŠE MARJELA AGREŽ

NA POT...

Rano decembrsko jutro. Ura je pravkar odbila peti udarec. Prisedem v že ogretega fička, ki oddrda po vijugasti cesti v jutranjo zimsko temo, in se kmalu začena spopadati s strmo in vse bolj zasneženo cesto. Pa to sploh ni več cesta! To je ozka, strma in ledena pot z levim in desnim pogledom v globino, ki ti kaj kmalu prežene jutranjo dremavico. Občudujem virtuozno vožnjo mojega sopotnika, ki mu je današnja pot le ena od vsakdanjih poti njegovega poslanstva.

Prvo gibljivo telo, ki ga v tej nemi samoti srečava, je avtobus, ki se vrača v dolino, da bi odložil ljudi, ki vsako jutro zapuščajo svoje domačije, da si z delom v industriji lažje prihranijo denar za potrebe, ki jih nalaga današnji ritem življenja, tako da ob njegovem pripovedovanju kmalu pozabim na nevarne strmine in prepade.

PONOSEN, DA JE KOZJAN

Jakob Kolman ali Jaki, kot ga kličejo vsi, ki ga bolje poznajo, je kozjanski zemlje sin. Ta mu je zapustila ljubezen do narave, do kmeta in njegovega dela, do živali. Zato se je tudi zlahka odločil za poklic.

V času študija veterine je spoznal tudi svojo zakonsko družico, s katero sta si pred enajstimi leti pričela v Laškem graditi hišico. Zase in za dva sinova. Kristian je danes star dvanajst let, Mihec pa jih šteje deset. In ko se očka vrne z dela, ko mamica odloži knjige in skrbi, ki jih nalaga študij prava, vzame Kristian v roke violino, Mihec sede za čelo in koncert v malem kaj kmalu napolni prijeten družinski večer. Na žalost je takšnih večerov vse premalo. Očetov poklic je pač takšen, ki ne pozna ne točnega pričetka ne konca delovnega dne. Zato mora biti v takšni družini veliko razumevanja in potrpljenja.

NA VELIKIH GRAHOVŠAH

Pripeljeva se do prve kmetije, kjer naju gospodinja prijazno povabi v hišo. Vse je čisto in pospravljeno, na mizi pa velik hleb doma pečene kruha. Pozdravi naju tudi gospodar in štirinajstmesecni vnuček, ki se še nikakor ne more sprijazniti s tistim starim kmečkim vodilom: rana ura, zlata ura. Gospodinja se

opraviči in že odhiti v hlev pomolst krave.

MASTITIS JE NADLOGA

Današnja prva delovna naloga Jake Kolmana je, obiskati zbiralnice in odvzeti vzorce od mleka, ki ga na ta kraj prinašajo kmetje - kooperanti Kmetijske zadruge Laško. Vzorce mleka je treba vzeti zaradi pravočasnega odkrivanja mastitisa, to je vnetja vimena krav molznic. Mastitis je nagla, največkrat dolgotrajna bolezen, ki povzroča veliko škodo, saj ima okužena krava 10 do 15 odstotkov manj mleka, takšno mleko pa je tudi spremenjeno in zato neuporabno. Niti kot živilo niti ni za nadaljnjo predelavo. In če hočemo ohraniti zdrava vimena molznic, je treba najmanj enkrat letno pregledati njihovo mleko.

Na tej poti sva se ustavila na osmih zbiralnicah mleka. V hladilni torbi se je nabralo kar 45 vzorcev. Povsod so naju kmetje lepo sprejeli, najbolj razveseljivo pa je, da so razumeli pomen te akcije in ves čas sodelovali. Sicer pa jim je o pomenu pravočasnega odkrivanja mastitisa njihov veterinar ob vsakem obisku pripovedoval. In, kar reče on, drži kot pribito. Medsebojno zaupanje je gotovo vredno polovice uspeha.

V CELJE

Z vzorci mleka jo mahneva naravnost v Celje, v laboratorij Veterinarskega zavoda, kjer naju sprejme Bojan Koželj, spec. vet. Oddava mu vse oštevilčene vzorce za analizo. Kot zanimivost pove, da je le slaba polovica pregledanega mleka, glede na higiensko in zdravstveno stanje molznic, neoporečna. Takšno režijsko poprečje zato narekuje skrbne in stalne preglede takšne, in podobne kot jih je opravil veterinar Jaka Kolman danes zjutraj.

V JAGOČAH

Iz Celja kreneva zopet proti Laškem in se ustaviva v Jagočah pri kmetu Topoletu, ki se je usmeril v govedorejo - vzrejo plemenic ter v pitanje svinj. Posebnost v sodobno opremljenem svinjaku pa sta dva lepo rejena merjasca, čiste in kvalitetne pasme, iz elitne svinjske farne na

Ihanu. Na enega teh dveh »lepotcev« je tudi Jaka Kolman ponosen, saj ga je kar sam pripeljal v Topoletov svinjak.

ŠTUDIJ OB DELU

Diploma iz veterine za Jaka Kolmana ni pomenila konec učenja, saj se zaveda, da je njegovo najboljšo orožje strokovno znanje. Zato tudi pridno študira ob delu in se pripravlja na težke izpite. Prav posebej se je posvetil področju, ki je v občini Laško še v povojih. Gre za umetno osemenjevanje svinj. Leta 1976 je takšno metodo oploditve prvi vpeljal tudi v prakso.

DOKAZ

Jaka je izbral mlajšega od obeh plemenjakov, ki se v svoji vročerkvni neučakosti niti ni zavedal, da smo ga grdo potegnili... Veliko spretnosti je potrebno, da v majhno stekleničko spraviš dragoceno tekočino, iz katere bo kasneje zrasedel nov rod visokokvalitetne pasme. Jaka je pri tem opravilu resnično pravi mojster.

Mudi se nama, kajti življenjska doba tekočine, ki jo je treba pregledati, ni dolga. V ambulanti Veterinarskega zavoda Celje, OE Laško Jaka Kolman z mikroskopom oceni kvaliteto odvzetega semena ter ga nato razredči v pripravljeni tekočini, kar zadošča za 20-kratno umetno osemenitev. Tudi z vidika racionalnosti je ta metoda še kako pomembna. Čistopasemski, visokokvalitetni svinjski samec pač ne biva v vsakem svinjaku.

Preden ponovno odrineva, stopi Jaka Kolman še v svojo pisarno in pregleda prispelo pošto. Ker ni samo veterinar in predstojnik organizacijske enote v Laškem, ampak tudi družbenopolitični delavec, je med pismi vedno tudi kakšno vabilo na sejo, konferenco, zbor. Jaka je namreč predsednik krajevne organizacije SZDL Laško ter član sveta za pospeševanje razvoja kmetijstva pri Skupščini občine Laško. Tudi temu delu je enako predan kot poklicnemu.

ZGOVORNE ŠTEVILKE

Nadaljujeva pot in se ustaviva v zaselku Bezgovje. Že prvi stik z Bezgovškovo kmetijo daje vtis njene urejenosti in sodobnega načina gospodarjenja. Kmetija je usmerjena v govedorejo, farma, kjer je

trenutno 8650 brojlerjev pa predstavlja dopolnilno dejavnost tega gospodarstva. Jaka opravi rutinski pregled farne, nato pa stopiva v moderno opremljen hlev, kjer se nahaja čistopasemska goveja živina. Gospodinja se še živo spominja Kolmanovega obiska izpred dvanajstih let, ko jim je svetoval, naj tedanja mašano in nekvalitetno govejo pasmo prodajo in pripeljejo v hlev telico z rodovnikom. Takrat so ga ubogali, živino prodali ter preko Kmetijske zadruge Laško kupili telico simentalke pasme. Ta je dala do danes že celo čredo visoko kvalitetnih potomcev ter s tem osnovo za čvrsto in kvalitetno mlečno proizvodnjo. Tudi osvojeno prvo mesto na občinski kmetijski razstavi leta 1977 to potrjuje.

Spoznali smo, da mora postati proizvodnja hrane eno naših glavnih prizadevanj. Da je prav kmet tisti, na katerega v tem trenutku ne smemo niti za hip pozabiti, pa zgovorno opozarjajo tile podatki. Kmetija, kot je na primer Bezgovškova, daje letno: **1 milijon 53 tisoč jajc, 14 ton brojlerjev, 14.500 nesnic za zakol, 17.000 litrov mleka ter približno 3 tone govejega mesa.** Toliko samo Bezgovškova kmetija!

V zaselku Žigon se ustaviva pri Gunzevkih. Njihova dva 6-mesečna pistanca se še vedno čudno obnašata in kihata. Zbolela sta za pljučnico. Jaka jima izmeri temperaturo ter vsakemu vbrizga po dve injekciji. Prepričan je, da bosta kmalu zdrava.

VEZI

Ko se peljeva dalje, razmišljam še o nekem drugem pomenu veterinarskega poklica, o veterinarjevem političnem poslanstvu. Ta na vsakodnevni poteh do podrobnosti pozna sleherno vas, zaselok, kmetijo vsakega kmeta posebej in se z njim najtesnje poveže. Med njima raste zaupanje in medsebojno spoštovanje. In če kmet danes še ne verjame slehernemu, ki želi z novo idejo prodreti v njegovo večkrat tudi zastarelo, miselnost, veterinarju prav gotovo zaupa in mu verjame.

PROTI JURKLOŠTRU

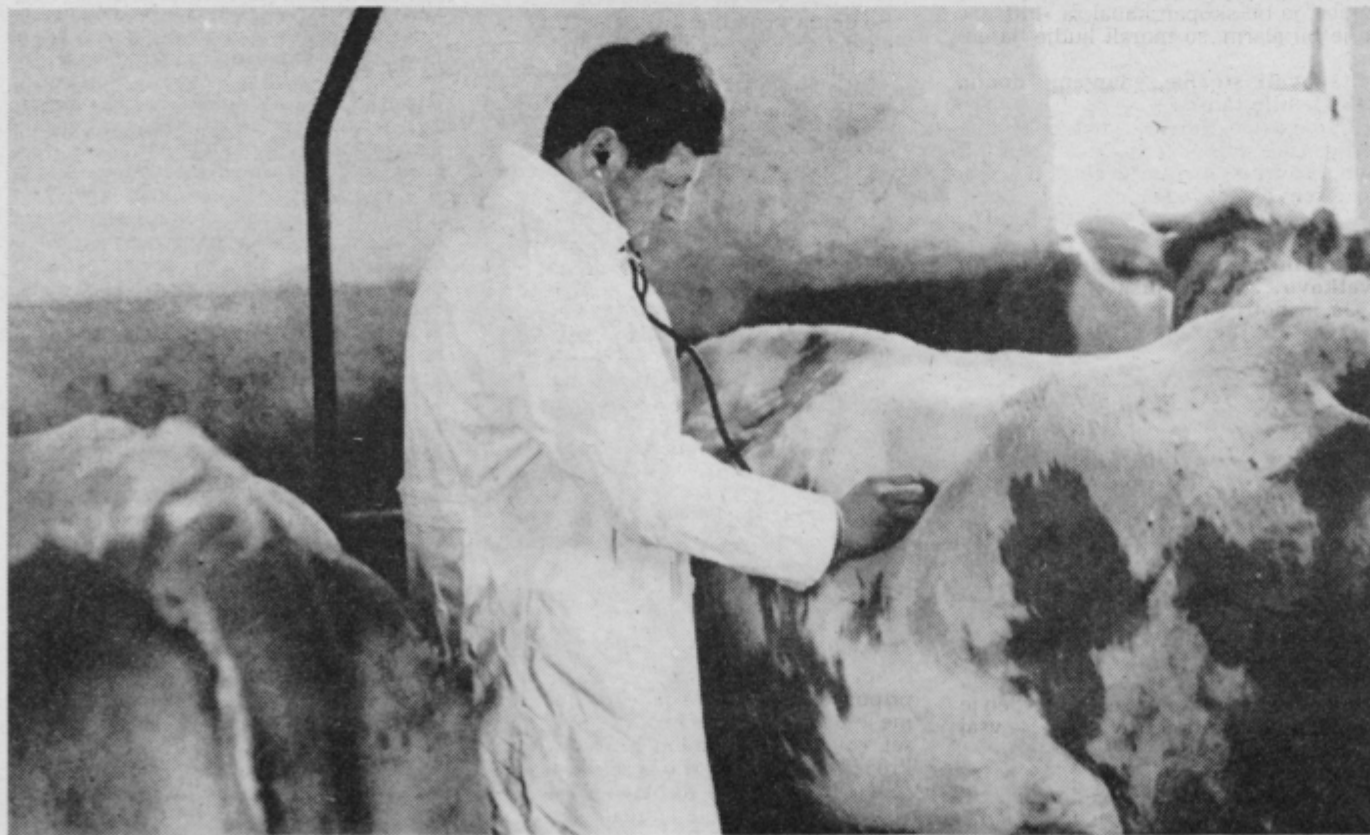
V Laški vasi opravi Jaka še sistematski pregled pri usmerjenem proizvajalcu, kjer stoji v hlevu 25 glav goveje živine. Ugotovi, da se od zadnjega pregleda zdravstveno stanje črede ni poslabšalo, zato nadaljujeva pot in se ustaviva v Polani, pri najstarejši usmerjeni kmetovalki v laški občini, 74-letni Mariji Cesar in njeni dve leti starejši sestri. Marija je bila prva v občini, ki je v svoj hlev pripeljala čisto govejo pasmo in se prva usmerila v mlečno proizvodnjo. Na njeni kmetiji je danes osemenjevalna postaja ter zbiralnica mleka, v hlevu pa redi devet glav goveje živine. Jaka odide v hlev pregledat telico s plodnostnimi motnjami, medve pa medtem veselo kramljava.

Jaka Kolman se še posebno rad ustavi pri Micki Cesarjevi, ki je kljub svojim sedmim križem, še vedno čila, bistra in napredna kmetovalka. Njegov mlajši sin Mihec preživi pri njej veliko sobot, med počitnicami pa ostane pri njej kar dlje časa skupaj. Pri desetih letih starosti ji je že kar v pomoč. Najbolj je srečen in zadovoljen, ko je med živino v hlevu, ko poleti pomaga spravljat seno, kadar popravlja kolesje starega voza. »Ja, menda bo kmet«, z zadovoljstvom v očeh ugotavlja Micka in nadaljuje pripovedovati, da jo je zjutraj poklical po telefonu. Skrbelo ga je, če je že pomolzla in če je Šeka že povrgla. Toliko skrbi ima pa tako majhen je še. Jabolko resnično ne pade daleč od drevesa.

PROTI DOMU

Posloviva se od Cesarjeve Micke in njene sestre ter se spustiva po klancu navzdol do Rimskih Toplic in naprej proti Laškem in Celju. Zopet je tema.

Oba sva zadovoljna. Jaka Kolman, ker je opravil vse delo, ki ga je zjutraj čakalo, jaz pa zato, ker sem poblize spoznala poklic, ki je tako lep in plemenit.

PIŠE JURE KRAŠOVEC

BRSKANJE PO SPOMINU ZA BRANJE ZA PEČJO

PALCA BERAŠKA IN STRGAN ROKAV

Je Valentin Vodnik zapel vso resnico, ali starih časov senčna plat

Lenega čaka prazen bokau, palca beraška in strgan rokav!

Je Valentin Vodnik zapel vso resnico? Pač, resnico je zapel, toda samo del resnice o beraški palici.

Nedolgo tega sem se z znancem na kmetiji v okolici Laškega zapletel v pogovor. Kot bi orehe stresal, mi je natrosil težav kmečkega stanu, mi vmes kazal vrsto strojev za kmečka dela in nazadnje hlev, poln lepe plemenske živine. Gotovo je imel veliko prav, ko je razlagal, kako se kmetovanje ne izplača. Marsikaj si je tudi po svoje razlagal, iz svojega zornega kota.

Potem je nenadoma obmolnil. Oči so se mu ujele na skrivenčni popotni palici, ki je visela na klinu pod hlevskim gankom. Dregnil je vanjo, da je zabingljala in potrgala opraseno pajčevino in pristavil:

- Res pa je, da se mi beraške palice ni bati. Tudi nobenemu od mojih sinov ne bo treba za hlapca, saj se na gruntu noče nobeden ostati...

Tista krevljasta palica je ostala na klinu v spomin na berača, ki je umrl v listnjaku pred petdesetimi leti. Sedanji gospodar takrat še ni bil pri hiši in ker jim je zaradi dogodka po svoje še zdaj nerodno, so prosili, da hiše, kjer se je to zgodilo, ne omenjam.

Kakšna je torej zgodba tega nesrečnega:

ZARADI LJUBEZNI DO ŽENE - BERAČ

Svoje dni je bil kmet, trden, vendar ne bogat. Ko mu je rodila troje otrok, je zbolela. Hiral je več let. Mož ni stiskal, plačeval je zdravnika, zdravila, potem še mesece bolnišnico. Celu njeni so mu prigovali, naj revo pusti umreti, če ji je tako usojeno, naj ne bremeni grunta s stroški. Najprej je posekal hoste, potem so prihajale zapadle zadolžnice in odprodajati je začel zemljo. Končno so mu advokati v imenu upnikov pognali celo posestvo na boben, kmalu za tem, ko je postal vdovec. Otroke je razdelil žlahti, sam pa šel za hlapca. Nekdanjemu gruntarju je manjkalo hlapčevske ponižnosti, pogosto se je sporekel, menjal gospodarje, se začel zapijati in se spremenil v berača, ko ga, sivolasega nihče ni več hotel za stalno vzeti v hišo. Hodil je okoli, sekal steljo, spal po kozolcih, parnah in v hlevih. V hiše ni smel, ker so se ljudje bali, kajti vsakič, ko se je odkrehal, je izpljunil košček jetičnih pljuč.

In ravno tisti čas so neznani nepridipravi kradli živino in pri kmetiji mojih znancev so skrbno zaklepali. Bilo je pozimi in ker je potovec prišel k hiši ponoči in ni mogel v hlev, se je zavlekel v pojato za listje, kjer je izdihnil in zmrznil. Na pokopališče so ga odpeljali z vozom, zabitega v preprosto rakev. Za pogrebca mu je bil gospodar-voznik in občinski pisar. Tudi otrok ni bilo.

Kdo ve kakšne so bile vse usode številnih beračev, potovk, pohablencev, mutcev, slepcev, ki so oblegali božjepotne cerkve in sejme. Prava potujoča razstava revščine in razčlovečenih kreatur so bili in nam otrokom poganjali grozo in strah v kosti z zateglim javkanjem in nerazumnim blebetanjem za vbogajme.

Vse to še manj kot petdeset let nazaj!

CILINŠEK - KOMUNISTIČNO STRAŠILO

Tega sem poznal. Njegov primer se sklada z Vodnikovo pesmijo. Tudi on je bil gruntar, tako pravijo, nekje blizu Laškega. Bil je avstrijski vojak v Rusiji, kjer je kot mnogi prišel v ujetništvo. Vrnil se je, govoril o revoluciji in njenih ciljih, ker bi se ga drugače ne prijel nadelek, da je komunist, rdečkar, boljševik. Bil je zavožena osebnost, zapil se je, pognal posestvo po grlu in postal potepuški prosjak.

Visok, slok, oblečen v opletajoč sivkast trenčkot, je vandral od vasi do vasi, od hiše do hiše. Moral je biti načitan,

spreten govorec, vendar delomrznos. Nehote je opravljal nekakšno politično poslanstvo, bil je za strašilo proti rdeči nevarnosti. Z njim so strašili otroke, a tudi hišne posle, ki bi utegnili črhiniti kakšno proti izkoriščanju in za pravičnost.

- Le Cilinška si pogledajte, tega komunist. Takšni so!-

Kdo ve, če je kdaj sploh sodil med revolucionarne naprednjake in če ideji ni koristil, bil je njena antipropaganda. Umrl je po vojni v domu za starce.

In berači, njegovi sodrugi z družbenega dna, so se ob srečanju z njim križali in se ga ogibali - Antikrista!

Berači, vandrovcji so izhajali z različnih plasti sproletariziranega vaškega prebivalstva. Bili so ostareli hlapci in deklet, bili vojni in delovni invalidi zaradi nesreč, bili so tudi nekdanji kmetje, obubožani zaradi nesreč, pravdarstva, pijanščine, bolezenske nezmožnosti za delo, celo taki, ki so jih dediči pognali iz preužitkarskega zapečka. Bili so taki, ki so si svoje zavrženosti bili sami krivi, toda bilo je mnogo več žrtev takratnih družbeno-ekonomskih razmer.

TUJA ŽIVINA PRI JASLIH - ŽIVE MENICE

Ljudje okoli Laškega se dobro spominjajo, kako so mnoge kmetije redile pravzaprav tujo živino. V resnici so se te živali povrgle v domačih hlevih, nihče jim jih ni pripeljal v rejo. Kadar so bili kmetje v stiski, ko so jih nadlegovali »financarji«² zaradi davkov, ko je bolezen terjala zdravnika, zdravila iz lekarne, ko je bilo treba dedičem šteti doto v denarju, so se vedno našli »dobrotniki«, ki so odšteli okrogle denarce, le podpisati je bilo treba, da v »zastavo«² dajo živinče, dva tri, kolikor je pač gotovina nanesla. A je prišla suša, mokro leto, pa znova

bolezen in pričakovanega denarja za vračilo ni in ni bilo. Prirastek je komaj dohajal oderuške obresti. In tako si lahko slišal, da je gospodar skozi zobe iztisnil: »Grem nakrmit mesarje junce!«

Mesarji, gostilničarji, mešetarji so imeli pri malih kmetih vedno živo zalogo, varno naložen kapital, ki so ga vnovčili, ko je bila najbolj ugodna cena.

Pri notarjih so se grmadile listine o hipotekah. In tako so kmetje lezli v vedno večje dolgove, ob krizah pa so zapototali bobni. Na katastrih je bilo vpisanih vedno več zemljiških posestnikov, ki so bili advokati, trgovci in premožni meščani - uradniki.

Ali je bilo po vsem tem res tako čudno, da so mnogi obubožani in do vratu zadolženi kmetje v prvih trenutkih nasledli Hitlerjevi propagandi o novem redu. Kakorkoli že zveni kruto, so se mnogi med temi obupanci oddahnili, ko se je zrušila državna upnikom naklonjena tvorba. Ni rečeno, da je bilo veliko takšnih, ki so svojim izžemalcem privoščili izgnanstvo - odleglo pa jim je vseeno. Res je, da je bila ta trenutna pijanost olajšanja kratkotrajna, da so se »rešitelji«² hitro sprevergli v krvnike, da so črne »marice«² praznile tudi vasi. Stiska obubožanih kmetov je bila pred začetkom vojne tako velika, da je tu in tam izkrivila sicer svetlo podobo kmečkega stebra v trdnjavi narodnostne trdoživosti in zavesti.

Težka je bila preizkušnja, ki je pripomogla, da so se po vaseh otrešli strašila, kot je bil nesrečni »Cilinšek«²...

ZLATIH STARIH ČASOV SENČNA PLAT

V spominu je bolj ostala nekdanja kmečka idila, romantika, polna slikovitih običajev, spomin na velike, med seboj tesno povezane rodbine in k hiši spadajočih članov.

Manj se še ljudje spominjajo krutih, ostro začrtanih ločnic med gruntarji, zemljiškimi posestniki in posli, bajtarji iz vaškega obrobja, »tabrhari«, ki so razvrščeni v vse starostne skupine od pastircev in pestern, hlapčičev, hlapcev, dekel pod starost zdrknili na raven vandrovcjev, potovk, beračev in »numerjekev«, ki so se po hišnih številkah zatekali pod streho in k ostankom že itak skromnih kmečkih obrokov.

Kočarji, potomci hišnih poslov so le redko preskočili klin v vaški socialni lestvici. Kakšna pridna dekla je kvečjemu postala gospodinja pri kakšnem manj premožnem vdovcu s kopico otrok. Družbeni položaj ženske na kmetiji je to omogočal, medtem ko hlapec skoraj nikoli ni zlezal s svoje stopnice. Hudo je bilo za ostarele posle. Mladi niso videli nadloge pri hiši. Pozneje so sicer mnogi posli ostajali v hiši kot nekakšni člani družine. Če sta bila gospodar in hlapec istih let, sta osiveli glavi doživljali vsak svojo usodo. Nekdanji gospodar v zapeček in čumnato, hlapec pod kap.

Zlasti tragična je bila usoda revnih otrok. Bosonogi pastirčki so si premrzle noge gredli v scalnici živine na paši vse do prvega snega. Pestrne, komaj večje od svojih varovancev so tovorile gruntarsko otročad od ranega jutra do noči. Pastir je napredoval v hlevskega hlapca, morda tudi v »ta velkega«² hlapca. Pesterna v svinjsko in hlevsko deklo in če je bila posebej priljubljena, tudi v hišno deklo ali »kuheldirko«².

TO NI BILA KRUTOST - MARVEČ BREZIZHODNOST

Ko sem pred leti preverjal podatke o neki ženski, ki je dočakala sto let, sem v Brezi pri Laškem v župnijski krstni knjigi mimogrede prelistal nekaj strani vpisov. Bilo je začuda veliko nezakonskih otrok, vsak tretji ali četrti. To niso bili samo primeri nesrečnih posledic »greha«² med deklami. Bili so tudi otroci tet, ki niso našle priložnosti za možitev, kajti gruntov je bilo manj, kot tiste čase otrok v kmečkih družinah. Tako so bili pri hiši še strici, tete, stari strici, stare tete, babice, dedki. Kam naj bi vsi ti ljudje šli, ko ni bilo zaposlitev. Mesto služkinj, mestnih hlapcev in težakov je bilo težko dobiti. Mlade deklet - matere, ki so tu in tam našle službo dojlj za bogataške otroke, so si prihranile kakšno pest kovancev za svojega otroka. Največkrat se dekla, ki je bila mati, ni mogla možiti, če se je, je zakon hlapca in deklet bil le pol zakona. Prenekateri hlapec je bil le zapisan oče, ker mu je kak gruntarski sin podtaknil kukavičje jajce in ga pregovoril z gospodarjem vred, da je privolil in si zagotovil dosmrtno streho in hrano. Bili so primeri, da so morale deklet od hiše, če se ji je primerilo, da je zanosila.

Danes so potomci vse te vaške srenje v mestih, industriji in tisočeri delovnih mestih, ki so se odprla po vojni z industrializacijo gospodarstva. Danes ob Martinovem, okoli novega leta in tja do Jurjevega hlapci in deklet ne trepečejo več, če bodo morali zavezati culo in na pot. Tudi gruntov ni več treba deliti, če ni denarja za izplačilo dote. Spraviti otroke do kruha. Razmere izpred petdesetih let so se sprevergle v svoje nasprotje - da ni prevzemnikov, da mladi kmetje ne najdejo neveste, ki bi šla za kmetico. Seveda tudi to ni dobro in prav in bi nas vzroki za to morali skrbeti, saj so vendar znani.

Moj dober znanec, iz razumljivih razlogov neimenovan, je po pogovoru o beraški palici dejal.

»Moral bom to palico pribiti nad vrata, da mi je kdo ne skuri ali odnese. Pogrešal bi jo. Je kot vozec ne žepnem robcu, da se spomnim na mnogo hujše čase.«

Ali ne mislite, da bi nikomur ne bil odveč takle zavozljan robec v žepu?

Maksim Gaspari: Prosjaki

NA OBISKU MED VAROVANCI GRMOVJA

SVETLOBA BREZ SENC

Dom Nine Pokorn je v Sloveniji edinstven

PIŠE ZDENKA STOPAR

Megle gledam, kako se trgajo od tal in kopljejo v soncu. Kako bleščeč up skrivam v sebi, ko se vzpenjam iz doline proti Grmovju nad Veliko Pirešico. Po nogi se mi je vzpel hrošč in izziva mojo pozornost. Z neokretnimi gibi tipa kvišku, zdrzne vsak hip zopet nazaj. Z nape-to skrbnostjo zasledujem njegov napor in si mislim, kako ničev početje je to. Je prav, da polagam tako važnost vsaki drobnosti stvari, ki jo srečam na poti?

Tokrat vem, da ne bom zašla med dotrajane in ostarele zidove kake zapuščene graščine, kjer so običajno domovanja za ostarele in na kraj družbe odmaknje-

vznemirjenju in tudi dolgčas po starem okolju, sledila domačnost, na katero so se sedaj navadili. S temi besedami direktorice doma Marinke Muckove, ki je najbrž rojena za to, da s tako potrpežljivostjo in ljubeznijo skrbi za svoje varovance, sem samo potrdila občutke, ki sem jih zaznala v pogovoru z nekaterimi varovanci. Še več pa sem videla sama. Za te več ali manj neobgljene ljudi skrbi skupina ljudi, ki se zavedajo svoje odgovornosti, predvsem pa morajo nositi v sebi koš lastnosti, od potrpežljivosti, blage besede, pridnosti in ne nazadnje - ljubezni. Prav slednje pa velja za dvajset

O tem, da ni dovolj domače hrane, so bile edine pritožbe oskrbovancev. Edine sence v svetlobi doma.

SPREHOD PO NJEM

Če ne bi bilo ljudi, ki so v predverju, na stopnišču ali pa v sobah zrla vame z vprašujočimi obrazi, bi mislila, da sem v hotelu najvišje kategorije. Le z eno razliko - če so hotelske sobe hladne in brezosebne, pa so v domu odsev vsakega, ki v njej prebiva. Tiste oskrbovance, ki so si želeli družbe, so vselili v štiriposteljne sobe, šestnajst je takih. Samotarje v petnajst enoposteljnih sob, vsaka ima zase

mi za zračenje, poleti pa zato, da imajo prizadeti ljudje možnost oditi na teraso ali pa neposredno iz postelje zreti v prečudoviti svet pod domom.

Ob pogledu na vse to, ostaja človek brez besed. V glavi se vrstijo vse drugačne slike iz preteklosti. Tu pa tak preobrat. Resda šele samo v tem domu, kajti drugod v Sloveniji kaj takega še ni. Začetek je vzpodbuden, guli-verski korak v skrbi za varstvo neozdravljivih oseb. Enkratni dosežek socialistične družbe. Podvig, na katerega smo lahko ponosni.

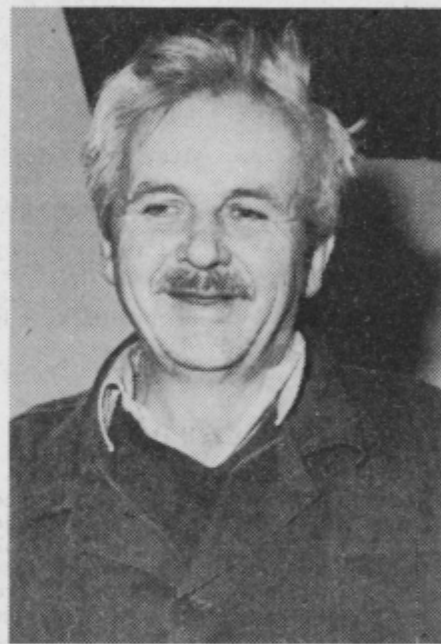
Pobegov z doma je malo, čeprav je vse odprto. Umrljivost pa je velika. Oskrbo-

Štefan je najraje sam, zato ga nihče ne sili v družino. Vsakdo si lahko bivanje kroji po svoje.

Med osebjem in varovanci vlada družinska povezanost

Martin: »Jaz sem v domovih že 33 let, pa nikjer ni bilo tako lepo kot tukaj.

ne ljudi. Vem, da ne bodo izza dreves zanemarjenih parkov gledale vame nezaupljive oči. Vem, da ne bodo sobe nekdanje grajske dvorane s petindvajsetimi posteljami in več, kjer je zatohlost takšna, da še pajki ne zdrže in pletejo svoje mreže raje na prostem.

Res vedno manj je takih domov, so pa še in moja pota so v glavnem vodila tja.

Tu, kamor pa grem danes, ob spremstvu šibkih sončnih žarkov, pa pričakujem svetlobo, veliko svetlobe. Upanje je obrodilo sad.

Toliko življenja je v tej hiši. V predverju je živahno, vedno se tu kaj godi in pričakuje. Povsod radostna pripravljenost na medsebojno pomoč. Tako med varovanci kot tudi osebjem.

Sprejeli so me z radovednostjo, opazovali na vsakem koraku. Eni so mi podajali roke, drugim se je zrcalilo na obrazu nezaupanje, večina pa se je smehljala vase ali brezizrazno gledala predse. Mladi in stari obrazi. Za vsakim je skrita lastna življenjska zgodba. Tu se je zbralo 150 psihično neozdravljivo bolnih oskrbovancev iz celotne celjske regije. Zato slišim, kolikor sploh slišim, narečja vseh vrst, včasih samo brbotanje, jecljanje, pa tudi še krepko zastavljeno besedo. Ni razlike med njimi - od hlapca do profesorja, vsi so si enaki.

Dobro se počutim. Človek se sme veseliti samo potih, prav potih.

Z MARCEM NOVO ŽIVLJENJE

Še ni dolgo tega, ko so se svojcem ježili lasje nad mislijo, da morajo svojega najbližjega zaupati v varstvo graščini v Grmovju. Tako nemogoča in dotrajana je bila, da so za bivanje v njej odpadle vse človeške norme. Z letošnjim marcem pa se je vse spremenilo. Preselili so se v nov dom, pridružili pa so se jim še nekateri oskrbovanci iz Novega Celja. »Skrnja so naši iz Novega Celja čutili celo odpor do novega doma, ker ga niso še poznali. Ko pa smo jih preselili sem, je začetnemu

negovalk, ki imajo neposredno opravka z varovanci, ostarelimi otroki.

Za zdravje skrbe v domu še tri medicinske sestre, a jih je premalo, višja medicinska sestra, fizioterapevtka, dva nevropsihiatra in splošni zdravnik, ki zahajajo sem le občasno.

Pretežno pa je v tem domu zaposlen ženski kolektiv, samo v kuhinji je enajst kuharic. Včasih pade kakšna pritožba na njihov račun, čeprav niso one nič krive. Drže se prehrabnih in predpisanih normativov in zato pripravljajo vsak dan kosila z mesom. Varovanci pa bi raje jedli štruklje, zabeljen fižol, kumarice s krompirjem.

Ob mojem obisku so dišali štruklji in ta beseda je šla od ust do ust. Prav je, da včasih krenejo iz predpisanega tira, če ljudem narede veselje, če so zato srečni.

stranišče. Ostale pa v dvoposteljne in troposteljne sobe. Med nje so raztreseni bivalni prostori, ki pa niso izkoriščeni. Vse življenje se odvija pri glavnem vходу, pa čeprav ni tam televizije, terapije z ročnimi spretnostmi, fizioterapije.

Pogled se med ogledom ustavi na steh. Vse so opremljene z izdelki, ki so jih napravili v tem domu. Enkratni so, nekateri v vrhu ročnodelskih spretnosti.

Ravnateljica me vpraša, ali me naj popelje med najtežje bolnike. Oklevam, potem privolim. Ni mi žal. Najdem jih v posteljah, v invalidskih vozičkih ali že v zgodnjepoldanskem času pred televizorjem. Gledajo, gledajo in vidijo slike. Težak oddelek je to, vendar vlada v njem kot tudi povsod drugod nepopisna čistota. To jim omogoča tudi temeljito zračenje, kajti sobe so povezane s teraso. Pozi-

vanci jo k sreči ne občutijo veliko. Umre jim sosed v postelji, pa to komaj zaznajo. Sprevedo z mrliške vežice so pogosti, a tudi tega so se navadili. Ko pa je umrl Tito, je zadrželo sleherni vlakno vsakega oskrbovanca. Tudi tistega, ki se ni zdržnil ob smrti svoje matere, ob Titovi pa je naglas jokal. Tak, ki nikoli ne govori, je v tistem krutem in žalostnem času zlogoval besedo - TITO. Še bolj kot je navada, so se kot čebele zbirali na kupu. V žalosti so si bili še bolj blizu.

Zbiram vtise z doma Nine Pokorn v Grmovju in jih božam. Motno mi je pred očmi, črke so zveržene. Ko sem odhajala po hribu navzdol se mi je kremžil obraz. Obrisala sem neumno solzo, kapljo sreče. Veliko so že videle moje oči, kaj takega še nikoli.

Kot čebelice v panju - najraje so vsi skupaj

PIŠE MITJA UMNİK

MI - SINDIKAT, DELAVCI IN OBRITNIKI

SMO ZA ENOTNO FRONTO V DRUŽBI

Odpraviti moramo zaostajanje v obrtni dejavnosti

Čas pred Novim letom je vedno namenjen obračunu opravljenega dela. Takrat se ponavadi ozremo nazaj, ugotovimo, kaj smo uspeli dobrega narediti, kako smo uresničili svoje načrte in pri katerih stvareh nam je pošla sapa. Istočasno pa že načrtujemo naloge za prihodnje leto. Leto 1981 je tudi prvo leto novega srednjeročnega obdobja, zato je pogled uprt še dlje, čeprav v podrobnostih ne vedno najbolj jasno, morda le v obrisih...

Tale novoletni šopek pogovorov smo spletali na temo: kaj smo dosegli v Celju na področju obrti, pri čemer smo odpirali različne zorne kote, od delavcev, zaposlenih pri zasebnih obrtnikih, obrtnikov, pogodbenih organizacij z združenega dela do obrtnega združenja in strokovnega sindikata za delavce zaposlene pri obrtnikih. Sodelovali pa so: **MARJAN JERANKO**, sekretar občinskega sindikalnega sveta Celje za delavce zaposlene pri obrtnikih, **LEOPOLD DRAMÉ**, predsednik celjskega obrtnega združenja, **ALBERT LESKOŠEK**, direktor pogodbenih organizacij združenega dela Splošno steklarstvo, **FRANC KRAVANJA**, obrtnik, Instalaterstvo Babno, **FRANC TEŽAK**, predsednik osnovne organizacije sindikata delavcev zaposlenih pri obrtnikih in podpisani novinar naše tednikove in radijske hiše.

PREMAKNILO SE JE NA BOLJE

MARJAN JERANKO: »Delo v sindikatih smo za področje obrti zastavili že pred tremi leti, saj smo želeli premakniti stvari na bolje. Naš osnovni cilj je bil, izenačiti delavce pri obrtnikih z

oblikovanje obrtne politike v občini in tudi širše.

CELJSKA OBRIT NIMA RAZVOJNEGA ZAMAHA

LEOPOLD DRAMÉ: »To velja tudi za vso celjsko regijo, da stopnja razvoja zaostaja, da smo nekje v sredini, če se primerjamo z ostalimi v republiki Sloveniji in, da je glede na potrebe našega območja 640 rednih obrtnikov in 200 popoldancev še vedno premajhno število. Prav tako ugotavljamo, v nasprotju s splošnim mnenjem, da upada tudi kadrovski priliv na področju proizvodne obrtne dejavnosti. To posebej poudarjam, kajti, žal je tako, da obstoja še vedno večje zanimanje za takšne dejavnosti, ki so bolj občasnega značaja kot na primer del avtoprevoznitstva, mehanizacije in taxi službe ter dejavnosti. Za uslužnostne dejavnosti, ki nam jih na vseh koncih in krajih primanjkuje, pa ni zanimanja. Pa, da ne bom takšen pesimist, naj le izvzamem prav obdobje zadnjih mesecev, v katerih je prišlo tudi do premikov. Predvsem v tem smislu, da so izdelane v občini vendarle jasnejše smernice razvoja obrti in drobnega gospodarstva. Poudarim naj, da smo s sindikati resnično vzpostavili dobro sodelovanje, saj ne moremo hoditi vsak po svoji poti.«

ZAKENKRAT IMAMO SAMO EN POZD

V Celjski občini imamo trenutno samo eno pogodbeno organizacijo združenega

kar se je posebej poznalo pri založenosti z njimi v drugi polovici tega leta.«

V POZD Splošno steklarstvo so v zadnjih treh letih izboljševali zlasti tudi delovne pogoje, saj so uredili nove sanitarije in garderobe, uredili v obratovalnici centralno ogrevanje in prehrano s toplimi obroki.

Njihov pogled v srednjeročno obdobje daje naslednjo podobo: do leta 1985 naj bi število zaposlenih naraslo na 35. Dela imajo že sedaj toliko, da bi jih tudi 35 zaposlenih bilo premalo, vendar so se odločili za razumno rast v sedanjih splošnih gospodarskih razmerah. V leto 1981 bodo startali s številom 22 delavcev, saj so se že dogovorili z avtokleparjem Jožetom Brežnikom, da bo pri njem po- slej obratovalnica ključavničarstva, s katero bodo samo zaokrožili svojo dosedanja dejavnost.

»V pogodbeno organizacijo združena dela nobeden nobenega ne sili. Vsak obrtnik, ki doseže skrajno stopnjo razvoja, se lahko sam odloči za POZD. Leta mu daje nadaljnje možnosti razvoja ob določenih družbenih ugodnostih pri nabavi materiala, prometnem davku in še čem,« je zavzeto pribil **ALBERT LESKOŠEK** in nadaljeval. »Ne morem razumeti, da so velike razlike pri prometnem davku, in se z njimi ne strinjam, vendar je tako, da so sedaj v škodo obrtniku in v korist POZD. Želim si še kakšnega »sotrpina-pozdovca«, nerad pa napovedujem, ali bo v Celju v bližnji prihodnosti zrastel še kakšen POZD.«

vprašanih, če seveda vsi dobro in pošteno delamo ter dajemo družbi kar ji gre.«

»ŠTANCARJI IN PLASTIČARJI« ...

Obrtno dejavnost sestavlja zelo pisana četa nosilcev, pri čemer so se sogovorniki ogrevali za razlikovanje med eno linijo, ki jo predstavljajo »štancarji in plastičarji« in drugo linijo »rokodelcev«, kar bi moral temeljiteje razlikovati predvsem davčni vijak. Največ očitkov je letelo na hitre zasluzke in gledanje samo skozi dinar. Pri tem je velikokrat prizadet najprej delavec, zaposlen pri takšnem obrtniku, saj je prevečkrat izkoriščen in ni malo primerov, da dobi osebni dohodek šele po šestih mesecih, ali pa je kar naprej v poskusni dobi. Po drugi strani pa je prizadeto dobro ime vse obrtniške dejavnosti in predvsem dobri obrtniki, saj se takšne stvari ponavadi poslušujejo. Enoten sklep: energičneje udariti po posameznikih, ki kršijo družbene in moralne ter zakonske norme! Predvsem pa postaja vse pomembnejša vloga sindikata delavcev zaposlenih pri obrtnikih. Prve izkušnje govorijo, da je na dobri poti!

PREMALO SMO ŠE AKTIVNI

FRANC TEŽAK: »Zaenkrat nas je še premalo v aktivnem jedru našega sindikata. Prav zato bo naša prihodnja naloga, da se aktivira čim več našega članstva, kajti problemov imamo veliko. Od vprašanih delitve po delu in nagrajevanja do delovnih in življenjskih pogojev. Temeljiteje se bomo morali spopasti tudi z vprašanji našega vloženega minulega dela, kar bi se moralo pokazati tudi dohodkovno v našem žepu.«

MARJAN JERANKO: »V obrti bi se lahko najbolj približali pravi delitvi in nagrajevanju po delu, mogoče še bolj kot v združenem delu. Natočimo si čiste vina: poprečni osebni dohodek blizu 6100 dinarjev in, če upoštevamo, da je 80 odstotkov delavcev pri obrtnikih le priučenih, je sorazmerno velik, vendar moramo vedeti, da delavci pri obrtnikih tudi več delajo. Zato so vprašanja stimulativnega nagrajevanja ta-

Marjan Jeranko

Franc Težak

Leopold Dramé

Albert Leskošek

Franc Kravanja

delavci v združenem delu. Gre za izenačevanje pravic, pa tudi dolžnosti. Lani smo tudi izvolili izvršni odbor sindikata teh delavcev, ki je zlasti v letošnjem letu dobro zastavil delo. Med uspehe mu lahko pripišemo prvo organizirano letovanje ob morju, strokovne ekskurzije, tudi s pomočjo sklada za dopolnilno izobraževanje pri sindikatih, pravno pomoč. Predvsem pa se lahko pohvalimo, da smo veliko naredili na področju obveščanja, s katerim želimo predvsem stalno pokrivati področje obrtništv kot dejavnosti in vsa druga vprašanja in probleme, ki zadevajo položaj samih delavcev, zaposlenih pri obrtnikih.

Pri tem smo vzpostavili s obrtnim združenjem tesno sodelovanje. Zavedamo se, da bomo v prihodnjem letu morali narediti še več. Želimo, da bi se predstavniki obrtnega združenja in delavci, zaposleni pri obrtnikih, redno sestajali, vsaj vsake tri mesece in skupno reševali probleme. To naj bi bila tudi ena izmed programskih nalog delavskega obrtniškega sindikata. Seveda pa je tej nalogi treba dodati še mnoga druga vprašanja, kot so: prehrana, predvsem topli obrok, letovanja, izobraževanje in druga.«

Za celjsko obrtno združenje je bilo letošnje leto še posebej naporno zaradi sprejemanja vrste planskih in drugih dokumentov, katerih večina je bila naravnana na srednjeročno plansko obdobje do leta 1985. Upoštevati so morali želje krajevnih skupnosti in njihove potrebe po obrtnih storitvah, prav tako so dobro sodelovali z medobčinsko gospodarsko zbornico in ostalimi, ki so vključeni v

dela, ki deluje že tretje leto in to uspešno. V prvem letu je bilo celotnega prihodka za 4 milijone dinarjev, letošnji pa je že narasel na 15 milijonov dinarjev.

V sindikatu delavcev pri zasebnih obrtnikih je trenutno vključenih 696 članov, od tega 347 moških in 219 žensk, kar predstavlja 31,5 odstotka vseh. Po posebnih pogodbah se na to število navezuje še 347 učencev.

Poprečni osebni dohodek na zaposlenega - podatki veljajo za zadnje tri mesece 1980 - znaša blizu 6.100 dinarjev, vsi zaposleni pri obrtnikih pa predstavljajo 1,7 odstotka vseh zaposlenih v občini Celje. Po predvidevanjih bi lahko v prihodnjem srednjeročnem obdobju ta odstotek dvignili na 5 odstotkov.

Vseh 696 delavcev in 347 učencev je zaposlenih v 250 obratovalnicah zasebnega sektorja.

POZD zaposluje 16 delavcev, dva delavca zaposlujejo še pogodbeno.

ALBERT LESKOŠEK: »Oblikovane imamo tudi vse akte in organe, kot jih predpisuje zakon o združenem delu. Dela imamo več kot dovolj, vendar smo se letos srečevali z dokajšnjimi problemi pri nabavi surovin in repromateriala. Pohvalimo se lahko, da smo vendarle uspeli z vsemi proizvajalci surovin podpisati samoupravne sporazume,

STRAH PRED ADMINISTRACIJO

Po mnenju sogovornikov je za večji razmah pogodbenih organizacij združenega dela v celjski občini in verjetno tudi na širšem območju, najmanj dvoje razlogov: mnogi obrtniki so premalo seznanjeni s tem področjem in kot ga urejajo naši predpisi, predvsem zakon o združenem delu, po drugi strani pa obstoji strah pred preveliko administracijo oziroma režijo, ki bi lahko načela dohodek. Pri zadnjem razlogu je pač tako, da se je treba izogniti veliki administraciji, za kar je primer v POZD Splošno steklarstvo jasen in predvsem sila poučen: v administraciji dela računovodja, ki sicer veliko dela, direktor pa kljub svoji funkciji še vedno obračunava tudi delovne naloge, čez vikend pa z mapo pod pazduho domov... Takšna administracija pač ne more biti prevelika in predvsem predraga!

FRANC KRAVANJA: »Zase lahko ugotovim, da zaenkrat ne razmišljam o pogodbeni organizaciji združenega dela, čeprav me tudi malo izzivajo v tem smislu. Sem tudi bolj nagnjen k praktičnemu delu in mi »pozdiranje« ne leži. Kaj pa bo prinesla prihodnost, še ne vem. Mislim vseeno, da ne bi smele biti takšne razlike, kot so sedaj, med poslovanjem obrtnika in POZD, saj oba delava za to družbo, pri čemer jaz moram plačati prometni davek, POZD pa ne. Ta razlika se takoj prenaša na ponudbo in cene, konkurenčnost. Torej moramo biti produktivnejši. Včasih smo bolj na stranskem tiru tudi pri nabavi, kar ni dobro. Mislim, da moramo stati v isti vrsti tudi pri teh

ko aktualna. Sindikat in obrtno združenje na tem področju še veliko lahko naredi.«

NOVOLETNE ŽELJE

Nadvse običajen zaključek prednovoletnega pogovora so želje in temu se tudi mi nismo želeli izogniti, nanizali pa smo jih v bolj telegrafskem stilu:

FRANC TEŽAK: »Da bi delavci v našem sindikatu bolj sodelovali in se vključevali in ne bi aktivnost visela le na peščici...«

FRANC KRAVANJA: »Razumevanje pri delu, dobri odnosi in, da bi tudi v prihodnje imeli dosti dela, pa bolj uspešno nabavljali material...«

ALBERT LESKOŠEK: »Administracija naj se več ne bohota, manj samoupravne papirnatne vojske, dovolj repromateriala; rad pa bi dobil tudi kakšnega sotrpina-pozdovca, da bi se skupaj vsedla in kaj pogovorila ter tudi skupno reševala probleme...«

LEOPOLD DRAMÉ: »Da bi množica zapisanih dokumentov končno že zaživela v naslednjem srednjeročnem obdobju...«

MARJAN JERANKO: »Za vse delavce pri obrtnikih si želim, da bi ob koncu leta 1981 lahko rekli, da je njihov položaj izenačen z delavci v združenem delu. Delavci in obrtniki naj tvorijo enoten kolektiv, v katerem se vsi dobro počutijo. To pa je želja, ki se bo najbrž raztegnila še čez leto 1981, ampak začetki našega skupnega dela so že s sedanjimi plodovi dali dovolj spodbud...«

ŽIVLJENJE SIKOLETOVEGA JAKOBA IN MARIJE

POTRPLJENJE ŽELEZNA VRATA PREBIJA

Ni res, da smo si bližje v sorazmerju s številom asfaltiranih cest

V mestu smo že pozabili, kako je človeku pri srcu, ki v sončnem sobotnem jutru korači po zasneženem grebenu in mu topli sončni žarki segajo za vrat, pod nogami mu pa škriplje sneg. Meglena sapa se izgublja v ostrem zraku, jasnina na nebu pa reže horizont kot dobra mati kruh svojim otrokom. Pod to zimsko in nepozabno sliko čiste naravne lepote, sem našel vas Modrče, kakor ji po domače pravijo, sicer pa imajo hišno številko oznako Male Breze. V eni od treh domačij živita Marija in Jakob Senica, po domače pa pravijo pri Sikoletu.

Domačije so stisnjene na kupu. Sikoletova je lesena, toda kljub starosti, saj še Jakobov oče ni vedel, koliko je stara, je les še zdrav, le leta so ga nekoliko zgrbila. Tako kot Marijo in Jakoba. V njej se je Jakob rodil, očetu Jožefu in materi Mariji. Povila sta sedem otrok, Jakob je bil peti. Spomin ga kljub letom ne izdaja. Kljub svojim sedeminosemdesetim letom je najbolj uren stavec, kar sem jih doslej videl. Marija, ki je doma iz Trobnega dola je pet let mlajša.

NA SVOJ TRENUTEK ČAKALA 70 LET

V topli izbi je krušna peč, štedilnik, drva, dve postelji, miza, omara, divan, štiri okna, pes Reksi in maček. Ob dedku in babici je vedno njuna vnukinja Hedvika, ki se ne loči od njiju. Oče Jakob je na štedilnik pristavil za čaj. Rad ga kuha, kot je kahal žgance za partizane, ki so bili domala vsak dan pri hiši. Če ni bilo žgancev ali kruha, so bili zadovoljni s suhim sadjem. Nemci so bili pri hiši samo dvakrat. Na srečo so imeli vedno dovolj hrane. Njive so bile polne, oba pa še mlada, delo sta zmogla, kljub devetim otrokom, ki od hiše niso odnesli mnogo dote, pa zato veliko ljubezni, ki jo danes znajo vračati. Tako je na glas razmišljala mati Marija, ki ji njeno vedro in hudomušno lice vendarle ne more povsem skriti številnih let garanja na zemlji in skrbi, ki dom držijo pokonci.

Jakob in Marija sta človeka zemlje, vsajena vanjo kot hrast, ki mu nič ne sme spodsekati korenin. Vse življenje sta vihtela motiko, da bi zraslo, da bi bilo kaj za v usta, potrpeža sta z vsem. Zato je mati Marija v pogovoru ob vročem čaju, v katerem je bilo gotovo več ruma kot čaja, dejala, da potrpljenje še železna vrata prebija. To je bilo pravilo njenega življenja z njenim Jakobom. V isti mah je pribila, da ji sicer k hiši ni nikoli nosil veliko denarja, je pa zato veliko storil zanj s srcem in še danes naredi marsikatero stopinjno namesto nje. Zelo mu je hvaležna in ob teh besedah ji je glas zatrepetal kakor tanki sončni žarki, ki so v isti mah sili skozi majhna okna kmečke izbe.

Ni je topline na svetu, ki bi zamenjala toplino kmečke izbe. V tej preproščini, ko v enem trenutku čepi muca na omari, Reksi godrnja pod mizo, mi pa kramljamo pri peči, na štedilniku pa v lončku brbota domača klobasa, v tistem hipu razkrije mati Marija, da je bila najbolj srečna takrat, ko sta imela z Jakobom zlato poroko. Pa ni vedela, da mi je oče Jakob to tudi pred nekaj trenutki zaupal in da sta praktično garala petdeset let na skupnih njivah in travnikih, v senožetih in v gozdu, da bi dočakala trenutek, ko se bo zbrala vsa družina in da si bosta še enkrat poklekla tisti tako usodni »da«.

Res se je zbrala vsa družina. Otroci Angelca, Tonček, Jakec, Mici, Pepca, Stane, Milica, Franček in Pepi.

STAROSTNA POKOJNINA ZA SLADKOR

Zdravje jima za njuna leta dobro služi. Oče Jakob je le rahlo naglušen, mamo Mici pa nekoliko slabše ubogajo noge. Pa je še letos šla sosedom pomagat na

minut pred polnočjo, po dobri stari navadi zapojejo podoknico. Ob kobilčvanju so streljali tudi z možnarjem in sploh je bilo tako, kot v dobrih starih časih.

Na mizi imata škatlico sladkorjem. Ata Jakob se pohvali, da ima starostno kmečko pokojnino, ki premoženje res ni, za sladkor pa imata dovolj. Sladkor je v teh ljudeh, obsojenih na garanje na zemlji, pojem moči, vir energije. Ata Jakob nosi v zadnjem hlačnem žepu tobak za pipo. Na modrem ovitku piše »banatska

njivo fižol pobirat. Pohvali se, da rada poje tisto kar skuha, mesa pa ne mara vsak dan. Najraje je zelenjavo pa sadje. Letos ga je mnogo obrodilo, še pod snegom so ostali sadeži. Tudi nekaj repe je še ostalo pod snegom. Narava se je letos kruto poigravala s kmeti. Jakob in Marija imata svojo njivico. Za koruzo, za podmet in kure. Za njun mali svet, ki se je v zadnjih letih zožil na izbo, domače dvorišče, kakšen časopis ali na pratiko.

Otroci ju imajo radi, mnogokrat jima kaj prinesejo. Zdaj jima resnično nič ne manjka. Najbolj sta srečna, ker jima otroci vračajo ljubezen. Mati Marija je imela svojih devet otrok, zraven pa je hranila še šest otrok sosednjih kočarjev. To so zdaj že veliki ljudje in ko sta imela Marija in Jakob zlato poroko, so prišli ti fantje, ki danes tudi pojejo pri Prešernovem pevskem zboru v Celju, da jima pet

ruža«, čoka, kakor pravi mati Marija, pa noče dati v usta.

NAJTEŽJH TRENUTKOV JE BILO VEČ

Ni preprosto odgovarjati na vprašanja kar takole, sredi sobotnega dopoldneva. Človek ni pripravljen, beseda še gre z ust, toda to ni tisto pravo. Tisto pravo pride na večer, s spomini, ob luči, ko zunaj mrak zagrne majhna okna in se ljudje potegnjejo vase. Pa vendar besede razkrijejo, da sta imela Jakob in Marija, ki sta slavila že tudi biserno poroko in za diamantno pravita, da jo bosta imela na »britofu«, več težkih trenutkov kot bi se jih pa rada spomnila.

Jakobu je najhuje, ko se spomni na leto 1920. V tem letu je spoznal svojo Marijo, se z njo poročil, pa že je moral

PIŠE DRAGO MEDVED

obleči tudi vojaško skuknjno in zapustiti svojo mlado ženo. Na srečo se je vrnil že čez štirinajst dni. Potem je tudi druga svetovna vojna, ko je Jakob opravljal pomembno delo vojaškega vodnika. Mnogo noči je bilo, ko so ga potegnili iz postelje pa hajd v mrzlo noč, na pravo pot. Na pravi poti pa je Jakob bil vse svoje življenje.

Marija se ne sme spomniti leta 1932, ko je njen Jakob močno zbolel za pljučnico in ni veliko manjkalo, da se ne bi za vedno poslovila. A je zanimivo, da mi ata Jakob tega sploh ni omenil. Marija je tedaj skoraj obupala. Pet otrok sta imela tedaj pri hiši, istega leta je umrl tudi oče, njen Jakob pa v postelji na robu smrti. Ni jih danes besed, ki bi znale in mogle pojasniti, odkod moč človeku, da vzdrži, da krene naprej, da se ne pusti poraziti od močnejših sil od sebe. Marija in Jakob pa sta vedela za te skrivnosti. V življenju samem je ta skrivnost. V njunem zaupanju, medsebojni ljubezni in neomajni veri, da ne živita zase, da ne delata le zase in da ne delata zaman. Da ima njuno delo korenine v zemlji, krošnjo pa v srcih otrok. Tako je ostalo do danes.

VEDRINA NE POJENJA

Ata Jakob še danes plete koše in košare. Pri hiši je dela dovolj. Pod isto streho živi še njegov sin Stanko z ženo, sinom Brankom in hčerko Hedviko. V hlevu je pet glav goveje živine in dva konja. Sosedov je malo. Poleg njih so še samo Mrazi in Šmerci. Sikoletovi imajo 19 hektarjev zemlje, od tega je več gozda kot obdelovanih površin. Na njivah pridelujejo krompir, koruzo, pšenico in oves. Ajda, ječmen in druge kulture so se že poslovile. Zadnja leta so bile slabe letine. Več je opušenih njiv. Ata Jakob se sprašuje, kako bi danes hranili vojsko, če bi prišla...

Kljub letom, ki so dala samo delo in skrbi, kljub strahotam druge svetovne vojne, spominu na grmenje ob pohodu legendarne Štirinajste, ki je šla skozi Šentrupert in so jo tudi v Modrčah čutili, kljub nenehni tekmi z zemljo in časom, sta Jakob in Marija blizu svojega devetega križa še zelo vedra. Vedra zaradi življenja, ki jima je marsikaj nalagalo na ramena, pa položilo tudi v srce.

Zato so nastale tudi besede v tej reportaži. Leto bo kmalu naokrog. Spomnimo se dnevov v preteklosti, koliko slabe volje nas je spremljalo. Pa ni bilo kave, pa pralnih praškov, na dopustu nas je kaj ujezilo, v službi smo zlovoljni, avto nam nagaja, serviser ne pride popraviti televizorja ali pralnega stroja. Še bi lahko naštevali. Pa so to nepomembne malenkosti. Ničeve v primerjavi z življenjem dveh ljudi, ki sta v tem pisanju stopila pred nas v vsej svoji skromnosti. Na oltar življenja, svojega in svojih otrok sta položila vse kar sta imela, tega pa ni bilo veliko. Je pa bilo dragoceno: ljubezen in poštenje. Vrednote torej, ki jih preradi pozablamo ob številnih izgovorih, da nam tempo življenja narekuje tudi naše obnašanje do sočloveka. Ata Jakob in mama Marija se nista nikoli zapirala pred dejstvi, pred katero sta bila postavljena. Njuno življenje je v temeljnem odnosu medčloveških stikov in ravnanja čisto kot kristali v tistem sobotnem, sončnem snegu. Ostala sta del narave, elementarna kot zemlja, iz katere sta črpala hrano za svojo družino pa tudi za tole zgodbo. Brez njiju, brez zemlje in dobrih zgaranih rok, bi je ne bilo.

PIŠE JANEZ VEDENIK

VIŠINSKE CESTE

NIHČE NIČESAR NE PODARI- LE POMAGA LAHKO

Obiskali smo Dežnikarjeve v Kaplji vasi

Še pred nekaj leti si ljudje v Marija Reki, pod Mrzlico, na Dobrovljah ter drugih višinskih predelih v Savinjski dolini niti v sanjah niso upali pomisliti, da se bo mogoče prav do domov pripeljati z avtomobili. Sanje dandanes postajajo resničnost. Tako vsakdanja resničnost, da se marsikomu zdi nekoč neverjetna želja sama po sebi umevna. V veliki meri tudi po zaslugi akcije povezave višinskih domačij z dolino, ki je menda edina tovrstna akcija v Sloveniji. V občini Zalec so v nekaj letih dosegli velike uspehe. Kar 60 kilometrov višinskih cest so zgradili ter s cestami z dolino povezali 137 domačij. Akcija se je začela leta 1977. Seveda pa bi bilo napak soditi, da so višinske ceste gradili le v okviru te akcije. Tudi prej so jih že. Po zaslugi prizadevnosti ljudi in velike želje, da bi bili vsaj delno izenačeni z dolinci.

Med tistimi, ki so želeli ceste, so bili tudi člani družin Goropevšek, Rovšink, Bukovc, Poznič, Turk, Dolar, Makovič in Dežnikar. Gre za domačije v Kaplji vasi. V tistem hribovitem predelu Kaplje vasi pod Tolstim vrhom in Zvajgo, kjer poteka že meja med Marija Reko. Pot nas je zanesla k Dežnikarjevim. Znana domačija je to. Po domače se pravi pri Marku. Le kdo v tem predelu Savinjske doline ne bi poznal teh prijaznih ljudi! Tu še vztrajajo oče Janez, mati Pavla in sin Toni. S skupnimi močmi si prizadevajo, da domačija ne bi propadla. In priznati je treba, da jim to odlično uspeva. Ne samo po sebi. Treba je trdo delati kljub letom, ki jih štejeta Pavla in Janez in kljub temu, da bi Toniju, ki je sicer zaposlen v Gradnji v Latkovi vasi, včasih bolj prijalo, da bi si v dolini ustvaril lažje življenje.

Markove oziroma Dežnikarjeve smo obiskali predvsem zato, ker so med tistimi, ki imajo največ zaslug, da v ta višinski predel že dve leti vodi odlična cesta, ki prav gotovo ni namenjena le tem ljudem. Veseli so ljudje te ceste, pravijo pa, da bi bilo morda bolje, če ne bi tako zelo hiteli. Cesto so namreč zgradili le malo pred pričetkom občinske akcije. To pomeni, da so zanjo več žrtvovali kot drugi, ki so »ujeli« akcijo.

TUDI Z DRUŽBENO POMOČJO

Sin Toni pravi, da je to res, res pa je tudi to, da so ceste vendarle zgradili tudi z družbeno pomočjo. Na pomoč jim je priskočila krajevna skupnost Prebold, ki je prispevala petdeset tisočakov, šestdeset pa so jih zbrali vaščani kar sami. Tudi nekateri drugi so prispevali nekaj denarja, nekaj tudi gozdno gospodarstvo, potem pa je šlo nekako. Dela buldožerja je plačala KS. Nekaj lesa je prispeval Hmežad, pomagal jim je žagar Alojz Žgank in celo mladinci so prišli na delovno akcijo. Sicer pa je vsaka domačija prispevala še po 5000 dinarjev.

Hoja po novi cesti je sedaj boljša

DRUŽABNOSTI JE MANJ

Med tem ko Toni pripoveduje, kako so potekale delovne akcije, koliko dela je imela krajevna skupnost, da so zbrali vsa potrebna dovoljenja in kako imenitno je sedaj, ko se lahko z avtom pripelje kar do doma, očetu Janezu uidejo spomini leta nazaj: »Saj vem, da se časi danes in nekoč ne dajo primerjati, toda velikokrat se spomnim tistih let, ko smo peš hodili v dolino. Zdi se mi, da so ljudje včasih bolj držali vkup, da je bilo več sprostosti in da smo znali v majhnih stvareh bolj uživati kot danes v ne vem čem. Bo že držalo, da rast standarda ljudi v teh stvareh omejuje. Vsem se vedno nekam mudi. Včasih so ljudje hodili tod mimo, ni jim bilo žal časa za klepet. Danes je vsega tega vedno manj. Še pri nas se ljudje ne ustavljajo več toliko kot včasih.«

Mama Pavla pa potem potrdi moževe besede ter pove, da res kar naprej nekaj kritiziramo, čeprav v bistvu tega ne bi smeli. Kaj pa komu manjka, kdor je pripravljen delati?

TRENTKI NAJVEČJEGA STRAHU

Tudi na vojno vihro nanese klepet. Pavli se je najbolj vtisnil v spomin dogodek, ko je pretrpela toliko strahu naenkrat kot prej in pozneje vsega skupaj ne. »Partizani so bili pri nas kot doma. Nemci pa so tudi večkrat prišli naokrog, saj so si morali misliti, da se po domačijah tu okrog zadržujejo naši fantje. Za varnost smo imeli vedno poskrbljeno, ne-

Tudi v najhujšem snegu ni težko celo z avtomobili

koč pa smo na to povsem pozabili. Prišla sta partizana Ivan Kolar in Markov Franc. V hodniku sta pustila nahrbtnike, puške in ročne bombe ter obleko ter se šla v izbo kopat. Ravno takrat so prišli mimo Nemci. Ustavili so se pred hišo. Zaklenila sem vrata ter čakala kaj bo. Dva sta prišla na dvorišče in ko sta vide-la, da je zaklenjeno, so nadaljevali pot. Če bi vstopila, bi domačijo zažgali nas pa prav gotovo ustrelili. Srečo sem imela tudi, ko sem v vrhu košatega kostanja nedaleč od hiše odkrila prežo, kjer so Nemci skrivaj dežurali ter čakali moževnega brata, ki je ušel iz nemške vojske, ter se priključil partizanom. Tudi prvoborec Ivo Kotnik se je večkrat zadrževal pri nas. Oče Janez pa je potem obujal še druge spomine iz NOB. Govoril je o bunkerjih in beseda je nanesla tudi na bunker, za katerega so izvedeli Nemci. Napadli so ga z bombami. Bunker je zasulo, v njem pa je bil le en partizan-Gril. Ko so ga odkopali, je še živel. Odpeljali so ga v Celje in mučenja ni izdržal. Prišel je izdajati. Kaplja vas je takrat dala velik krvni davek. Tako velik kot le malokatera vas v Savinjski dolini. Okrog 80 žrtev NOB je v Kaplji vasi.

CESTA KAR NAPREJ NEKAJ STANE

Besedo znova povzame Toni. Pripoveduje nam, da cesto pluži sam. Slej ko prej bo treba tudi na KS, da se domenijo vsaj za delno plačilo. Če drugega ne, potem vsaj za nafto, ki jo pokuri traktor medtem, ko orje zasneženo cesto. »Na-

pak bi bilo, če bi mislili, da je potem, ko je cesta zgrajena vseh stroškov konec. Vzdrževanje je drago. Kubik kamenja iz Pirešice stane 60 dinarjev, voznja pa je po 120 dinarjev za kubični meter. Polovico stroškov za vzdrževanje je na naših ramenih, polovico pa prispeva krajevna skupnost.«

VELIKEGA KMETIJSTVA NI

Kakšnega velikega kmetijstva se v teh strmih predelih ne moremo iti, pravi oče. Mehanizacija, razen kosilnice, ne pride v poštev. Sama z ženo vsega ne bi zmogla. Toni je v veliko pomoč, velikokrat pa pride pomagat tudi sin Ivo z družino. Z združenimi močmi potem nekako kar gre. Nekaj živine imajo ter kakšnih petindvajset arov vinogradov. Včasih so imeli velik nasad breskev. Ljudje iz doline so bili stalni kupci. »Je pa tako«, pripoveduje oče Anzek kot mu tudi pravijo domačini, »da se breskve v vinogradu ne obnesejo. Čez leta niso obrodile niti breskve tako kot bi morale, niti grozdje. Zdaj smo obdržali le vinograd.« »Hja, pa divjad nam povzroča veliko škodo,« pritegne mati Pavla. »Tako daleč smo prišli, da koruzo, ki še raste, zavijem v papir. Tako ji šoje ne morejo do živoga. Prej so pa uničile skoraj vse. Električnih pastirjev pa se srne in prašiči sploh ne boje več. Sploh ne vemo več, kako naj zavarujemo pridelek. Poskusili smo že marsikaj, pa se divjad vsega kmalu navadi in se ničesar več ne boji. Saj veste, lovci pa tudi ne morejo vsega povrniti.«

Oče Anzek prejema kmečko pokojnino ter ob slovesu razmišlja, če je prav, da jo prejema le on. Navsezadnje je tudi žena vsa leta garala na kmetiji. Kmete v višinskih predelih bi morali bolj vzpodbujati, da bi ostali doma. Preveč višinskih domačij je že žalostno propadlo. Slej ko prej bo treba tu nekaj storiti in od besed na papirju preiti k dejanjem. Stare grehe bo sicer kasneje težje popravljati, je dejal Anzek.

PO NEKDANJIH POTEH

Spuščam se v dolino, ki plava v megli, od Dobrovelj na severozahodu sem pa že bodejo sončni žarki nedeljskega dopoldneva. Tudi lovci, ki so lovili pod Zvajgo se z avtomobili že vračajo v dolino. Vračam se po stari poti, po kateri je stopalo toliko krepkih ljudi leta in leta. Nekajkrat mi spodrkne, da se komaj ulovim. S smreke pade sneg in začutim ga za vratom. Je pa res bolj udobno in prijetno z avtomobilom. Saj ne rečem, takole za rekreacijo že, vsak dan pa... Kako je bilo včasih vsak dan, so pripovedovali ljudje. Samo oni vedo in občutijo kaj so dobili in kaj so si ustvarili. Akcija cestnih povezav višinskih domačij z dolino je nekaj izjemnega! Kljub težavam, ki so prisotne, o njej le vse najlepše!

Po takšnih kozjih stezicah so ljudje včasih hodili tudi na Zvajgo in Reško planino

Družina Dežnikarjevih: sin Toni, mama Pavla in oče Ivan, Janez ali Anzek kot mu tudi pravijo domačini

PIŠE MILENA B. POKLIČ

DIMNIKAR PRINAŠA SREČO

»SAMO NAŠA OBLEKA JE ČRNA«

Delo in bodočnost dimnikarjev je svetla

Le kdo izmed nas se še nikoli ni prijel za gumb, ko je uzrl od saj v črnino odete-ga dimnikarja? Menda to v vsakem primeru prinaša srečo. Če se ti gumb odtrga, boš imel srečo, če pa se ti ne, jo imaš že takrat! Pa saj ni treba tega verjeti. Že sam pogled na sajasto lice nas za hipec odtegne od vsakdanjih misli in že nam nasmešek prihiti na lica. Nič se ne sprašujemo, od kod prihaja dimnikar, kam ga vodi pot, kakšno je njegovo delo. Njegova podoba je črna in vesela. Rdečih lic se nam smehlja z novoletnih voščilnic, na trakcih binglja v avtomobilih. Ker pač prinaša srečo.

Pa je dimnikar srečen človek? Je njegov poklic lep? Je. O tem me je prepričala družina Lapuhovih iz Slovenskih Konjic, družina, v kateri sta dva dimnikarska mojstra, družina, kjer se iz dimnikarske tradicije razvija najnovejše, kjer so črne roke ustvarile kruha za petorico otrok, ljubezni in sreče pa bi bilo še za bolj številno družino.

LEPO JE NAŠE DELO

Koliko lepote in sreče je v dimnikarskem delu prav gotovo mojster Niko dobro ve. Njegov oče, očetov oče, vsi štirje bratje so dimnikarji. Njegov sin Marjan je dimnikar. Mojster, kot oče. Takrat, leta 1950, je bil oče najmlajši dimnikarski mojster v Sloveniji, pred dvema letoma je to postal sin. V Sloveniji in prav mogoče tudi v Jugoslaviji. Končal je dimnikarsko delovodsko šolo v Mariboru, edino v Jugoslaviji. Če ne bi doma videl in spoznal dobrega v tem poklicu, težko da bi se zanj odločil. Pa se je.

»Doživetja, doživetja... Kolkoli jih je v našem poklicu. Lep je, samo veselje zanj moraš imeti,« pravi mojster Niko. »Res je to čudovit poklic. Delo je toliko težko, da ga znaš ceniti, vanj pa smo toliko sigurni, da se ne moremo ničesar bati,« pravi žena in mati dimnikarja ter istočasno njihova tajnica Ivanka. »V njem pa je tudi bodočnost,« ugotavlja mladi mojster.

POŠTENOST, ODNOS DO LJUDI

Morda bolj kot kje drugje je to pomembno za dimnikarja. Kolikokrat opravi delo v prazni hiši, stanovanju. Kolikokrat se mora dežati trdega pravila: ne vidim nič, ne slišim nič. Poslušaj pa vseeno, tudi svetuje, če zna. Tako z leti, samo po sebi to pride, postane marsikomu prijatelj, ki bo prišel, ko ga pokličeš, ki ne bo pozabil, tudi če sam pozabiš. Prišel bo, opravil svoje delo, delil s teboj tisti del časa, ko pa bo zaprl vrata za sabo, bo vse ostalo zaprto za njim, zapahnjeno

Mojstra Marjana se otroci ne boje. Poznajo ga s smučanja, kot alpinista, gorskega reševalca... Njihovi starši ga poznajo, kot dimnikarja, kot sina mojstra, pa dve leti je bil predsednik sindikalne organizacije zaposlenih pri obrtnikih.

Mojster Niko sproti pozabi vse hudo pri svojem delu in si želi, da bi vsaj še kakih deset let tako sodeloval z ljudmi, kot doslej. Hvaležen jim je in vsem bi rad zaželel sreče v Novem letu.

globoko v njem. »Če bi zaupanje samo enkrat zlorabil, bi bilo že enkrat preveč,« ve mojster Niko. To vedo tudi ljudje, tudi tista ženica, ki si je glasno zaželela, da bi mojster preživel, saj si ne more predstavljati, da bikdo drug znal tako dobro opraviti delo.

Gotovo je taka želja potrditev človekovega ravnanja, naš mojster pa bi ob tem kar želel, da bi takšen odnos vsi delili tudi drugim njegovim dimnikarjem. Sinu, pomočniku Jožetu, pa tistim dvema, ki sta sedaj pri vojaki. Kar nekako noče verjeti, da si bodo lahko ti šele z leti vedno pravih ravnanja pridobili tolikšno zaupanje. Bolj kot ljudje, kot dimnikarji bodo to prej dosegli. Seveda. Če lahko to ločimo.

DIMNIKAR JE SIMBOL

Posebna čast je bilo biti dimnikar še pred I. svetovno vojno. Takrat so na opasaču nosili celo avstrijski grb. Potem pa je stara slava zbledela, nekateri mojstri so jo zapili. Spet je bilo treba graditi. Počasi je šlo, pa so uspeli. Danes je njihovo delo zopet cenjeno. Na drugačen način se to kaže, kot se je pred leti, ko je mojster Niko še peš hodil po Pohorju.

Pravi praznik je bil za prenekatero kmetijo, kadar jo je obiskal dimnikar. Ko je opravil delo, je na njej tudi prespal, saj drugače ni bi mogel prehoditi vseh dolgih poti tako pogosto, kot je to treba. Potem pa so prišli motorji, avtomobili. Tudi do dimnikarjev. Pota so se skrajšala, razdalje med ljudmi pa so se na nek čuden način povečale. Našemu mojstru se kar nekako toži po tistih pristnih odnosih, čeprav zdaj avtomobila ne bi zamenjal za romantična pota. Dela ne bi bilo mogoče opraviti vsega.

IZGUBLJENA ROMANTIKA

Posebno veliko sreče moraš imeti, da še kje v resnici vidiš dimnikarja peš na cesti z vso opremo, vključno z lestvijo. Odkar skoraj ni več plezalnih dimnikov, do katerih so si pomagali z lestvijo potem pa v njem s komolci in koleno, ki so pogosto plačali s krvjo, lestev ni potrebna. Za celovito opravljanje poklica je zdaj treba vse kaj drugega. To pa pri Lapuhovih mladi mojster dobro ve.

Večino dela v konjiški občini je sedaj treba opraviti za potrebe delovnih organizacij. Pri tem pa je treba imeti vse od vrtnega stroja, sesalca, posebnega stroja za kotle do kovčka z merilnimi napravami ugotavljanje količin ogljikovega dioksida, sajavnosti, vleka, temperature, saj lahko le tako določijo izkoristek kurilne naprave, kar tudi za zmanjševanje

Žena, mati in tajnica dimnikarjev Ivanka ve, da je njihov družinski poklic čudovit. Pa kaj zato, če je čiščenja malo več. Pomembno je, kako si delo organiziraš. To pa zna.

onesnaženosti ni o d muh. Kotle je treba čistiti mesečno (varčevanje z gorivi!), dimnike dvakrat letno... Prav zares jim dela ne zmanjka, saj drugih dimnikarjev v konjiški občini ni. Pa je njih ravno dovolj, da delo dobro opravijo. To bo čisto držalo, saj z redno kontrolo in vzdrževanjem kurilnih in dimnih naprav v občini ni tako imenovanih dimnih požarov.

Sočasno, ko dimnikarsko delo postaja

vse bolj zahtevno, ko so potrebne tehnične naprave in je treba z njimi znati ravnati, kar gotovo bolj kot klasično dimnikarstvo privlači mlade, pa postaja tudi vse bolj zdravju nevarno. Zaradi borbe za čimvečji izkoristek goriv, se dimnikarji srečujejo z vse več žvepla, različnih kislin... Še dobro, da se temu da upreti z zaščitnimi napravami. Mati Ivanka pa pravi, da zdrava prehrana tudi pomaga.

VZGAJATI NI LAHKO

Enaindvajset vajencev je že vzgojil mojster Niko. Kot bi vzgajali svoje sinove, tako je ravnal z njimi. Vsega drugega jih je bilo lažje naučiti, kot tega, da ne vidijo in ne slišijo ničesar, ugotavlja. Nekateri so poklic vzljubili in ostali v njem, drugi naporov in včasih preskromnih priznanj niso vzdržali in so odšli drugam, k lažjemu ali vsaj drugačnemu delu. Danes, ko so se dimnikarjem tudi vremena nekoliko razjasnila, je nekaterim že žal. Mojster Niko to ve, saj se nekdanji vajenci še vedno oglašajo pri njem.

Niso vsi obiski namenjeni ravno mojstru. Tudi pri njej, ki je skrbela za njihovo zdravje z dobrim kuhanjem in dobro besedo, se radi oglasijo. Ja, pa res ni tako preprosto prehraniti tako številne družine otrok, vajencev, mojstrov in pomočnikov. Ivanka to zna. Prav tako, kot jih je znala naučiti, da je treba jesti vse in da je treba vse tudi pojesti. Tistih 25 let, ko je delala še drugje, ji gotovo ni bilo lahko, zato pa sedaj, ko so jo doma vzeli za tajnico, pravi, da je to čudovito. Srečna je, da lahko sama razporeja svoj čas, da lahko v miru opravi vse od knjigovodskega do vrtnega in kuhinjskega dela. Še bolj pa so zadovoljni njeni sodelavci, ko vedo, da jim je treba le dobro opraviti svoje delo, za vse drugo bo pa že tajnica, ali kot rečejo »naša zlata mama«. Takole, kar malo pozavidaš jim njihovo razumevanje in potrditi moraš, ko ti povedo: »Pri taki družini nerazumevanje ni mogoče. Drug drugega brusimo.«

Lapuhovi so bili od nekdanj dimnikarji. Z vsem potrebnim orodjem za svoje delo so se v Idriji slikali oče in bratje mojstra Nika Gustl, Ivan, oče Franc in Franci.

Na Dobravi rastejo številne nove hiše, tako da bo prostora kmalu zmanjkalo.

OB ROBU MESTA

Takšna prava obmestna krajevna skupnost so Dobrava in Gabrovlje. Njihova preskrba, telesna in duševna, je vezana na mesto, ob katerem živijo. Tudi samoupravno se pogosto povezujejo z drugimi krajevnimi skupnostmi, konferenco delegacij za interesne skupnosti imajo skupaj s Polenami in Zečami, poravnalni svet skupaj s Konjicami, borci, osem jih je, se tudi združujejo v konjiško krajevno organizacijo... Precej je tega, še več pa je stvari, ki jih povezujejo v krajevno skupnost.

Prej, ko še ni bila oblikovana krajevna skupnost, je bilo menda še težje uresničevati potrebe kraja. Pravijo, da če ne bi bili samostojni, še tega ne bi imeli, kar imajo, kar so sami dosegli. Vsak dinar, ki ga je dala družba, so s svojim delom in prispevki trikrat oplemenitili in z maj-

hnimi sredstvi veliko naredili. Celo tako daleč so šli, da so se vsi, ki delajo za potrebe krajevne skupnosti, odrekli kakršnemu koli plačilu – tudi za kilometrino. Vsak dinar so pretopili v ceste.

CESTE, CESTE

Da, da. Še naslov so ceste zakrivile. Pa niso Dobravčani niti Gabroveljčani prepirljivi ljudje. Ob delu, ki ga je bilo treba narediti, ob sredstvih, ki jih je bilo treba zbrati, se jim je malo zataknilo, pa se je vse dobro izteklo, ali, kot jim je dejal krajan neke druge krajevne skupnosti: »Pri vas ste se sporekli, pa ste vseeno vse naredili, mi pa se zelo dobro razumemo, pa nič ne spravimo skupaj!« Saj tukaj tudi ne bi uspeli, če ne bi prevladala dobra volja in pripravljenost večine. Le maloštevilni posamezniki skupnih prizadevanj niso hoteli razumeti in podpreti.

Vsi drugi pa so se združili v enovito, za napredek odločeno skupino.

Kako je pravzaprav s temi cestami? Vsega skupaj jih imajo dobrih šest kilometrov. Krajevna skupnost sodi v sklop takoimenovanega I. referendumskega območja, v katerem so tudi Slovenske Konjice in Loče. Ko so pred desetimi leti izglasovali prvi krajevni samoprисpevek, prav na Dobravi in v Gabrovljah niso ničesar direktno pridobili, čeprav so imeli vsi korist od modernizacije šol, vrtcev in zdravstvenega doma. Potem, v času drugega referenduma, to je bilo v letih 1975–1978, pa so celotno področje oskrbeli z zdravno pitno vodo in pričeli z modernizacijo in asfaltiranjem cest. Z njo so nadaljevali tudi v naslednjem referendumskem obdobju in tako so asfaltirali že več kot polovico vseh cest. V naslednjem

srednjeročnem obdobju jih nameravajo še četrtno. Ves čas se trudijo, da bi ceste urejali po nekem upravičnem prednostnem redu. Doslej so uspevali, vsi pa tako ne morejo biti zadovoljni.

DA BI TELEFON ZAZVONIL!

To je srčna želja najmanj tridesetih krajanov in vse kaže, da se bo nekaterim kmalu izpolnila. Za drugo leto so namreč krajevni skupnosti dosodili 10 telefonskih števil. Svet krajevne skupnosti bo odločal, kateri bodo srečneži. Seveda, predvsem na podlagi potreb. Vsi skupaj pa nameravajo pljunuti v roke in pomagati pri postavitvi omrežja. Sredstva od samoprисpevka bodo ostala v krajevni skupnosti in jih bo mogoče oplemenititi z lastnim delom.

IVAN PIRŠ, predsednik krajevne skupnosti: »Podoba nekdanje pretežno kmetijske krajevne skupnosti se je spremenila tudi zaradi številnih doseljencev, ki so si v njej zgradili hiše. Živahna gradnja se bo kmalu umirila, saj je le še nekaj možnosti za dopolnitve in še to predvsem v Gabrovljah.«

FRANC KODRIČ, prednik izvršilnega odbora SZDL: »V naslednjem srednjeročnem obdobju bomo morale bolj zaživeti delavce, zlasti za samoupravne interesne skupnosti. S pa mislim, da so krajanje bro obveščeni o vsem, kar v krajevni skupnosti dogaja vsaj tisti, ki prihajajo na re in druge sestanke.«

DOBRAVA

Med Dravinjo in njenim pritokom Koprivnico se razprostira Dobrava. Le dva kilometra je oddaljena od Slovenskih Konjic. V tistem trikotniku, med obema vodama se prične, takoj ko stopiš čez ta ali oni mostič. Malo preden prideš do stadiona in odprtega kopaljšča. To dvojico že leži v krajevni skupnosti Dobrava-Gabrovlje, seveda pa ne sodi, kako bi rekli, v njihovo pristojnost. Kot tudi skladišče Kmetijske zadruge ne in ne nasadi jablan.

Prav zraven skladišča je dvorec Dobje. Zgodovina ga prvič omenja leta 1479, krajanji mu pa pravijo kar Grofica. Izgovorijo pa to besedo nekako »Groflca«. Ime so ji dali po zadnji lastnici dvorca, ki je bila vzgojiteljica in spletna na cesarskem dvoru Marije Terezije. Kar je ta dvorec sploh edina zgodovinska znamenitost kraja, je prav, da še kakšno rečemo o njem. V novejši dobi, natančneje leta 1763 je sedanjo nadstropno stavbo zgradil Franc Blagotinšek, potomec mlinarja iz Marijgradca. Cesar mu je podelil plemstvo z naslovom pl. Kaiserfeld, ker je v času vojn z Napoleonom dobavil njegovi vojski volno. Je pač gojil mnogo ovac. Njegov vnuk je pa bil Moritz, nemški nacionalistični politik, predsednik dunajske poslanske zbornice in štajerski deželni glavar. Zadnjo lastnico dvorca smo že omenili. Zdej je to namreč družbena last – nekaj časa je bila pod okriljem Kmetijske zadruge, sedaj pa samoupravne stanovanjske skupnosti. Morda vse to ne bi bilo toliko pomembno, toda – v tej stavbi so sploh edina družbena stanovanja v krajevni skupnosti. Vsi drugi živijo v individualnih hišah.

GABROVLJE

Na severni strani Dravinje, nad njeno združitvijo s Koprivnico in na pobočju

slemena, ki se začneja v dolinski zarezi Gračiča na južni strani Brinjeve gore pa do Bezine in Škalc se razprostirajo kmetije Gabrovelj. Le v dolini so se malo približale druga drugi, drugače se pa skrivajo med gozdovi, jablanami in vinogradi.

Nekdaj sta na koncu vasi stala dvorca Rožni in Kraljičin dvor, o katerem pa danes pričata žal le stari zemljiški knjigi v Zgodovinskem arhivu v Celju. Drugih zemeljskih sledov za njima ni ostalo.

SKUPAJ

Obe naselji združeni sta krajevna skupnost Dobrava-Gabrovlje. V njej sta že odkar sploh obstojata krajevne skupnosti. Njihove sosesde so Konjice, Zreče, Zeče in Bezina.

Na 250 hektarjih živi 420 krajanov, od tega 270 na Dobravi in 140 v Gabrovljah. Dobrih 22 odstotkov je kmetov, večina njih pa živi v Gabrovljah. Starejših od sedemdeset let je 26 krajanov, najstarejša med njimi pa je Neža Matavž iz Gabrovelj 15, ki je dopolnila že 95 let. Starejši krajanji pri njih niso osamljeni. Vsi živijo skupaj z mlajšimi, po lepi kmečki navadi. Tisti časi, ko so tu živeli skoraj sami kmetje, še niso tako daleč, da bi navade zamrle, po drugi strani pa mladi ostajajo na svojih domovih, saj z njih nimajo daleč niti v Zreče niti v Konjice, kjer je večina zaposlena. Na delo odhaja 136 krajanov in to največ v delovne organizacije Unior in Comet v Zrečah ter Lip in Konus v Slovenskih Konjicah.

Z Dobrave sta bila doma Anton Godec (1866–1948), priznan strokovnjak, ki je pisal o lovu, letu ptic selivk in drugih opazovanjih narave ter Rudi Stebrnak (1896–1942), član KPJ, ki je umrl v taborništvu Mauthausen.

LUČ BO BOLJ SVETILA

Električna napeljava sega v vsako hišo, le luč ne sveti povsod enako svetlo. Obremenitve so že prevelike. Drugo leto, ko bodo v Škalcah uredili trafo postajo, se bo poznalo vsem – tistim, ki bodo nanjo priključeni in tistim, ki bodo ostali priključeni na sedanjo postajo, saj bo le-ta razbremenjena. Novo postajo bodo pa uredili Konjičani.

VSE V POTOK

Smeti je treba nekam odložiti in če druge možnosti ni, je potok prav primerna reč. Nekaj časa. Potem pa... Zapri oči, zatisni si nos in vrži! Tako menda naredijo tudi nekateri drugi, tisti, ki niso v tej krajevni skupnosti doma, pa svoje ne želijo onesnaževati. Domačini imajo tega že čisto dovolj in resno premišljajo, kako bodo uredili odvoz smeti.

Prav tako resno se lotevajo ureditve kanalizacije. Na Gabrovljah, kjer so hiše bolj me zase, zaenkrat še ni kanalizacije, na Dobravi, kjer je liko građijo, postaja nuja hujša. Majhen delček, za ste tik ob cesti, so že uredili, zdaj pa bo le treba stvar celovito. Zato so to vključili v načrte za naslednje srednjeročno obdobje kot tudi ureditev vodo v Dravinje.

Družbeno središče Dobrave. Na levi je dvorec Dobrava z edinimi družbenimi stanovanji, ostali dve zgradbi sta skladišče kmetijske zadruge, kjer vsako leto prodajajo jablana. Podrta ograja pa lepo kaže, da bi se dalo še kaj več narediti za lepo okolje.

TEKSTILNA TOVARNA PREBOLD

IZDELKI ZA VSAKDANJE ŽIVLJENJE

Predstavljamo nekaj znanih izdelkov črne mačke

Novo leto se bliža in prav gotovo se tudi vi ubadate z vprašanjem, kakšna darila kupiti svojim najbližjim, prijateljem in znanem. Obiskali smo 1300 članski kolektiv tekstilne tovarne Prebold ter povprašali za nasvet. In priznati moramo, da pot v Prebold ni bila zaman. Ogledali smo si precej izdelkov te priznane tovarne in kar težko se je bilo odločiti, kaj naj predstavimo bralcem. Nekaj smo izbrali, odločiti pa se morate sami. Darila pa imajo zares bogato uporabno vrednost in jih bo vsakdo vesel.

NOGAVICE Z NAJVIŠJIMI PRIZNANJI

Deset let že v tekstilni tovarni v Preboldu proizvajajo ženske nogavice. Le kdo ne pozna nogavic Pegi, Paris, Nika, Nina. Bodoče mamice prav gotovo vedo za nogavice MAMICA, mladenke od osmih do šestnajstih let pa se navdušujejo nad PIKO. Znale so tudi JEANS DOKOLENKE. Sicer pa so nogavice TTP dobile že vrsto najvišjih priznanj za kakovost in eleganco.

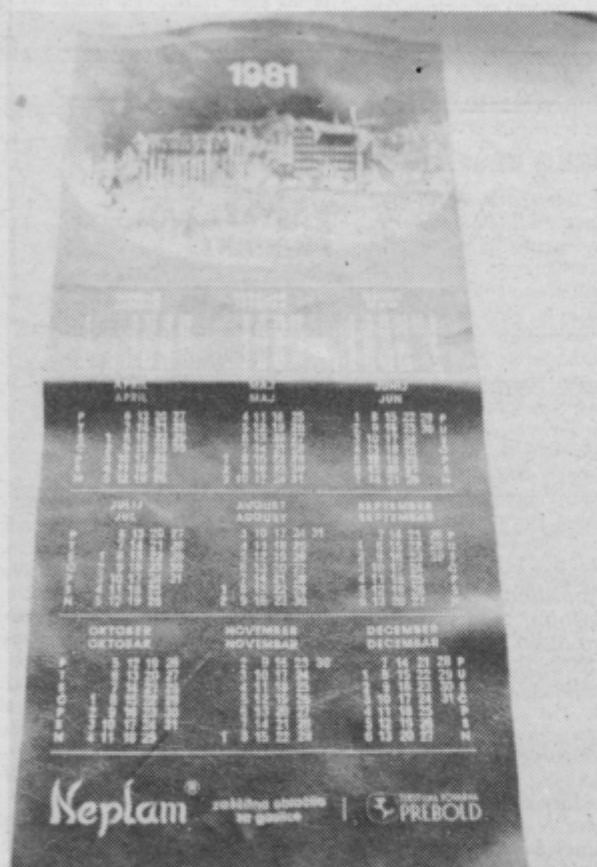
V BOJ PROTI PRAHU

Magnetic krpe poznajo vse gospodinje, ki ljubijo v stanovanju čistočo. Manjše so namenjene za brisanje prahu s pohištva, večje pa za brisanje prahu po tleh. Prašne delce pritegnejo te krpe tudi z nevidnih mest.

KRPE ZA BRISANJE POSODE

Že na posnetku vidimo, da so te krpe bogato opremljene tudi z lepimi risbami. Tudi izgled izdelkov je pomemben, pravijo v Preboldu, zato vzorcem namenjajo vso pozornost.

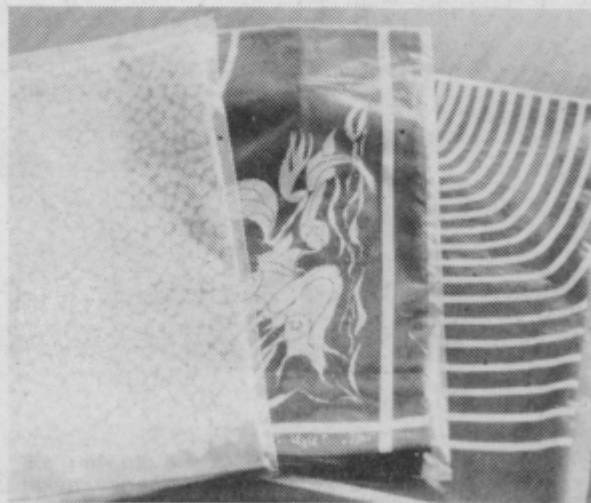
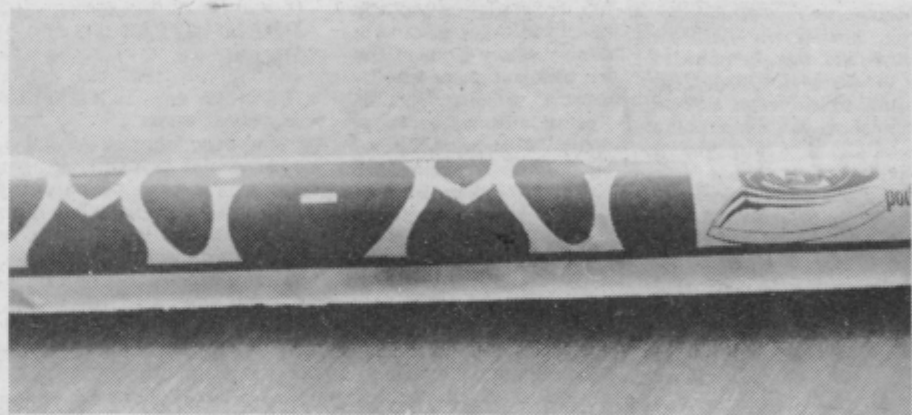
GASILCI POZOR!

Na sliki vidimo koledar za leto 1981. Natisnjen je na NEPLAMU. Prav gotovo ste že tudi vi slišali za ta izdelek, iz katerega delajo zaščitne obleke. NEPLAM je danes nepogrešljiv pri vseh gasilcih. Zanimivo je, da obleka, narejena iz NEPLAMA ne prepušča niti vode. NEPLAM pa je zelo primeren tudi za druga opravila. V obleki iz Neplama lahko brez skrbi sodelujete tudi pri raznih akcijah, ki jih ima vaše gasilsko društvo. Gibanje v njem je povsem neovirano in če vas bo povrhu vsega na kakršnikoli delovni akciji zmotil še dež, nič hudega. V obleki iz Neplama vam ne bo prišel do živoga.

Prav gotovo pa ste slišali že tudi za PREFLAM. Iz njega so narejene zaščitne obleke, ki omogočajo pristop k visokim temperaturam, saj je Preflam narejen na osnovi odboja toplotnih žarčenja. Ateste so opravili doma in v Svici, obleke pa prodajajo v Sloveniji pri Gasilski opremi v Ljubljani, Vatrospremu-predstavništvo Ljubljana, Jugotekstil v Ljubljani, Tehnunionu v Ljubljani in Dravinjskem domu v Slovenskih Konjicah. PREFLAM IN NEPLAM POMENITA REVOLUCIJO V GASILSTVU.

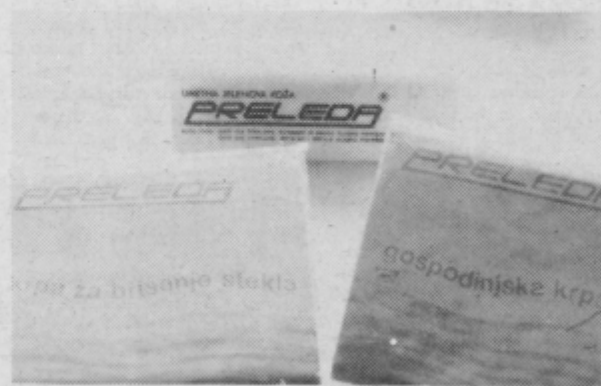
MI-MI ZA LAŽJE LIKANJE

Krpe za likanje prav gotovo ni treba posebej predstavljati, saj jo imajo že v mnogih gospodinjstvih. Krpa MI-MI se lahko položi kar direktno na mizo, njena posebnost pa je v tem, da odbija toploto in je likanje mnogo lažje, enostavnejše in prijetnejše.

LEPO DARILO JE TUDI RUTA

Tudi ženske rute izdelujejo že dlje časa. Še posebej znane so tiste, z risbami znanega umetnika Jakija.

PRELEDA-REZULTAT DOMAČEGA ZNANJA

Razvojni službi posvečajo v TTP vso pozornost. Rezultat dela te službe je med drugim tudi PRELEDA krpa iz umetne jelenove kože. Namenjena je za čiščenje vseh steklenih, kovinskih in drugih gladkih površin, je pa v celoti narejena iz domačih materialov. Kljub temu je njena kakovost odlična. Preledo izdelujejo v treh variantah.

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

VSE KUPCE OBVEŠČAMO, DA JE ŽE ODPRTA
PRENOVLJENA POSLOVALNICA V CELJU NA
TRGU V. KONGRESA 3

TUDI V BODOČE LAHKO DOBITE PRI NAS:
KNJIGE, TISKOVINE, ŠOLSKE IN PISARNIŠKE
POTREBŠČINE, UČILA, MUZIKALIJE, IGRAČE,
DRUŽABNE IGRE.

VSEM POSLOVNIM SODELAVCEM IN OBČANOM
CELJA ŽELIMO
SREČNO 1981

TRGOVSKA
DELOVNA
ORGANIZACIJA **TEKO** p.o.
63000 CELJE, GUBČEVA 2

SREČNO 1981

ALMA M. KARLIN

SAMOTNO POTOVANJE

40

Mnoga dekleta se prodajo, da bi pomagale svojim v po-
manjkanju živim staršem, mnoga, da bi nadarjenemu
bratu omogočila studij v Evropi. Ker so prejšnje čase pri
Japoncih zakonske zveze vselej sklepali starši, sta se za-
konca sicer spoštovala, ne pa tudi ljubila, je zato prišlo do
ljubezenskih zgodb samo v Yoshiwari, in neredko sta šla
zaljubljenca skupaj v reko Sumida, da bi ostala združena v
onostranskem življenju.

Moj spremljevalec mi je nenehoma zatrjeval, da je Yoshi-
wara »nespodoben«
kraj, povedal mi je, da tu znanec
nikoli ne sme pozdraviti, ker jih po yoshiwarskem vju-
dnostnem običaju ne sme poznati. Večkrat mi je rekel, naj
si ogledam lepote na balkonih, sam pa je priprl oči ali se
zagledal predse, najbrž zato, da bi se izognil skušnjavi.

V ORLOVI SENCI

Moja ameriška znanka, gospa F., ki je bila korespon-
dentka pri nekem velikem podjetju, me je nekega dne
vprašala, ali bi hotela sprejeti mesto pri neki nemški
družbi, ki mi njenega imena ni hotela povedati. Pri priči
sem rekla »ne«, kajti čeprav imam Nemce rada, vsaj kar
za deva jezik, pa nisem pravi nič navdušena za njihove
delovne pogoje, ki moram biti zanje naravnost rojen. More-
biti je v meni nekaj njihovega navdušenja za delo, ki pa še
malo ne posega na področje trgovine; kadar pišem, sem
namreč zelo srečna in se pisanju tudi predajam tako, kot se
Nemci kupčiji. Stroji in kopije pa me neskončno dolgoča-
sijo in zato je bil moj »ne«
zelo odločen.

In vendar bi bila rada zaslužila.

Dva dni zatem sem gospo po naključju spet srečala.

»Kaj res nočete?«

»Za vse na svetu ne.«

»Zakaj pa ne? Za nekaj dopoldanskih ur bi vam plačali
stopetdeset jenov.«

»Oh - povrhu pa bi dobila za stopetdeset jenov surovosti!
Ne morem se privaditi njihovemu vedenju. Nekoč sem za
rajhovske Nemce po nareku že gladko pisala na stroj. In
vendar so bili neprijazni z mano in so godrnjali! Angleži pa
so bili vselej prijazni. Mirni, potrpežljivi in neskočno vju-
dni. Ne, ne grem!«

»Saj ni trgovsko podjetje. Če bi vedela, da boste spre-
jeli... ne bi smela...«

Bila sem vesela, da smem poučevati, saj so bili učenci z
mano zelo vljudni - in to sem ji tudi povedala. Toda ženske
se ne dajo zlahka odpraviti, in ko sva se že nameravali
posloviti, je pripomnila:

»Gotovo bi bili tudi tam zelo vljudni z vami. Pomoč
namreč iščejo pri nemškem poslaništvu.«

Pri poslaništvu!!! Še zdaj se moram smejeti, kaj vse sem
si pod to besedo predstavljala.

Naslednje jutro sem odšla na poslaništvo, ki ni bilo po-
dobno s pisalnimi stroji napolnjeni mučilnici ob prašni
cesti, marveč pravemu pravljicnemu gradu. Poslopje, ob-
dano z zidano ograjo, je stalo v očarljivem parku, v njem pa
me je sprejel moj pokrovitelj kot ljubeča koklja in me
odpeljal h kanclerju, ki je bil videti tak, kot mora biti videti
moški, ki se igra z usodo narodov kot z žogo, in pred njim
sem poslušno obstala. Pogledal me je s pogledom, kakrš-
nega ne premore nihče drug kot samo rajhovski Nemec.
Moje srce si je pridobil z modro pripombo, da je nekje
prebral oceno mojega romana in da bi delo tudi rad pre-
bral.

Tako se je začela moja služba pri poslaništvu.

SEPTEMBRSKI SALON

Moj največji doživljaj v tem času je bilo srečanje z japo-
nskimi umetniki pri Tadaichi Okada sanu. Tu sem spoznala
dvorno igralko Suzuki, mnogo modernih slikarjev, nekaj
visokih uradnih dostojanstvenikov, same moške in ženske,
ki so bili široko razgledani in ki so znali o mogočem raz-
pravljati. Mladi Okada mi je razložil japonske pesmi in mi
povedal nešteto pripovedk, ki so bile povezane s Tanuki-
jem. Tanuki je žival, ki jo poznajo v vsej deželi, je križanec
med rakunom in jazbecem in se zna baje spremeniti v staro
žensko ali meniha, ki ponoči, če se počuti preveč osamlje-

nega, s svojim debelim repom potrka na kočo, ima pa tudi
ogromen trebuh, na katerega bobna, kadar je zadovoljen.
Mnogo pravljic pripoveduje o njem in Tanuki se tako pre-
krasno prilega japonskim jesenskim večerom, kot se
zvezda prilega svodu: kratka, poživljajoča.

Ti znanci so mi omogočili vpogled v japonski umetniški
ideal, ki se od našega močno razlikuje, ki pa je na svoj
način prav tako velik.

Japončev ideal je v umetnosti in v življenju enotnost,
enomiselnost. Pri vseh stvareh teži za neosebim, večnim,
splošnim, zato ima tudi tako izrazit občutek za barvno
harmonijo. V japonski hiši so rogoznice belo rumene, pa-
pirnata okna rumeno bela, lesene stene svetle strop tem-
nejši, podboj temno rjav. Ta barvni ton, ki prehaja od
belo rumenega do rjavega, prekine ena sama vaza, ena
sama slika. Celo žerjavica, hibaci, in svilene blazine, ki jih
uporabljajo za sedenje in ki so čisto tenke, se okolju pril-
gajo tako, da ustvarjajo harmonično celoto. Japonec nikoli
ne slika dveh stvari hkrati in nikoli ne slika nekega pred-
meta v odnosu do drugega predmeta. Tako naslika na
primer samo cvetočo češnjevo vejico, ki se je prebila skozi
meglo; ptiča, golo vejo, grapavo skalo - simbol zime. Vse to
naslika zunaj njihovega okolja, vendar tako, da ne pogršaš
ozadja. Najlepše so njihove podobe, imenovane sumi -
tuširanke.

Čut za lepoto goje na vse mogoče načine, s pisano nošo,
zlasti pri otrocih, z okraševanjem trgovin, s cvetličnimi
prazniki, z vzgojo pritlikavih dreves, s slikanjem za razve-
drilo po slavnostnih pojedinah, z izleti v naravo, z lepoto v
lastnem domu, z nakupom poceni barvnih tiskov, ki jih
posreduje ukiyoeška šola in ki so jih vsa izdelali veliki
mojstri, in še na sto drugih načinov.

BOŽIČ

Najlepši letni čas na Japonskem je jesen, vsak dan je tak,
da ga moraš biti vesel.

Od Yurakucha do nemškega poslaništva je bilo dobrih
dvajset minut in tja sem hodila skozi hibiyaški park. Na
ribniku so plaval javorovi listi kot rdeče brodovje, nad
njim so se spreletavale race, zimzelena drevesa ob poti pa
so vzbujala občutek, kot da je še poletje. Vrtnarji so zavijali
bananovce v slamo in zavarovali subtropske palme. V za-
silno postavljenih lopah so razstavljali krizanteme. Tako
razkošnega cvetja pri nas ne poznamo. Imeli so cvetlice, ki
so imele na enem samem stebelu po dvesto cvetov, in take,
ki so jih vzgajali tako, da so cveti prehajali v krono. Meni so
najbolj ugajale krizanteme, ki so bile videti kot redki beli
kosmiči in so se vile navzdol kot slap.

**SKUPŠČINA OBČINE CELJE
IN IZVRŠNI SVET
TER DRUŽBENOPOLITIČNE
ORGANIZACIJE**

**ŽELIJO
OBČANOM
SREČNO NOVO LETO 1981**

**DELOVNIM LJUDEM IN
OBČANOM ŽELIMO
SREČNO IN USPEŠNO 1981**

**SKUPŠČINA OBČINE
IZVRŠNI SVET
OBČINSKA KONFERENCA ZK
OBČINSKA KONFERENCA SZDL
OBČINSKI SVET ZVEZE
SINDIKATOV
OBČINSKA KONFERENCA
ZSMS
OBČINSKI ODBOR ZB NOV
ŠENTJUR PRI CELJU**

ELEKTROSIGNAL - servisna dejavnost

**LIBELA - industrija tehtnic
in fihomehanike**

**FERRALIT - livarna, strojna obdelava
in modelarna**

**kovinotehna - notranja trgovina, izvoz-uvoz,
zastopstva tujih firm,
inženiring, skladiščenje in
transport**

IME »ITC CELJE« OSTAJA ŠE NAPREJ

**V Novem letu 1981 nova delovna organizacija
INŽENIRING IN STROJNO PROJEKTIRANJE
v procesih:**

**kemične industrije
kovinsko predelovalne industrije
predelave nekovin
kompleksnih kovinskih izdelkih**

**INŽENIRING V PROCESNI TEHNIKI
za področja:**

**skladiščenje
predelava
dodelava
čiščenje
plinastih, tekočih in trdnih snovi s ciljem
pridobitve končnega produkta**

**ŽELIMO USTVARJALNO SODELOVANJE IN SREČNO TER
USPEŠNO NOVO LETO 1981!**

Nagradna križanka ljubljanske banke

Splošne banke Celje

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31	32	33	34	35	36
37	38	39	40	41	42	43	44	45

Vsem poslovnim sodelavcem in varčevalcem želimo srečno in uspešno novo leto in veliko zabave pri reševanju nagradne križanke.

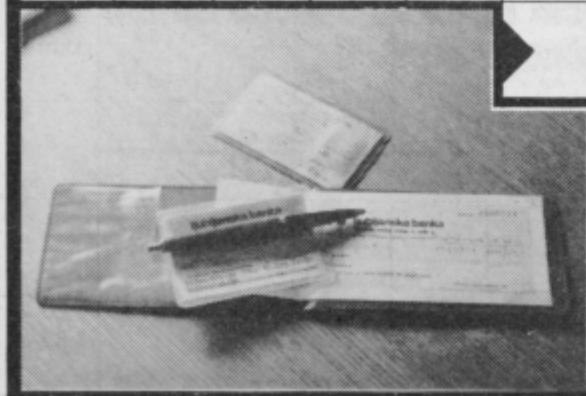
Rešitve pošljite na uredništvo Novega tednika Celje, Trg V. kongresa 3a, do 5. januarja 1981. Žreb bo razdelil 3 nagrade za pravilno rešeno križanko, in sicer v vrednosti 500, 400 in 300 dinarjev.

16	SPLETENOST	VELIKA UJEDA	SLOVEN. SLOVNIČAR, PETER	HLAPLJIV ORGAN. SPOJINA	VRSTA NUKLEINSKE KISLINE	GLADINA, DOSEŽENA VISINA	JORDAN, PRISTAN
	IZDELOVALNICA SODOV			9			
	2					22	
	PRALNI STROJ						
	MESTO V FREKMUR. ROMUNSKI PREDSED.	27			12		
					SIBIRSKA REKA ZVEZNA REPUBL. NEMCIJA		
					ANTON PAVČEK EMIL ADAMIČ		

SESTAVA JEV		SLOVN. PCJEM	PISATELJ FINCI	DEL TENIŠKE IGRE SARAJEVO		KILOHEREZ SURCVINA ZA CEMENT														VELIK PLAZILEC	DEL TV APARATA	PRISTAN V MADŽURIJI, TALIAN	RIMSKI CESAR	ZRNO DO ZRNA POGAČA KAMEN NA KAMEN PALAČA				
16	VRSTA MOTCRJA SANITET. MATERIAL	30				FRANC. REKA FILMSKA DVORANA	42		33			NEKDAN. JAPONS. PREMIER HAYATO									14							
PRISTAN NA KORČULI		40						DEZOKSI-RIBCNU-KLEINSKA KISLINA				HUD VIHAR													6			
GERMAN. BOGOVI				CSIPANJE LASULJA			1					STARO-RIMSKA PROVINCA																
TANTAL			JEČMEN. ZRNJE									MITOLOŠ. LETALEC								11					RAVAN			
ANDREW JACKSON			BELGIJ. SLIKAR JAMES									NEKD. ODLIČEN SLOVEN. KOLESAR										39			ZGLEDEN PISATELJ			
	SESALNIK ZA PRAH SESALO	VRSTA SLIVCVICE	RADKO POLIČ RADIJ	37		SMISEL GOVORA PREDMET SNOV	43	16				SEBASTIEN DUMONT									DOMAČA NIKALN. MAJHEN KONEC PCLCTOKA							
PRILASTEK							21	ANGL. BRINJEVEC				PERZIJ. KRALJ											VLADIMIR LENIN POLITIK EBAN					
ČRNO BELI VRAN	20					EVENSEN GARBERG EPHRAIM LESSING						MOSTOVŽ BALKON	36															
PRO ANNO			MALO-KRVNI BOLNIK KRILATI DEČEK				45				DOBA, VEK	SRBO-HRVAŠKO M. IME	SERAFIA HASSE								EGIPT. SV. PTIČ MESTO V ROMUNIJI				8		26	
VRSTA VRBE		25		CSEBA IZ "ŠČUK" PAUL NATORD							17		PREBIVALCI IRAKA											38				
ZAPORNICA						16		TALIS. PIJAČA ŽUPNIK	4				PRITOK VISLE ELEMENT	29								"BARVA KČŽE	ANTON KOCH MUZEJ V LENINGRADU					
ŽIDOV. MOŠKO IME						16		GESLO FRANC. REVOLUC. PROAK-TINIJ						23														
TRAČNICA			NATRIJ ARTHUR	RAJSKA PTICA			24			POLJSKI ZGODOV. RUSKI PISATELJ ALEKS.			15											44	SORODNIK SEVER. JELENA			
ŠOLSKI RED	31	13				FRANC. FIZIK, FRANCOIS							ČASOPIS. SESTAVEK NAPRE-ZANJE													HRVAŠKI NOVELIST SLAVKO		
KMET, CRAČ						ERBIJ ZLATO JABOLKO		RAYMOND RADIGUET OČA, STAREC					FRANC. NIKAL-									POLJSKA CVETICA IZMERA						
									18				GORSKI REŠEV. ČOLN														FEVEC UNGAR	34
									41					10	SLOV. ŠAHIST STOJAN ŠKERLAK VIADO												ETILNI ALKOHOL	19
						VPRAŠALNICA			32		RDEČE-SIVI VRAN			5													UPORABA	7
						EISENHOWERJEV VZDEVEK					RIBNIŠKI VEKLIK			35							16	NAČIN KCVANJA DRAGULJEV						

NAGRADNA KRIŽANKA TTG Celje

Ob reševanju križanke in seveda sreči pri žrebanju, vam dragi bralci, ŽG Podjetje za transport, turizem in gostinstvo Celje (TTG) želi zdravo in uspešno novo leto 1981 in se tudi v letu 1981 priporoča s svojimi uslugami.

Žreb bo razdelil 3 nagrade v vrednosti 500 din, 400 din in 300 din.

Rešitve morajo biti v uredništvu Novega tednika Celje, Trg V. kongresa 3a, do 5. januarja 1981.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	ŽGL

		GLEDA-LIŠKI PLES	PRVI PREVCĐ BIBLIJE	RUDAR. MESTO V SR. BOSNI	PESNIK ŠČPOV	MLADENIČ IZ MAHAB-HARATE	IZSE-LJENEC	UM RAZUM (lat.)							
	MESTO V RADŽA-STANU	1						14							
	PUŠČAVA NA S. ČILA		21												
	VULKAN SKI VRINEK MED ST. KAMNINE				10										
PEROCI				25		GROHAR IVAN ODPADNI KANAL									
MOŠKO IME															
	SLOV. HUMORIST ŽARKO				VRELA VODA PRISTAN NA JUGU ITALIJE		18		BODODENDRON	FRANC. KOMIK JAQUES	MESTO V JZ ROMUNIJI	BESEDNJAK. SLOVAR	IZBOLJŠANJE HIGIJEN. RAZNER		
	IRIDIJ NAPOVEDOVALKA BAVCON		ORGAN. SPOJINA DERIVAT AMONIAKA	ŠPORTNA JADRANICA				NACELA O TEMELJNIH PRAVICAH ČLOVEKA				8			
	VRSTA HRANE ZA DOMAČE ŽIVALI			ZVEN				TROP-SKA STEPA				2			
LETNI ČAS	POLET ZANOS				MATEM. ZNAK CESTA (lat.)		7								
HITRO IN UDČNO POTOVANJE VAM OMOGOČA	PATTY						16	SMUČANJE ZIMSKI DOPUST TTG		MESTO NA KITAJSKEM					
ORIENT. JED IZ RIŽA		9		BOGINJA LOVA INDIJSKA DRŽAVA			27	KMEČKI MEZDNI DELAVEC	ŽIVO HITRO V GLASBI	RASTL. ROD JAVOR	SKUPINA LJUDI Z ENAKIMI ZNAČILNOSTMI	POLITIK EBAN			
FEVKA LEAR				NEMŠKI MEŠČ. FILOZOF TELO		JADR. OTOK KONJSKO OGLASANJE		12				22. IN 3. ČRKA ABCEDE	26		
NEDEBELCOST OZKOST				MAKE-DOANSKO KOLC	ORLOVA SAMICA					LJUDSKA TEHNIKA	LITIJ JANEZ URŠIČ				
POLETI ALI POZIMI SKRBI ZA VAŠ ODDIH TTG				5	SLOV. PLANINEC JAKOB	ZAMAH Z VESLOM				15					
	SLOV. REKA					SKLOP APARATOV MESTO V ŠVICI		22							
	KOŠARKAR ISKRE O. PAVLE														
		VELIKA OSA	ZGOD. MESTO V BOSNI TANTAL		28										
	SLOV. ZGODOVINAR JOŠIP				3				UDBNO IN POCENI POTOVANJE TTG						
SKAT VZDEVEK KOMIKA HARDYA				24				POSUŠ. GRČEDNA JAGODA	NAPAD NASKOK	KOS CELOTE					
sest. JEY	STAS TRUP	DENARNA KAZEN	KOLIŠEVSKI	CELJSKI PISATELJ FRAN		IZMEČEK	BIRO MESTO V ITALIJI								
ŽELEZ-ŽELEZ. GOSPODARSTVO LJUBLJ.				RUSKI PISATELJ JURIJ								ZDRIZASTA SNOV IZ SADJA	POLIT. ZATOCIŠČE	FRNIKULA	LETOWANJA OB MORJU TTG
JEZIK BANTU ČRNCEV				AZIJSKO DREVC IRSKA REVOL. ARMADA			13	PREBI-VALEC ZALOGA IME VEČ PAPEŽEV						ŠIFRA KLJUČ REŠITVE	KARENINA
PREVCĐ. SRED-STVO	23				ŽIVICA HLADET. KRAJEV. SKUPNOST										
VRSTA PRIKUHE					KRTOVA LUKNJA									6	
REKA V ČRNI GORI	4					HLEV V PLANNAH		20							11

Le nekaj dni nas še loči od starega leta. V tem letu pa so se zgodile mnoge zelo pomembne stvari za organizacijo združenega dela Toper v Celju, ki ima temeljne organizacije Težka konfekcija, Lahka konfekcija, Elegant, Smarje pri Jelšah in Modo v Šentjurju in obrat – mešano podjetje Toppersport v Pliberku. Skupaj s skupnostjo skupnih služb združuje delo 1500 delavcev pod znakom Toper, ki tudi v svojih najtežjih časih ni izgubil blišča svojega imena in je zato obdobje sedanjega dela in poslovanja za ta delovni kolektiv pomembna etapa utrjevanja ugleda.

SLOVES TOPROVIH SRAJC

Srajca s celjskim grbom je vedno nekaj pomenila. Včasih so se kupci tudi zmrdovali, saj so cene nekoliko odstopale od drugih srajc v naših prodajalnah, pa vendar so se kmalu navadili: pa ne na nekoliko (a ne vedno) višjo ceno, ampak so se navadili, oziroma so spoznali resnico starega pregovora, da kdor poceni kupuje, dvakrat plačuje in da je Toprova kakovost tista, ki narekuje in obenem potrjuje takšno ceno. Danes šivajo marljive roke številnih delavk Toprove srajce v temeljni organizaciji v Šentjurju, kjer bodo tudi kmalu pričeli z nekaterimi deli, ki bodo omogočila boljše delovne pogoje marljivemu kolektivu delavk. Toprove srajce bodo še naprej našle mesto pri vseh tistih, ki vedo, kaj je kakovost in estetska vrednost sodobno urejenega človeka.

DELAVCI VEDO, KAJ HOČEJO!

To je osnovni porok za dobro delo. Vse vem, da je Toper živel nekaj časa v letošnjem letu pod družbenim varstvom. Danes je to vse le še neljub in boleč spomin, ki opozarja na dejstvo, da tam, kjer spijsoupravni odnosi, kjer vodstvo kolektiva nima jasno začrtanih razvojnih poti in potrjenih v zavesti slehernega delavca, potem ne more biti uspehov. A delavke v Topru (80 odstotkov jih je), dobro vedo, da morajo biti jasni cilji. To strateško nalogo je pričelo izvajati tudi novo vodstvo in rezultati niso izostali. Po odcepitvi temeljne organizacije v Šoštanj in Mislinji so ostale temeljne organizacije v letošnjem letu proizvedle toliko, da so prodali na trg za 130 milijonov (13 starih milijard) več kot v primerjavi z istim časom v lanskem letu, sicer pa so ustvarili s svojim delom 540 milijonov dinarjev.

TOPER OBLAČI JUGOSLOVANSKI SKI POOL

Že dolgo je znano, da je Toper oblekel Jugoslovansko smučarsko reprezentanco in da Križaj in ostali fantje nosijo po vseh svetovnih smučarskih centrih ime kolektiva, ki je zrasel na nekdanjem Zelenem travniku v Celju. Njihove slike so se pojavile v vseh najvidnejših smučarskih revijah in katalogih. Temeljna organizacija težke konfekcije tudi sicer dobro prodaja svoje izdelke, saj jih poznajo že povsod, v Jugoslaviji pa zlasti večji centri in v zadnjem času še posebno Sarajevo.

V prihodnje bi želeli bolje prodati z izvozom, saj imamo doslej razvit popoln izvoz le na Češko, medtem ko na zahod še ne potujejo Toprovi končni izdelki. 15 odstotkov izvoza beležijo danes, načrti so mnogo bolj smeli.

Pomemben uspeh pa so dosegli tudi v obratu – mešanem podjetju Toppersport v Pliberku, kjer izdelujejo predvsem smučarske rokavice. Z njihovo kakovostjo so se uspeli uvrstiti med tiste, ki skrbijo z oblačili, oziroma s smučarsko opremo za avstrijski smučarski ski pool, torej za državno reprezentanco. To je tudi uspeh, ki nekaj pomeni. V tem obratu bodo tudi pričeli delati pletilni stroji za pletivo za smučarske hlače, trenirke in sploh trim opremo.

Zdaj je seveda zimska sezona in največje povpraševanje je po smučarskih kompletih in podobnem. Seveda pa pri Topru ne razmišljajo le o tem, čeprav je razvojna pot usmerjena tudi v večjo oziroma popolnejšo opremo smučarjev. Še naprej pa bodo posvečali vso pozornost lahki konfekciji in seveda srajcam, saj bi bilo zanemarjanje stare in uspešne tradicije povsem nerazumljivo.

NAJPREJ ŠMARJE PRI JELŠAH

V tej temeljni organizaciji delajo res v nemogočih razmerah. Prostorska stiska je prevelika in nov proizvodni program nahrbtnikov, o čemer smo pisali že v eni prejšnjih številčk Novega tednika, bo terjal drugačno urejene delovne prostore. Torej prve naložbe v preurejanje prostorov bodo veljale marljivim delavkam v Šmarju pri Jelšah. Tudi v Šentjurju bodo nekaj obnovili, tako da bodo delovni pogoji res vredni delovnega človeka.

TUDI STABILIZACIJA ZNA KROJITI

Stabilizacijo si v Topru predstavljajo kot umiranje na vseh ravneh, toda ne v tistem smislu, da bi vse moralo obstati v mejah doslej začrtanih dosežkov. Pred začrtano črto se bodo morali ustavljati stroški in to tisti, na katere delovni kolektiv lahko vpliva z boljšo organizacijo dela, varčnejšo porabo energije in boljšim odnosom do dela in družbenih sredstev vsakega posameznika v kolektivu. Pred črto omejitev pa ne bodo smeli obstati razvojni načrti, inovacije, raziskovanje tržišča in vse tisto, kar prispeva k dvigu produktivnosti in kakovosti. Kajti le to dvoje bo omogočilo slehernemu članu delovnega kolektiva spodoben kos kruha. Zdaj je povprečni osebni dohodek 6.500,00 din.

Sedanja pot razvoja gre v dobro smer. Stroji tečejo, pri tem pa seveda čaka še vse mnogo dela. Večji ko je kolektiv, večjo odgovornost do družbe in skupnosti opravlja. Zato je najboljša podoba tega odnosa samoupravna izkaznica kolektiva. Toper je že moral iti skozi mnoge bitke. Ne za obstoj, kajti pomena in vrednosti delavčevega znoja ni moč čez noč izničiti ali razvrednotiti. Zdaj je pač na pohodu zgolj zavest, da se da narediti še več in da s skupnimi močmi doseženi rezultati pomenijo več kot vsi grafikoni. Odločitve seveda niso preproste in strokovni delavci ter samoupravni organi ne opozarjajo zaman, da vsaka kratkovidnost škodi in da so minili časi, ko zavoženih proizvodnih načrtov ni moč menjati kar čez noč in da ti družba v bistvu ne more dati tistega, kar si sam nisi znal ustvariti. V Topru se tega zavedajo in čas brez družbenega varstva je potrdil zaupanje v smelo misel, da si bo Toper usodo šival sam.

CELJE

TOPER SI BO USODO ŠIVAL SAM

Letos so prodali za 130 milijonov več kot lani

DOM

TEKO

V prodajalni DOM, ki bo imela 153 kvadratnih metrov prodajne površine, bo zaposlenih 6 prodajalcev, ki so jih še posebej skrbno izbrali, saj so doslej delali na različnih oddelkih, tako da imajo veliko izkušenj in bodo lahko kupcem pomagali tudi z nasveti.

Ker v Celju ni specializirane prodajalne z darili bodo kupci v prodajalni DOM lahko našli široko izbiro najrazličnejših izdelkov, ki bodo zadovoljili še tako zahtevnega potrošnika.

Tudi cene izdelkov in aranžiranih daril se ne bodo bistveno razlikovale od cen v ostalih prodajalnah, saj bodo prodajali aranžirana darila že po 100 din in več.

PRAVI NASLOV JE - DOM

Prodajalna, ki zasluži svoje ime in bo opravičila vaše zaupanje.

V Celju smo že dalj časa pogrešali specializirano prodajalno, v kateri bi lahko kupili izdelke za dekorativno opremo stanovanja in ne nazadnje tudi prodajalno, v kateri bi lahko kupili primerno darilo. Več tovrstnih izdelkov je sicer bilo na voljo kupcem v različnih trgovskih lokalih, vendar se je tam izgubilo med raznimi drugimi proizvodi, ker jih ni bilo mogoče prostorsko primerno prikazati. Organizacija združenega dela TEKO, ki že vrsto let sledi željam in potrebam kupcev po specializiranih prodajalnah (SALON T, Novost), bo s prodajalno DOM zapolnila to vrzel.

Ime prodajalne DOM ni naključno izbrano, saj poudarja vsebino poslovanja in namen prodajalne, da bi kupci v njej našli vse za dom. In še več, saj bo v njej moč kupiti tudi razna darila. Omenimo naj samo glavne skupine izdelkov, ki bodo na voljo kupcem v tej prodajalni:

- izredno široka izbira tapet vseh vrst z vsem potrebnim priborom za nameščanje;
- dekorativni predmeti kot tudi uporabni izdelki iz keramike, kristala, stekla, emajla, lesa, kovine itd.;
- umetniška dela priznanih slikarjev in kiparjev

kot tudi drugi stenski dekorativni predmeti (tapiserije, makrameji itd.);

- izdelki domače obrti iz lesa, slame kot tudi lončarski izdelki;
 - stanovanjska in gospodinjska uporabna in dekorativna oprema (različna svetila, kuhinjski pogrinjki itd.);
 - ter različna darila in drugi uporabni ter dekorativni izdelki
- V prodajalni DOM bodo prodajali, v dogovoru z nekaterimi proizvajalci, tudi vzorčne in maloserijske proizvode, ki pa ne bodo bistveno dražji.

Helena Erjavec, ki bo vodila novo prodajalno DOM, je med drugim dejala: »V naši delovni organizaciji na osnovi povpraševanja kupcev že dalj časa čutimo potrebo, da ljudem ponudimo tovrstne proizvode in usluge, kot jih bo nudila prodajalna DOM. Sama prodajalna bo v bistvu razdeljena na dva dela. V enem bodo kupcem na razpolago tapete z vsem potrebnim priborom, zavese, in nekateri drugi dekorativni predmeti. V drugem delu pa bodo razstavljeni kuhinjski pogrinjki in seveda vsi ostali izdelki, ki jih bomo prodajali. Sama prodaja ne bo klasična. Kupec si bo lahko ogledal razstav-

ljeno blago, se posvetoval s prodajalci, ki smo jih posebej izbrali, in se šele potem odločil za nakup.

Med izdelki, ki jih bomo prodajali, bo tudi veliko unikatov in maloserijskih proizvodov. To bodo predvsem umetniška dela, pa tudi predmeti iz kristala, keramike in drugih materialov.

Ko smo se odločali za ureditev prodajalne DOM, smo imeli v mislih predvsem željo zadovoljiti potrošnika. Sama sem prepričana, da nam bo to tudi uspelo.«

Ne nazadnje je vredno omeniti še to, da bi imela prodajalna DOM tudi določeno prednost pred ostalimi prodajalnami. Njena lokacija v Cankarjevi ulici omogoča namreč tudi parkiranje, kar je danes še kako pomembno.

Otvoritev prodajalne, ki smo jo v tem prispevku toliko opisovali, je bila sicer napovedana za 15. december. Neugodne vremenske razmere in pomanjkanje določenih materialov, je izvajalcema del, to je Remontu iz Celja in Zarji iz Petrovč, onemogočilo, da bi bila prodajalna pravočasno gotova. Tako bo otvoritev tega trgovskega lokala, ki bo podaljšal celjski trgovski center tudi v Cankarjevo ulico, prve dni januarja prihodnjega leta.

Organizacija združenega dela TEKO

*želi svojim kupcem
srečno NOVO LETO
1981 ter jih tudi v
bodoče vabi v svoje
prodajalne.*

Helena Erjavec, poslovodkinja prodajalne DOM, je že 20 let zaposlena v OZD TEKO, oziroma prej v Tennomerkatorju. Ves ta čas dela na oddelku kjer prodajajo porcelan in druge tovrstne izdelke, tako da ima veliko izkušenj, ki ji bodo na novem delovnem mestu prišle prav.

LAŠKI GOLDING JE PREPROSTO LAŠKI ZLATNIK

Visoko odličje izdelkom delovne organizacije Pivovarna Laško

Ob 150-letni pivovarski tradiciji tradicionalne kvalitete...

...o tem zgovorni dokazi s svetovnega ocenjevanja piv, ki je laškim izdelkom prineslo zlato v letih 1977 in 1979.

Z delitvijo zlate medalje LAŠKEMU GOLDINGU, ki jo je podelil ocenjevalni odbor komiteja za stalno selekcijo kvalitete piv in brezalkoholnih pijač v belgijskem Bruxellesu, je še eno visoko priznanje kakovosti izdelkov Pivovarne Laško, truda delavcev tega kolektiva in znanja njegovih strokovnjakov.

Organizacijski komitej »MONDE SELECTION« je nagradil tudi druge izdelke laške pivovarne, vendar je predvsem pomembno, da je golding zares zlat, da zlat tudi ostane.

Delovni kolektiv laške pivovarne, ki je svojo tovarno razvil od majhnega obrata s skoraj nepomembnimi količinami vselej kvalitetnih izdelkov v proizvodno organizacijo, se po obsegu proizvodnje uvršča med največje tovrstne proizvajalce v naši državi, saj je na šestem mestu po obsegu proizvodnje.

V Sloveniji se v obdobju od januarja do novembra proizvodnja giblje v naslednjem zaporedju:

UNION Ljubljana
786.876 hektolitrov

Pivovarna Laško
650.766 hektolitrov

TALIS Maribor
124.012 hektolitrov

Med slovenskimi pivovarjami je edino Pivovarna Laško preseglja načrtovano realizacijo proizvodnje.

POGUMNA PREDVIDEVANJA V NASLEDNJEM SREDNJEROČNEM OBDOBJU

Takšna trajna rast proizvodnih naporov in uspehov se obeta delovni organizaciji Pivovarna Laško tudi v naslednjem srednjeročnem obdobju, ko predvidevajo vsakoletno povečanje za okoli 34.600 hektolitrov ali za 5 odstotkov celotno prodajo v letu 1985.

Za naslednje obdobje predvideva Pivovarna Laško še:

- prehod embalaranja od politrskih steklenic na 0.33 litra in na prodajo temnega piva v sodih.

- neugodnim okoliščinam navkljub se bo kolektiv usmeril tudi v izvoz.

- predvidevanja o padanju stopnje rasti prodaje želi kolektiv prebroditi z naslednjimi ukrepi:

● z odpiranjem novih tržišč,

● z uvajanjem novih proizvodov

● in iskati poti ekonomiziranja poslovanja.

Na koncu izpolnitve ciljev investicijske izgradnje v proizvodne namene ponehuje tudi ekstenzivnost zaposlovanja in se začinja temeljitejši napor za dvig kvalifikacijske strukture zaposlenih, medtem ko bo rast zaposlenosti minimalna, od 2 do 2.5 odstotka. Med načrtovanimi kazalci dinamike

rasti ekonomskih rezultatov največjo skrb posvečajo akumulativnosti.

Večjih investicij ne predvidevajo več, pač pa povečano skrb razvoju tehnologije. Nadalje bodo odpravljali ozka grla, vlagali v nove proizvode, v inventivno dejavnost, v razvoj infrastrukture in tržišče in seveda - za tekočo zamenjavo osnovnih sredstev.

In ne nazadnje:

**SREČNO, USPEŠNO
NOVO LETO 1981
POSLOVNIM
PRIJATELJEM
IN VSEM
OBČANOM.**

DELOVNI LJUDJE V DELOVNI ORGANIZACIJI METKA CELJE

SMO PONOSNI NA
PREHOJENO POT IN
DOSEŽENE REZULTATE,
KATERIH PLOD JE TUDI
VISOKO DRŽAVNO
ODLIKOVANJE.
POLNI ELANA IN
OKREPLJENI Z DOSEŽKI
TER PRIZNANJI STOPAMO
POGUMNO V NOVO LETO
1981 TER ŽELIMO VSEM
DELOVNIM LJUDEM,
OBČANOM IN POSLOVNIM
PARTNERJEM TUDI
UGODNE REZULTATE,
ZDRAVJE IN MIR!

Predsednik Izvršnega sveta celjske občinske skupščine Venčeslav Zalezina (na desni) izroča predsedniku delavskega sveta delovne organizacije Metke, inž. Ivanu Dimcu visoko odlikovanje Predsedstva SFRJ za zasluge na področju izgradnje socialističnega samoupravnega sistema. Ob tem je tudi Venčeslav Zalezina opozoril na pot kolektiva, ki se je pred leti ubadal z mnogimi težavami, ki jih v zadnjem času s skupnim delom vseh uspešno razrešuje.

NOVOLETNI OBISK V DO METKA CELJE

AMBICIOZNO, VENDAR REALNO ZASTAVLJENA POT

Ob 50-letnici kolektiva visoko odlikovanje Predsedstva SFRJ
»Red dela z zlatim vencem«

Torkovo jutro je bilo zimsko, prijetno lepo! Drobna odeja snega se je »skrivala« pred prihajajočim soncem! Zaposleni v Metki so že odhajali na malico, ko smo z v. d. direktorjem te delovne organizacije JOŽETOM ČERNEZLOM obhodili vse proizvodne prostore. Beseda je bila zagnana, polna realnega optimizma, zdravega pogleda, kako naprej, kako v bodoče, kako v naslednjem štiriletnem obdobju. Ocena zadnjega štiriletnega obdobja je izjemno ugodna, zato so tudi gledanja naprej pogumnejša, drznejša. Med obhodom se seznanjamo z zadnjimi pomembnimi dosežki Delovne organizacije Metka, istočasno spoznavamo načrte, ki se naj bi že čez nekaj mesecev s papirja »preselili« v realnost, otipljivost. Razmišljanja o novi delovni hali z novimi, najsoodobnejšimi stroji, ni več. So že mnogo dalj, tik pred zdejci, da realizirajo dobro zamišljene in pripravljene programe, ki bi jim omogočili nadaljno hitro in uspešno rast ter utrjevanje na tekstilnem področju.

Res je, da so zidovi nekaterih obratov takšni, kot da bodo zdaj zdaj razpadli, vendar za njimi je stanje drugačnejše, boljše, naprednejše! Res pa tudi je, da je v novi toplarni takšen red in čistoča, kot da bi bil v lekarni! Res je tudi, da je okolje vedno pospravljeno! Res je, da tudi v notranosti prostorov vlada red, kot si ga lahko samo želimo! Vse to pa je plod kolektiva, ki strumno in enotno

skrbi za resno opravljanje sprejetih nalog in obvez. In če so ljudje takšni, zavzeti, predani delu, vestni, marljivi, potem tudi uspehi ne smejo izostati!

REZULTATI SO PLOD VRLIN DELAVCEV

Po obhodu se ustavimo v večji pisarni v upravnem posloplju. Ob daljši mizi je vitrina in na njej vse polno pokalov za dosežke na športnem področju, zraven priznanje za delo pri razvoju samoupravljanja (letos septembra je minilo 30 let, kar so samoupravljanje uvedli tudi v Metki), v notranosti vitrine pa so ostala priznanja in med njimi zadnje, najnovejše, na katerega so tudi najbolj ponosni.

Gre za visoko dolikovanje Predsedstva SFRJ ob 50 obletnici obstoja kolektiva (1929-1979), ki so ga dobili pred dnevi.

V. d. direktor Jože Černežl:

»Orden dela z zlatim vencem smo dobili ob 50 letnici naše delovne organizacije in za posebne zasluge ter dosežene uspehe pri delu, ki je pomembno za gospodarski napredek države. To pomembno odlikovanje je nagrada vsem delavcem, ki so skozi desetletja vse do danes upravljali in vodili DO Metka, hkrati pa je ta nagrada tudi obveza nam vsem, da bomo tudi v prihodnje z delom skušali zagotoviti najboljše možne rezultate tako na gospodarskem področju, kot tudi samoupravnem.«

Torej vam to odlikovanje veliko pomeni,

Jože Černežl: »Resnično izredno veliko. Delavci so vse to dosegli zato, ker vlada pri nas red, dobri tovariški odnosi, solidarnost in pripravljenost, da skupno vlečemo voz.«

V zadnjih letih ste dobili tudi več priznanj na raznih sejnih, kar je nagrada za vaše izdelke, ki so plod strojev in vaših rok?

Jože Černežl: »Na Ljubljanskem sejmu mode smo dobili doslej štiri zmaje in to leta 1974, 75, 78 in 80 ter v Beogradu lani košuto. Na vse to smo ponosni in se zavedamo, da moramo tudi zaradi teh priznanj samo naprej.«

Kako ste gospodarili letos?

Jože Černežl: »Izredno dobro, tako v Celju, kot tudi v našem tozdu v Koz-

jem. Da je to res dokazujejo tudi naše skrbne priprave na nova vlaganja, nove investicije, da bomo v prihodnje še močnejši.«

Kako je z osebnimi dohodki?

Jože Černežl: »Poglejmo podatke za oktober: na ravni delovne organizacije jo bilo 7513 din, v celjskem tozdu 7639 in v Kozjem 6272 din.«

Bi povedali tisto, kar vas trenutno najbolj ježi?

Jože Černežl: »Tekstilna industrija je letos edina v Sloveniji, ki se je »pokrivala« z izvozom. Tekstilne industrije ne gre zanemarjati in zato je treba odnos do nje tudi temeljito spremeniti.«

1500 m² VEČJI DELOVNI PROSTORI

Novo halo bodo začeli graditi v začetku prihod-

njega leta, tam nekje spomladi. Stala bo na prostoru med sedanji objekti, zgornji lok pa bo meril okoli 35 metrov. V novi hali naj bi »ustvarjali« novi stroji, hitrejši, močnejši od sedanjih. Zanimivo je, da bo za gradnjo nove hale in njeno opremo združevalo sredstva več delovnih organizacij, kot Mura iz Murske Sobote, Elkoj Mozirje, Aurea Celje, Toper Celje, Domiteks itd.

Jože Černežl: »Vse to je treba napraviti, kajti drugače se bo »voz« razvoja ustavil, nas bo čas »povozil«. Stalno moramo biti v toku razvoja, da bomo uspešno sledili razvoju v svetu. Investirati moramo v stroje, ki bodo imeli mnogo možnosti za izdelavo konstrukcijsko zahtevnih in modno iskanih tkanin. Torej gre za nadaljevanje posodabljanja strojnega parka in posodabljanje modnosti!«

KAKO BODO VSE TO DOSEGLI?

Plan za prihodnje leto je sestavljen na osnovi razpoložljivih kapacitet in se vsebinsko vključuje v srednjeročni plan za obdobje 1981-85 s posebnim poudarkom na izvozu ter realizacijo določenih nujno potrebnih investicij. V konfekcijskem obratu, ki predstavlja samostojni TOZD v Koz-

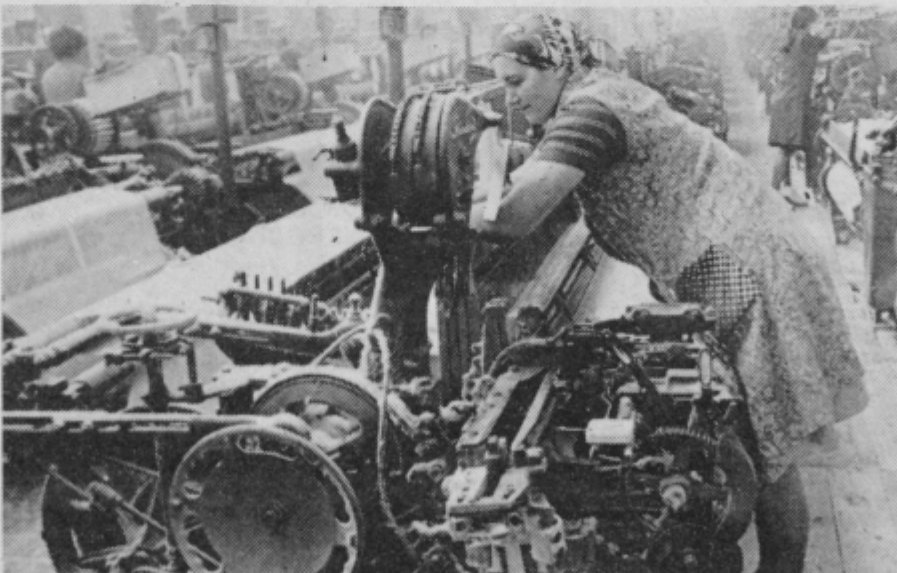
jem, predvidevajo kot do- sledj šivanje posteljnine iz lastne tkanine. Zanimivo je, da še boljše rezultate v prihodnje načrtujejo z občutnim zmanjšanjem števila zaposlenih. Letos jih je 973, koncem prihodnjega leta naj bi jih bilo 876! Metraža pa bi kljub temu ostala ista, če se celo ne bi izboljšala.

DO Metka je nov delovni program za naslednje štiriletno obdobje sestavila in pripravila na podlagi doseženih rezultatov v zadnjih štirih letih. DO Metka ni pomembna samo za celjsko območje, ampak njene zmogljivosti segajo mnogo dalj. Uveljavljajo se pri mnogih tujih znanih in spoštovanih firmah. Letos so zaključili ekskluzivno pogodbo z ZRN za posteljno perilo. Mesečno bodo za njih izvažali po 3500 garnitur! To je klasičen izvoz. Ravno tako so v dogovorih s francosko firmo za podpis pogodbe o izvozu visokoplemenitega metrskega blaga, prevzeli pa so tudi nekatere druge obveznosti v izvozu.

Tako v prihodnjem letu načrtujejo za pet starih milijard deviznih dinarjev izvoza, kar pomeni okoli 14 odstotkov vrednosti izvožene proizvodnje.

AMBICIOZNO, VENDAR REALNO

Celoten kolektiv Metka z obratom v Kozjem resnično dosega dobre rezultate zaradi vestnega dela vseh zaposlenih ter širokega pogleda na problematiko v tej stroki. Včasih so pluli v težavah, danes iščejo možnosti, kako bi dobro delo in solidne rezultate v našo skupno korist še izboljšali. Zavedajo se odgovornosti in težavnosti, ki jih pri tem čakajo. Vse pa bodo zmogli, če bodo enotni in skrbni tako, kot doslej. Zato naslov v novoletni reportaži z našega obiska v DO Metki ni »plavajoč« v oblakih, ampak potrjen na dosežkih dobrih številkah, ki so odraz dela.

**SREČNO
NOVO
LETO
1981**

**ŽELIMO
VSEM
POSLOVNIM
PARTNERJEM
IN
POTROŠNIKOM
TER SE
ZAHVALJUJEMO
ZA
SODELOVANJE
IN
ZAUPANJE**

kovinotehna

OPTIKA SERVIS BON

Janez Gobec

ROGAŠKA SLATINA

Morda se vam je poslabšal vid?

Zato obiščite naš OPTIKA SERVIS BON, kjer va nudimo vse vrste očal: enojne, dvojne ali bifokalne, trojne ali trifokalne in večstopenjske ali multifokalne.

Poleg tega imamo pestro izbiro okvirjev po najnovejši modi in v različnih barvah.

**VSEM STRANKAM
IN POSLOVNIM SODELAVCEM
ŽELIMO USPEŠNO
IN ZDRAVO NOVO LETO 1981.**

Za stanovanje je potrebno varčevati

Skoraj ni družine, ki bi lahko z lastnimi sredstvi kupila stanovanje ali zgradila hišo, zato bi vas želeli seznaniti z možnostmi namenskega varčevanja za stanovanje pri temeljnih bankah združenih v Ljubljansko banko. Varčujete lahko z rednimi mesečnimi pologi ali z enkratnim pologom. Varčevati je potrebno vsaj dve leti. Pravico do posojila za stanovanje si lahko pridobite tudi s prodajo

prihranjenih deviznih sredstev in vezavo njihove dinarske protivrednosti ali z vezavo dinarjev.

Če se odločite varčevati za stanovanje ali hišo z rednimi mesečnimi pologi, dobite npr. po štirih letih na privarčevani znesek kar 200 % posojila in še 40 % za ohranjanje realne vrednosti hranilne vloge.

Na vsa vprašanja o varčevanju vam bodo odgovorili v vaši banki.

komunalno obrtno podjetje 63230 šentjur pri celju

ZA LEPŠI VIDEZ IN BOLJŠO UREJENOST KRAJEV

Ta šentjurska delovna organizacija slavi prav v teh dneh 15-letnico obstoja.

Naj predstavimo njene dejavnosti.

- oskrba naselij s pitno vodo
 - vzdrževanje kanalizacije
 - vzdrževanje čistoče javnih površin v naseljih
 - zimska služba pri odstranjevanju snega
 - urejanje ulic, trgov in cest v naseljih
 - urejanje naselij z zelenimi površinami
 - vzdrževanje varstvenih pasov in rezervatov
 - opravljanje pokopališke in pogrebne dejavnosti
 - upravljanje s kopalnim bazenom
- Pomembne in zelo iskane so tudi**

številne obrtne usluge, ki jih nudi KOP Šentjur:

to so predvsem gradbeno remontna dela, gradnja cest in kanalizacij, splošna steklarska dejavnost in vzdrževalna dela. Izvajajo tudi vse vrste soboslikarskih in pleskarskih del, obdelovanje fasad po sistemu »drejvid« ter z disperzijskimi ter sintetičnimi materiali z grobo in fino zrnatno strukturo. Polagajo tapete vseh vrst ter strokovno zaščitijo beton z različnimi zaščitnimi in dekorativnimi premazi. Vešči so tudi polaganju podov in umetnih mas, v polaganju keramičnih ploščic in ostalih keramičarskih delih. Skrbijo za toplovodne in mrzlovodne hišne instalacije in opravljajo vsa manjša vodovodna instalaterska dela.

Delavci Komunalno obrtnega podjetja Šentjur želijo vsem delovnim ljudem, občanom in drugim uporabnikom njihovih storitev: srečno in uspešno leto 1981.

TRGOVSKO PODJETJE

moda

CELJE, PREŠERNOVA 7

poslovalnica

VESNA

Lepa izbira ženske konfekcije, pletenin, moškega perila in srajc, ženskega perila ter volne za pletenje.

Pridite in izbirajte v VESNI!

ZA VAS SKRBI „moda“ CELJE

50 LET ŽIČNE CELJE

CILJ: PREOSNOVA PROIZVODNJE!

Obstoječo proizvodno dejavnost Žične Celje lahko razdelimo v pet programskih skupin:

- pletiva vseh vrst, vključno žične košare Gabioni
- transportni trakovi na osnovi žice
- vibracijska sita
- vzmetenje za pohištveno in avtomobilsko industrijo
- armaturne mreže za gradbeništvo

Kadar v Žični razmišljajo o srednje-ročnih usmeritvah, to pa je prisotno prav sedaj, poudarjajo kot najbolj atraktivnega razvojni program, v katerem imajo ležaji glavno vlogo. Ležaj kot element vrtenja nima posebno zahtevne sestave, je pa na tehnološko visoki ravni. V Žični torej razmišljajo o možnosti proizvodnje ležajev za višje pritiske in izjemne vrtljaje.

Za svoj 50-letni jubilej pravijo, naj ne bo samo jubilej časa, temveč spodbuda, da se v Žični v razvojnem smislu nekaj temeljito spremeni. Tako tudi začenejo prihodnje leto 1981, prvo leto novega srednjeročnega obdobja, iz katerega bo Žična izšla večja in boljša.

DELOVNI KOLEKTIV ŽIČNE CELJE ŽELI DELOVNIM LJUDEM IN OBČANOM SREČNO IN USPEŠNO LETO 1981!

SKLAD ZA DOPOLNILNO IZOBRAŽEVANJE PRI OSS DELAVCEV PRI OBRTRNIKI OBČINE ŽALEC

ŽELI VSEM OBRTRNIKOM IN PRI NJIH ZAPOSLENIM DELAVCEM TER VSEM OBČANOM SREČNO IN USPEŠNO NOVO LETO!

GRADIS – TOZD GRADBENA ENOTA CELJE

DELATI USPEŠNO

**TEMELJNE USMERITVE PRIHODNJEGA
SREDNJEROČNEGA OBDOBJA
SO SI V GRADISU – V TOZDU
GRADBENE ENOTE CELJE
JASNO ZAČRTALI:**

- graditi hitreje in bolj kvalitetno
- posodobiti organizacijo dela
- graditi racionalno
- modernizirati in specializirati proizvodnjo

**URESNIČITEV VSEH
ZAČRTANIH CILJEV BO
KOLEKTIVU GRADISOVEGA
TOZDA V CELJU OMOGOČILA
NASLEDNJE:**

- zagotovila bo zasedenost obstoječih kapacitet
- pripeljala k večji uspešnosti poslovanja
- omogočila izboljšanje življenjskih in delovnih pogojev vsem zaposlenim delavcem

**KOLEKTIV GRADISOVEGA TOZDA V CELJU
ČESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM IN OBČANOM
SREČNO IN USPEHA POLNO NOVO LETO 1981**

V NOVO LETO S KNJIGAMI ČZP KMEČKI GLAS

KMEČKA KNJIŽNA ZBIRKA

Ivan Sivec: SETEV POMLADNEGA VETRA	260 din
Ladislav Črnologar: NA GREDI	280 din
Joži Munič-Petrič: ZA KOS KRUHA	280 din
Katica Horvat: ZATRTO HREPENENJE	180 din
Anica Zidar: POMLADNE VODE	180 din
Janez Zupan: LJUBEZEN PO KRANJSKO	170 din
Minka Krejan: BEGUNCI	170 din
Janez Švajncar: SOVRAŠTVO IN LJUBEZEN	150 din
Karol Leskovec: HUDOURNIKI	120 din
Joži Munič-Petrič: BREMENA IN RADOSTI ČASOV	140 din
Ivan Sivec: SONCE VZHAJA POČASI	140 din
Janez Zupan: SENCE PRETEKLOSTI	70 din
Erna Starovasnik: ZIBKA PA TEČE	72 din
Minka Krvina: RODILA SEM JIH	69 din
Anica Gartner: OBNOVA	70 din
Olga Remic-Jager: DOLINA ZELENEGA ZLATA	150 din
France Štokan: TAKO JE TO	70 din
Anica Zidar: STRASTI V GRAPI	75 din
Joži Munič-Petrič: VEČNI KROG	60 din
Miha Remic: SMRT V KURENTIJI	55 din
Magda Stražisar: DVOŽIVKE	70 din

KNJIŽNICA MOJ MALI SVET

SODOBNO KLETARJENJE	360 DIN
O PSIH	480 DIN
PRIDELOVANJE ZDRAVILNIH RASTLIN	340 din
MOJ VRT JE MOJE VESELJE	240 DIN
VINOGRADNIŠTVO	290 DIN
VRTNO ZELENJADARSTVO	270 DIN
V SADNEM VRTU	300 DIN
RAZMNOŽUJMO OKRASNE RASTLINE	220 DIN
VSAKDANJE IN PRAZNIČNE JEDI	240 DIN
PTICE OKOLI NAŠEGA DOMA	150 DIN
SVET AKVARISTIKE	80 DIN
SAMI NAREDIMO AKVARIJ	50 DIN
NAŠE MAČKE	170 DIN
MALE ŽIVALI V NAŠEM DOMU	45 DIN
ANANASOVKE	120 DIN
ZDRAVNIŠKI NASVETI (ZA ŽENSKE)	50 DIN

KNJIŽNICA ZA POSPEŠEVANJE KMETIJSTVA

KMETIJSKI PRIROČNIK 1980	100 DIN
PORODNIŠTVO DOMAČIH ŽIVALI	100 DIN
PRIDELOVANJE KROMPIRJA	100 DIN
POPRAVILA KMETIJSKIH STROJEV II	70 DIN
KMETOVALČEV PRAVNI PRIROČNIK	130 DIN
KMETIJSKI PRIROČNIK 1979	70 DIN
GRADNJA IN PREUREDITEV HLEVOV	150 DIN
ZAJEDALCI IN ZAJEDALSKE BOLEZNI DOMAČIH ŽIVALI	50 DIN
POPRAVILA KMETIJSKIH STROJEV I	50 DIN
KMETIJSKI STROJI	60 DIN
GOSTJE NA KMETIJI	25 DIN
POČITNICE NA KMETIH	50 DIN
GOJITEV RIB (Z RECEPTI ZA PRIPRAVO)	50 DIN
PRAKTIČNO GNOJENJE	25 DIN
KMETIJSKI PRIROČNIK 1976 (GOZDARSKI)	25 DIN

POSEBNE IZDAJE

Josip Broz Tito: O KMETIJSTVU IN VASI	250 din
ZDRUŽEVANJE KMETOV (ZAKON S KOMENTARJEM)	90 din
ZAKON O KMETIJSKIH ZEMLJIŠČIH	150 din
TRAKTOR, VARNOST IN PROMET	50 din

Knjige naročite pri ČZP Kmečki glas ali pa
kupite v knjigarnah.

NAROČILNICA

Ime in priimek:

Kraj:

Pošta:

Naročam knjige:

Knjige bom plačal po povzetju - v
obrokih (najnižji znesek obroka je 150 din)
PRVI OBROK - POVZETJE

Podpis

To naročilnico izpolnjeno pošljite na naslov
ČZP KMEČKI GLAS, Miklošičeva 4, 61000
Ljubljana.

ALPINIZEM: PRIČETEK ZIMSKE SEZONE

Z začetkom koledarske zime se pričnejo tudi zimski vzponi na vrhove in plezanje lažjih in težjih plezalnih smeri. Zima pa zahteva poleg primerne opreme tudi kondicijsko pripravljenost, poleg tega pa tudi popolno poznavanje nevarnosti, ki nastopajo v tem času. Ne odpravljamo se v hribe pomankljivo oblečeni, dereze in cepin spadata k nujni opremi vsakega obiskovalca gora. Seveda pa je treba oboje znati tudi uporabljati. Prav tako moramo imeti s sabo rezervno obleko ali po možnosti spalno vrečo, zlasti če je treba prenočevati zunaj. Megla v tem času ni prav nič redka in kljub dobremu poznavanju terena se kaj hitro izgubimo.

Zaradi na novo zapadlega snega (nevarnost plazov) in neugodnih razmer v stenah ni bilo v tem času zabeleženih veliko vzponov. Le Lojz Cajzek in Francček Knez sta

13. 12. plezala v steni Klemenče peči nad Logarsko dolino. Ponovila sta smer Levi raz, nato pa še izplezala prvenstveno smer. Imenovala sta jo Drvarnica in jo ocenila s III. težavnostno stopnjo.

V petek 21. 12. je bil v Ljubljani Zbor slovenskih alpinistov, ki ga je organizirala Komisija za alpinizem pri Planinski zvezi Slovenije. Udeležilo se ga je šest članov celjskega alpinističnega odseka, ki so prejeli priznanja za vrhunske vzpone. Prejeli so jih: Franc Čanžek, Janez Črepinšek, Aco Pepevnik, Aleš Stopar, Bojan Šrot, Jože Zupan. Poleg teh pa so prejeli priznanja tudi perspektivni celjski alpinisti.

Pa še sprememba. Alpinistična šola poteka sedaj v ponedeljek ob 19. uri v prostorih Planinskega društva v Celju.

A.S.

formator
celje

Poslovna skupnost
za malo gospodarstvo
n. sol. o. Celje, Cankarjeva 1

Telefon: 22-892, 22-561, 23-552
Telex: 33824 YU FOCE

opravlja:

- izvozne in uvozne storitve
- pomoč pri notranjih organizacijskih vprašanjih
- pravne n finančne posle
- in vse ostale storitve po dogovoru

ter želi vsem v novem letu 1981 veliko
poslovnih uspehov

NOVA TRGOVINA S ŠPORTNIMI POTREBŠČINAMI

vse za zimski špo
rekreaci
dvoranski šport

srečno
v novo leto

PRODAJALNA TRIM

NA VOGALU MIKLOŠIČEVE IN STANETOVE ULICE

TRIM
CELJE

OTVORITEV 5. JANUARJA 1981 OB 9. URI

